

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARI I.KADEME 4. VE 5. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİYLE
KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM SORUNLARI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: Hatice COŞKUN

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM OKULLARI I. KADEME 4. VE 5. SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİYLE
KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM SORUNLARI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan :

Hatice COŞKUN

Öğrenci No:

050712073

Danışman:

Yrd.Doç. Dr. Ferda Şule KAYA

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim./..../2007

Aday:**Hatice COŞKUN**

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

27.02.2008

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712073 numaralı *Hatice Coşkun'nun* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**İLKÖĞRETİM OKULLARI I.KADEME 4. ve 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİYLE KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM SORUNLARI**" tezini, Yönetim Kurulumuzun 25.01.2008 tarih ve 2008/5 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oybirliği/oyçokluğu* ile **Kabul** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. ŞULE KAYA

PROF.DR. MEHMET FİKRET GEZGİN

ÜYE
DR. ZÜLFİKAR ÖZKAN

İLKÖĞRETİM OKULLARI I. KADEME 4. ve 5. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİYLE KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM SORUNLARI

Tezi Hazırlayan: Hatice COŞKUN

Özet

Bu Tez Çalışmasında; İlköğretim okulları I. kademe 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin öğrencileriyle karşılaştıkları iletişim sorunları ele alınmaktadır. Buna göre, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim sorunlarına neden olan etkenlerin belirlenmesi gerekmektedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimde sorun olan etkenlerin belirlenmesi ve giderilmesi ile öğretmen özellikle sınıf içinde öğrencileriyle etkili bir iletişim kurabilmektedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim sorunlarının giderilmesi ile öğretmenlerin sınıf içinde öğrencileriyle arasındaki iletişimin de etkili olması sağlanmaktadır. Öğretmelerin sınıfta öğrencileriyle kurabildiği etkili iletişim sayesinde sınıfın içindeki öğrenme ortamları da olumlu yönde olmaktadır. Böylece öğretmen ile öğrenci arasında sınıfta kurulan etkili iletişim sayesinde öğrencilerin derslerindeki başarıları da artabilmektedir. Bu çalışmada öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim sorunlarının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizine başvurulmaktadır. Böylece çalışmanın sonucunda öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim sorunlarının nedenleri açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etkili İletişim, Sınıfta İletişim, Öğretmen-Öğrenci İletişimi

COMMUNICATION PROBLEMS BETWEEN 4th and 5th CLASS TEACHERS AND STUDENTS IN PRIMARY SCHOOLS

Prepared by : Hatice COŞKUN

Abstract

In this “Thesis Work” , communication problems between 4th and 5th class teachers and students in primary schools will be dealt with. So, we need to determine factors causing communication problems between teachers and students. When the factors causing communication problems between teachers and students are determined and solved, teachers can establish an effective communication especially in classrooms. Removing communication problems between teachers and students allow teachers to form an effective communication with their students in the classes. Learning environments in classrooms will be positive by means of effecient communication set up by teachers with the students. Because of this productive communication among teachers and students, student successes in subjects may increase. In this work, one-way analysis of variance was used to define the communication problems among teachers and students. In the end of the work, reasons for the communication problems between teachers and students will be explained.

Key Words: Effective communication, Classroom communication, Teacher-Student communication

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	III
Şekiller Listesi	VI
Kısaltmalar Listesi	VII
Giriş	1

I. BÖLÜM

İLETİŞİM

1.SINIF İÇİNDE İLETİŞİMİ SAĞLAMA ETKİNLİKLERİ	6
1.1. İletişimin Tanımı	7
1.2. Sözsüz İletişim.....	8
1.2.1.Sözsüz İletişimin Bedensel Boyutları	9
a)Yüz İfadeleri	9
b)Bedensel Temas	10
c)Jestler, El ve Kol Hareketleri	10
1.2.2.Sözsüz İletişimin Mekansal Boyutları	10
1.3. İletişim Öğeleri ve Süreci	10
1.4. Etkili İletişim.....	13
1.5. Etkili İletişim Becerileri	14
1.6. İletişimi Etkin(Başarılı)Kılan Temel Bilgiler.....	15
1.7. Dinleme Becerileri	15
1.8. İletişimi Kolaylaştıran Etkenler	16
1.8.1.Pasif-Edilgin Dinleme.....	16
1.8.2.Kabul Tepkileri.....	17
1.8.3.Kapı Aralayıcı Mesajlar.....	17
1.8.4. Etkin Dinleme (Aktif Dinleme).....	18
1.9. İyi Bir Dinleyici Olmak	19
1.10.Daha İyi Dinlemenin Üç Anahtarı	20
1.10.1. Aktif Dinlemeyi Kullanmak.....	20
1.10.2. Konuşmacının Düşüncelerini Tasdik Etmek	20
1.10.3. Konuşmacının Duygularını Anlayabilmeye Çalışmak.....	20
1.11. Empati	21
1.11.1. Empatik İletişim Kurmak.....	22
1.11.2.Empatik İletişim İçin Dinleme Becerisi	22
2. SINIFTA İLETİŞİM	24
2.1. Sınıfta Disiplin	26
2.2. Dayak ve Cezanın Zararları.....	28
2.3. Etkili Sınıf Yönetimi.....	30
2.4. Sınıfta Ben Dilinin Kullanımı	32

2.5. Sınıfta Etkin Dinleme	32
2.6. Öğretmen, Anne-Baba ve Öğrenci İlişkisi.....	33
2.6.1. Öğretmen	33
2.6.2. Anne ve Baba	35
2.6.3. Öğrenci	35
2.7. Okulda Başarısızlık	37
3. İLKÖĞRETİMDE ÖĞRENCİLERİN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ.....	42
3.1.İlk Yaşlarda İletişim.....	42
3.2. Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş)	43
3.3. Soyut İşlemler Dönemi (11-15 Yaş).....	45
4. ALAN ARAŞTIRMASI YAYINLARI	46

II. BÖLÜM

YÖNTEM

1. Araştırma Yöntemi.....	52
2.Evren ve Örneklem.....	52
2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Demografik Özellikler	52
2.2. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Demografik Özellikler	75
3. Verilerin Toplanması	82
4. Verilerin Analizi	83
5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	83

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Öğrenci Denekler ile İlgili Bulgular.....	85
2. Öğretmen Denekler ile İlgili Bulgular	95
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME	113
KAYNAKÇA.....	120
ÖZGEÇMİŞ	124
EKLER	125
EK 1 Beykent Üniversitesi Anket Çalışması Hakkında Yazılan Yazı.....	125
Ek 2 Öğrenci Tanıma Formu 1. Sayfa.....	126
Ek 3 Öğrenci Tanıma Formu 2. Sayfa.....	127
Ek 4 Öğrenci Tanıma Formu 3. Sayfa.....	128
Ek 5 Öğrencilere Yönelik Anket Soruları 1. Sayfa	129
Ek 6 Öğrencilere Yönelik Anket Soruları 2. Sayfa	130
Ek 7 Öğretmen Bilgi Formu	131
Ek 8 Öğretmen Anketi 1. Sayfa.....	132
Ek 9 Anket Uygulaması İçin Alınan Valilik Onayı	133

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No:</u>	<u>Sayfa No:</u>
Tablo 1 Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	52
Tablo 2 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 3 Deneklerin Doğum Yeri Değişkenine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 4 Deneklerin Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer Değişkenine İlişkin Dağılımı	54
Tablo 5 Deneklerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı.....	55
Tablo 6 Deneklerin Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	56
Tablo 7 Deneklerin Devam Ettiği Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı.....	56
Tablo 8 Deneklerin Devam Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	56
Tablo 9 Deneklerin Annelerinin Öz/Üvey Değişkenine Göre Dağılımı	57
Tablo 10 Deneklerin Babalarının Öz/üvey Değişkenine İlişkin Dağılımı	57
Tablo 11 Deneklerin Anne- Babalarının Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Dağılımı	57
Tablo 12 Deneklerin Annelerinin Yaşı Değişkenine Göre Dağılımı	58
Tablo 13 Deneklerin Babalarının Yaşı Değişkenine Göre Dağılımı.....	58
Tablo 14 Deneklerin Annelerinin Eğitim Durumları Değişkenine Göre Dağılımı	59
Tablo 15 Deneklerin Babalarının Eğitim Durumları Değişkenine Göre Dağılımı.....	59
Tablo 16 Deneklerin Annelerinin Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı.....	60
Tablo 17 Deneklerin Babalarının Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı	60
Tablo 18 Deneklerin Ailesinin Aylık Geliri Değişkenine Göre Dağılımı.....	61
Tablo 19 Deneklerin Bir İşte Çalışma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	61
Tablo 20 Deneklerin Kaç Yıldan Beri İstanbul'da Yaşadığı Değişkenine Göre Dağılımı .	62
Tablo 21 Deneklerin Oturduğu Evin Kime Ait Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	62
Tablo 22 Deneklerin Evindeki Oda Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı	63
Tablo 23 Deneklerin Kendisine Ait Odasının Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı	63
Tablo 24 Deneklerin Evinde Televizyon Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı	63
Tablo 25 Deneklerin Bir Günde Televizyon Başında Geçirdiği Süre Değişkenine Göre Dağılımı	64
Tablo 26 Deneklerin Evinde Bilgisayar Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı	64
Tablo 27 Deneklerin Bir Günde Bilgisayar Başında Geçirdikleri Süre Değişkenine Göre Dağılımı	64
Tablo 28 Deneklerin Bilgisayarı Nasıl Kullandıkları Değişkenine Göre Dağılımı.....	65
Tablo 29 Deneklerin Okulunu Sevip Sevmediği Değişkenine Göre Dağılımı.....	65
Tablo 30 Deneklerin Öğretmenini Sevme Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	66
Tablo 31 Deneklerin Öğretmeniyle Olan İlişki Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı	66
Tablo 32 Deneklerin Arkadaşlarıyla Olan İlişki Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı.....	67
Tablo 33 Deneklerin Kaç Yıldan Beri Aynı Öğretmenle Birlikte Oldukları Değişkenine Göre Dağılımı	67
Tablo 34 Deneklerin Öğretmenlerinin Yaşından Etkilenmeleri Değişkenine Göre Dağılımı	68
Tablo 35 Deneklerin Öğretmeninin Genç Olmasını İstemesinin Sebebinin Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	68
Tablo 36 Deneklerin Öğretmenlerinin Cinsiyetinin Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	69
Tablo 37 Deneklerin Öğretmenlerinin Cinsiyetinin Ne Olmasını İstemesi Değişkenine Göre Dağılımı	69
Tablo 38 Deneklerin Öğretmeninin Medeni Durumunun Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	70
Tablo 39 Deneklerin Öğretmeniyle En Fazla Hangi Derste İletişim Kurduğu Değişkenine Göre Dağılımı	70

Tablo 40 Deneklerin Öğretmeniyle Ders Dışında Hangi Etkinlikleri Yaptıkları Değişkenine Göre Dağılımı	71
Tablo 41 Deneklerin En Çok Sevdikleri Ders Değişkenine Göre Dağılımı.....	71
Tablo 42 Deneklerin En Başarılı Oldukları Ders Değişkenine Göre Dağılımı	72
Tablo 43 Deneklerin Sevmedikleri Ders Değişkenine Göre Dağılımı	73
Tablo 44Deneklerin Başarısız Oldukları Ders Değişkenine Göre Dağılımı	73
Tablo 45 Deneklerin Okulunun Eğitim Şekli Değişkenine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 46 Deneklerin Akademik Başarı Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 47 Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	75
Tablo 48 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	75
Tablo 49 Deneklerin Doğduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı	76
Tablo 50 Deneklerin Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı	76
Tablo 51Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı	77
Tablo 52 Deneklerin Eğitim Düzeyleri Değişkenine Göre Dağılımı	77
Tablo 53 Deneklerin Mezun Olduğu Üniversite Değişkenine Göre Dağılımı	78
Tablo 54 Deneklerin Mezun Oldukları Fakülte Değişkenine Göre Dağılımı	78
Tablo 55 Deneklerin Branşı Değişkenine Göre Dağılımı	79
Tablo 56 Deneklerin Statüleri Değişkenine Göre Dağılımı	79
Tablo 57 Deneklerin Meslekte Geçen Hizmet Süreleri Değişkenine Göre Dağılımı.....	79
Tablo 58 Deneklerin Aynı Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Dağılımı	80
Tablo 59 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfı Okuttukları Değişkenine Göre Dağılımı	80
Tablo 60 Deneklerin Okulunun Bulunduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı	81
Tablo 61 Deneklerin Okulunun Eğitim Şekli Değişkenine Göre Dağılımı.....	81
Tablo 62 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı	81
Tablo 63 Deneklerin Kaç Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	82
Tablo 64Deneklerin Öğretmen-Öğrenci İletişimi Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Dağılımı	86
Tablo 65 Deneklerin Cinsiyetinin İletişim Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Dağılımı.....	88
Tablo 66 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Öğrenci-Öğretmen İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	89
Tablo 67 Deneklerin Aynı Öğretmenle Birlikte Olma Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	89
Tablo 68 Deneklerin Okullarının Eğitim Şekli Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	90
Tablo 69 Deneklerin En Başarılı Olduğu Ders Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	91
Tablo 70 Deneklerin Başarısız Olduğu Ders Değişkenine Göre İletişim.....	92
Tablo 71 Deneklerin Yıl Sonu Karne Not Ortalamaları Değişkenine Göre Dağılımı.....	93
Tablo 72 Deneklerin Akademik Başarılarına Göre İletişim Tutum Ölçeği.....	94
Tablo 73Deneklerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumuna Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	94
Tablo 74 Deneklerin İletişim Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Soruların Dağılımı	96
Tablo 75 Deneklerin Öğretmen İletişim Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi Tablosu.....	98
Tablo 76 Deneklerin Cinsiyeti Değişkenine Göre İletişim Ölçeği Dağılımı.....	98
Tablo 77 Deneklerin, “Öğrencilerinize ismiyle hitap ediyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları	99
Tablo 78Deneklerin, “Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları	99
Tablo 79 Deneklerin “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları	100

Tablo 80 Deneklerin Yaş değişkenine Göre İletişim Ölçeği Dağılımı.....	101
Tablo 81 Deneklerin, “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Yaş değişkenleri Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	101
Tablo 82 Deneklerin Yaş Grupları Değişkenine Göre Dağılımı	101
Tablo 83 Deneklerin, “Öğrencilerinize karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Yaş Değişkenleri Arasındaki Görüş Farklılıkları	102
Tablo 84 Deneklerin aynı okulda çalışma süresi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	103
Tablo 85 Deneklerin Aynı Okulda Çalışma Sürelerine Göre, “Öğrencilerinizi ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendiriyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	104
Tablo 86 Deneklerin Hangi Aynı Okulda Çalışma Süreleri Arasında Farklılık Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı	104
Tablo 87 Deneklerin Medeni Durumu Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	105
Tablo 88 Deneklerin, Medeni Durumu Değişkenine Göre “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	105
Tablo 89 Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre “Öğrencilerinizi Aileleri ile birlikte tanıyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	106
Tablo 90 Deneklerin Hangi Medeni Durumlar Arasında Farklılık Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı	106
Tablo 91 Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre “Sınıf içinde disiplini yeterince sağlayabiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları	107
Tablo 92 Deneklerin Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	108
Tablo 93 Deneklerin Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre “Sınıfta Sık Sık Dolaşıyor Musunuz? Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları.....	108
Tablo 94 Deneklerin Okullarının Yeri Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	109
Tablo 95 Deneklerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı.....	110
Tablo 96 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmaması Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	110
Tablo 97 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmamasına Göre Farklılık Gösterip Göstermediği Değişkeninin Dağılımı.....	110
Tablo 98 Deneklerin Meslekte Geçen Hizmet Süresi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	111
Tablo 99 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfları Okuttuğu Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı	112
Tablo 100 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfı Okuttuklarına Göre Farklılık Gösterip Göstermediği Değişkeninin Dağılımı.....	112

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Deneklerin Yıl Sonu Not Ortalamalarının Dağılımı	93

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.k.	Adı Geçen Kitap
Çev	Çeviren
İÜİF	İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ü.	Marmara Üniversitesi
s.	Sayfa
UÇK	Uluslararası Çocuk Kongresi

Giriş

Eğitim sisteminin en önemli iki unsuru öğretmen ve öğrencidir. Bu iki unsur arasında gerek sınıfta gerekse sınıf dışında iletişim sağlanmaktadır. Öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim bazen söz ile, bazen yazı ile bazen de jest ve mimikler ile kurulmaktadır. Fakat öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim tam olarak kurulamazsa bazı iletişim kopuklukları yaşanmaktadır. Bu durumda sınıfta eğitim ve öğretim de istenildiği gibi yapılamamaktadır. Öğretmen ile öğrenci arasında etkili iletişim sağlanamazsa sınıf ortamında eğitim ve öğretimin verimli olması da güçleşmektedir. Böylece hem öğretmen hem de öğrenci arasında iletişim sorunları yaşanmaya başlamaktadır.

Öğretmenle öğrenci arasında yaşanan iletişim sorunları öğrencinin başarısını da olumsuz olarak etkilemektedir. İletişimsizlikten kaynaklanan sorunların ortaya çıkmasıyla öğrenci anlatılanları öğrenmekte güçlük çekmektedir. Öğretmen ise anlattıklarının tam olarak anlaşılmadığını düşünmektedir. Böylece sınıf içinde verimli bir öğrenme ve öğretme ortamının oluşması güç olmaktadır.

Öğrencilerin ailesinden sonra ikinci yuvası okuldur. İlköğretim sekiz yıldır ve zorunlu bir öğretimdir. Öğrenciler okulda temel eğitim bilgisi almaktadır ve bu doğrultuda hayata hazırlanmaktadır. Bu dönem 7-14 yaş arasındaki öğrencileri kapsamaktadır ve uzun bir süreçtir. Bu süreçte öğrencilerin öğretmenleriyle kuracağı iletişim onların okul hayatını da etkilemektedir. Öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim etkili ise , öğretmenin öğrencisi ile olan ilişkisi de o oranda etkili olmaktadır.

Çalışmanın sınırları; ilköğretim okullarının I. kademesindeki 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin öğrencileriyle sınıfta iletişim sağlamada karşılaştıkları sorunlar olduğu için sınıf boyutu çalışmanın merkezini oluşturmaktadır.

Öğretmen eğitim ve öğretim etkinliklerini büyük ölçüde sınıf ortamında gerçekleştirmektedir. Sınıfta öğretmenin öğrencileri ile kuracağı yüz yüze iletişimi etkili bir şekilde yapması gerekmektedir.

Öğretmen sınıf içinde öğrencilerle iletişim sağlamada yeterli bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Öğretmen öğrencilerle iletişim kurmada ne kadar beceri sahibi ise sınıftaki eğitim ve öğretim ortamı da o kadar sağlıklı olacaktır.

Sınıf ortamında sağlıklı ilişkilerin oluşabilmesi için sınıfta iletişimin etkililiği çok önemlidir. Öğrencilerin arkadaşlarıyla sınıf içinde kuracakları iletişim düzeyi eğitim düzeylerini de etkileyecektir. Öğretmenlerin öğrencilerle kuracağı iletişimin düzeyi yine öğrencilerin başarılarına da etki edecektir. Öğretmen bir derste ne kadar çok öğrenciyle iletişim içine girerse öğrencinin o dersi anlaması ve algılaması da farklı olacaktır. Örneğin bir Türkçe dersinde öğretmenin öğrencilerle kuracağı etkili iletişim onların derse etkin bir şekilde katılmalarına yardımcı olacaktır.

Öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim sorunları öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenlerin öğrencileriyle doğru iletişimi kuramaması veya ortaya çıkan iletişim engellerini düzeltmeye çalışmaması öğrencinin belki de tüm eğitim hayatını etkileyecektir. Bu yüzden sınıfta öğretmen-öğrenci ilişkilerinin sağlıklı olması eğitiminde kaliteli olmasını sağlayacaktır.

Bu araştırmada öğretmenlerin öğrencileriyle iletişim kurmadaki yeterliliklerinin belirlenmesi, etkili iletişimin nasıl olması gerektiğinin tartışılması ve açıklanması, sınıfta öğretmenler için bir yol gösterici olacaktır. Öğretmenlerin öğrencilerle kurduğu iletişimin öğrenci başarısına etkileri de ortaya konulacaktır. Öğretmenlerin sınıfta öğrencilerle yaşadığı iletişim sorunları ve bunların nasıl giderileceği tartışılacaktır. Bugüne kadar yapılan araştırmaların sonuçlarından faydalanılarak sınıfta iletişim kavramına verilen önem ve iletişimin sınıfta nasıl olması gerektiği belirtilecektir.

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarının I. kademedeki 4. ve 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinden faydalanılarak sınıftaki öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim düzeyini ve karşılaşılan iletişim sorunlarının neler olduğunu belirlemektir. Öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim sorunlarının öğrenci başarılarına etkilerini, öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerini, eğitim düzeylerini ortaya koyarak öğrencilerin öğretmenleri ile arasındaki iletişimine olan etkilerini belirlemektir.

Öğrencilerin özellikle sınıf içinde öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla kuracağı etkili iletişim, onun sürekli bir iletişim içinde olmasını gerektirmektedir. Sınıf içinde öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan iletişim sorunları öğrencinin duygusal gelişiminde oldukça etkili olmaktadır.

Bu araştırmada aşağıdaki hipotezlere cevap aranacaktır. Bu hipotezleri test etmek için öğretmen ve öğrenci deneklere tanıma ve anket formları uygulanacaktır. Uygulama sonuçlarına göre verilerin analizleri tablolar şeklinde ortaya konulacaktır. Bulgular yorumlanacak ve araştırmanın sonuçları belirtilecektir.

Araştırmayla ilgili hipotezler şunlardır; Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin yaş değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin aynı öğretmenle birlikte olma değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin öğretmenlerini sevmesi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin okullarının eğitim şekli değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin en çok sevdikleri derslere göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin akademik başarıları değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumu seviyesine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin cinsiyeti değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin yaş değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin aynı okulda çalışma süresi değişkenine göre farklılık göstermekte midir? Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin okullarının yeri değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin çocuğunun olup olmaması değişkenine göre farklılıklar

göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin meslekte geçen hizmet süresi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir? Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin kaçınıcı sınıfları okuttuğu değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Araştırmadaki öğretmen denekler, İstanbul ili Avrupa Yakası'nda bulunan Küçükçekmece İlçesindeki 3 normal eğitim, 6 ikili eğitim, 1 tane de taşınmalı eğitim yapan 10 devlet okulunda görevli olan ilköğretimin I. kademesindeki 4. ve 5. sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

Araştırmadaki öğrenci denekler, İstanbul ili Avrupa Yakası'nda bulunan Küçükçekmece ilçesindeki 3 normal eğitim, 6 ikili eğitim, 1 taşınmalı eğitim yapan 10 devlet okulundaki ilköğretim okullarının I. kademe 4. ve 5. sınıfında eğitim gören her şubeden 3'er öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırma 2006-2007 eğitim ve öğretim yılının II. döneminde yapılacaktır. Elde edilen bilgiler geliştirilen öğrenci ve öğretmen tanıma formundaki sorularla, anket formundaki sorularla sınırlıdır.

Bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde "Teorik Bilgiler" yer almaktadır. Bu bölüm dört ana başlıkta incelenmiştir. Bunlar: " Sınıfta İletişimi Sağlama Etkinlikleri", "Sınıfta İletişim", "İlköğretimdeki Öğrencilerin Gelişim Özellikleri" ve "Alan Araştırması Yayınları" dır. İkinci bölümde araştırmanın "Yöntem" kısmı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde elde edilen " Bulgular ve Yorumlar" iki başlıkta incelenmiştir. Bunlar: " Öğrenci Deneklerle İlgili Bulgular" ve "Öğretmen Deneklerle İlgili Bulgular" olarak yer almaktadır. Araştırmanın sonucunda da elde edilen bilgilerden yola çıkılarak genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Bundan sonraki çalışmalara ışık tutacak önerilerde bulunmaktadır. Bu önerilerin sınıf içi iletişimin sağlanmasında ve iletişim sorunlarının giderilmesinde öğretmenler ve öğrenciler açısından önemli katkıları olacaktır.

Araştırmada adı geçen tanımlar şunlardır:

Sınıf: Belirli yaşlardaki ve aynı gelişim özelliğindeki bireylerin ortak bazı amaçları gerçekleştirmek için faaliyette buldukları ortamdır.

Sınıf Yönetimi: Öğretmenin; öğrencilerde olumlu davranış değişikliği meydana getirebilmesi, uygun olmayan davranışları düzeltmesi, sınıfta etkili ve verimli bir iletişim kurma şeklidir.

Sınıfta Disiplin: Öğretmenin öğrenciye sınıfta hangi davranışın istenilir olduğunu gösterip öğretmek, öğrencinin istenilen davranışı yapıp yapmadığını gözlemlemek, davranışı beklenenden iyi yaptığında onu ödüllendirmek, beklenenden kötü yaptığında ise o davranışı olumluya dönüştürmek çabasıdır.

Okul: Önceden belirlenmiş eğitimin temel amaçlarına uygun olarak öğrencilerin yetiştirilmeye, onlara yeni davranışlar kazandırılmaya ve istenmeyen davranışların giderilmeye çalışıldığı bir yerdir.

Öğretmen: Her çeşit eğitim kurumlarında eğitim ve öğretim hizmeti yapan eğitim sisteminin bir unsuru olarak tanımlanmaktadır.

İletişim: Kişilerin birbirlerini anlayabilmesi için gönderilen mesajların anlamlandırılmasıdır. İletişim; kişilerin duygu, düşünce, inanç, tutum ve davranışlarını karşısındakilere sözlü, yazılı ve sözsüz olarak, iletmesidir.

Etkin İletişim: Kişi tarafından gönderilen mesaja karşısındaki kişinin aynı anlamı vermesi sayesinde kurulur. Burada iletişim çift yönlü olmaktadır.

İletişim Becerisi: İletişimin bireyler arasında etkin bir şekilde kurulmasıdır. Gönderici tarafından alıcıya gönderilen mesajın doğru anlaşılmasıdır.

Etkin Dinleme: Dinleyenin, anlatılanı sadece duyması değil, aynı zamanda doğru olarak da anlayabilmesidir.

Empati: Bir kişinin, kendisini karşısındaki kişinin yerine koyması ve onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasıdır.

I. BÖLÜM

İLETİŞİM

1.SINIF İÇİNDE İLETİŞİMİ SAĞLAMA ETKİNLİKLERİ

Bu kısım iletişim adı altında dört başlıkta incelenecektir. Bunlar:1. Sınıf İçinde İletişimi Sağlama Etkinlikleri 2.Sınıfta İletişim 3. İlköğretimdeki Öğrencilerin Gelişim Özellikleri 4. Alan Araştırması Yayınları.

İletişim; kaynaktan alıcıya gönderilen mesajlarla sağlanmaktadır. Bu mesajların doğru algılanması da etkili bir iletişimin oluşmasını sağlamaktadır. Başarılı bir iletişimin oluşabilmesi için iletişim etkinlikleri ve iletişimin eğitimdeki önemi bu bölümde vurgulanacaktır. Sınıfta etkili bir iletişim sağlama yolları anlatılacaktır. Bu bölümde önce iletişim tanımından yola çıkarak sınıfta iletişimin nasıl kurulacağı, etkili bir iletişim nasıl olması gerektiği, empatik iletişim kurmanın önemi anlatılacaktır.

Sınıf ortamı iletişimin etkili bir şekilde oluşturulmasında önemli bir konumdadır. Öğrenciler öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla bu ortamda daha çok vakit geçirmektedir. Sınıfta kurulan iletişimin etkili olması için öğretmen ve öğrencilerin neler yapması gerektiği bu bölümde ele alınacaktır.

Sınıfta; bilindiği gibi bireysel farklılıkları olan ama aynı zamanda da aynı gelişim özelliklerine sahip öğrenciler bulunmaktadır. Bu da sınıfta iletişim sağlamanın güçlüklerini ortaya koymaktadır. Her öğrenci okulda aynı eğitimi alırken bazı öğrencilerin bireysel farklılıklardan kaynaklanan iletişim sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu bölümde sınıf içinde ortaya çıkan iletişim sorunları ve bunları aşma yolları da ele alınacaktır.

Bir de çocukların gelişim özelliklerini tanımak, onların hangi durumlarda hangi tepkileri verdiğini bilmek, hangi yaşta hangi genel özelliklere sahip olduklarını bilmek, öğretmenlerle çocuklar arasında iletişim boyutunun daha iyi olmasını sağlayabilecektir. Bundan dolayı bu araştırmadaki denekler özellikle 9-11 yaş öğrencileri olduğu için bu yaş dönemindeki öğrencilerin gelişim özellikleri ele alınacaktır.

Bu araştırma ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar incelenecektir. Daha önce yapılmış olan çalışmaların sonuçları ele alınacaktır. Bu sonuçlar araştırmaya ışık tutacaktır.

1.1. İletişimin Tanımı

İletişimin pek çok tanımı yapılmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

“İletişim bireyler, gruplar ve örgütler arasında ilişki kurmayı amaçlayan bir etkileşim sürecidir”.¹

“İletişim, kişileri, örgütleri, toplumları bütünleştiren bir olgudur. İletişim, karşılıklı etkileşimi kapsayan bir süreçtir”.²

“İletişim, davranışların açıklama ve anlaşılmasını sağlayan bir araçtır”.³

“İletişim, kaynaktan hedefe mesaj transferidir”.⁴

“Anlam alışverişinin olduğu her durumda iletişim gerçekleşir. İletişim, anlam alışverişidir. İletişim, iki insanın birbirinin farkına vardığı andan itibaren başlar”.⁵

“İletişim, sadece konuşma değildir. İletişim, aynı zamanda,

- Ne söyleyeceğimizi bilmek,
- Bunu ne zaman söylemenin daha uygun olacağına,
- Nerede söylemenin doğru olduğuna karar vermek,
- En iyi nasıl söyleyeceğimiz hususunda fikir yürütmek,
- Olayları basite indirgeyerek sunabilmek,
- Akıcı bir dille karşısındaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek,
- Dikkatini yoğunlaştırabilmek,
- Karşısındaki kişinin verilen mesajı anlayıp anlayamadığını kontrol edebilmektir”.⁶

¹ Erdoğan, İ., Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği, İstanbul, 2003 s. 56.

² Yüksel, A.H., Genel İletişim, Ankara, 2006, s.57.

³ Sabuncuoğlu, Z.,- Tüz, M., Örgütsel Psikoloji, Bursa, 2005, s. 116.

⁴ Genç, N., Yönetim ve Organizasyon –Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar, Ankara, 2004, s.321

⁵ Cüceloğlu, D., Keşkesiz Bir Yaşam İçin İletişim Donanımları, İstanbul, 2002, s.45.

⁶ Yavuzer, H., Çocuk Eğitimi El Kitabı, İstanbul, 1997, s.11-12.

“İletişim, bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla oluşturulan bir ilişkiler sistemi olarak da tanımlanabilir.İletişim, kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok bir etki oluşturma veya davranışa neden olmak amacıyla, mesajın kaynaktan hedefe bilinçli bir şekilde aktarılmasıdır”.⁷

“Gerçek iletişim, yalın bir anlatımla odaklanmış dikkattir.Gerçek iletişimin tersi mesafe koymadır”.⁸

“İletişim(haberleşme)insanları birbirine bağlayan ve onların sosyal bir grup halinde ahenkli bir şekilde çalışmalarını temin eden bir bağdır”.⁹

“İletişim, bir kişinin gereksinimi olduğu zaman başka biriyle konuşmasıyla başlar”.¹⁰

Kısacası iletişim insanların birbirlerini sözcüklerle, sembollerle veya çeşitli el ve yüz hareketleriyle anlayabilmeleridir. İletişim kişilerin duygularını ve düşüncelerini sözle yada sözsüz olarak ifade edebilmeleridir. Bu bazen bir söz bazen bir şekil ile bazen de duyguların yüze yansınmasıyla oluşabilmektedir.

1.2. Sözsüz İletişim

İletişim söz olmadan da kurulabilir. Bazen bir bakış, bir duruş veya el ve kol hareketleriyle karşıdaki kişiyle iletişimde bulunulabilir. Bazen bir hareket , bir bakış, jest ve mimik hareketleri de sözden daha etkili olabilmektedir.

“Sözsüz iletişim; insanın kendisini sözcüklerin dışında jest, mimik, bedeninin duruşu, el ve kol hareketleriyle ifade edebilmesi, karşısındaki kişi veya kişilerle bu yolla iletişim kurabilmesidir”.¹¹

⁷ Tutar, H., Örgütsel İletişim, Ankara, 2003, s.41.

⁸ Briggs, D. C. ,Çocuğunuzla Birlikte Büyüyün, (Çev.M. Geylani), İstanbul, 2000, s. 78

⁹ Eren, E. ,Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, İstanbul, 2004, s. 353.

¹⁰ Gordon,T. ,Etkili Öğretmenlik Eğitimi (Çev. E. Aksay), İstanbul, 2001,s. 58

¹¹ Keskin Paktuna, S.,Çocuklarla Doğru İletişim, İstanbul, 2005, s.25.

Sözsüz iletişim ile bir kişinin yüz ifadesinden ne düşündüğü veya ne hissettiği çeşitli mimik hareketlerinden anlaşılabilir. Burada sözsüz iletişim iki grupta anlatılmaktadır. Bunlar sözsüz iletişimin bedensel boyutları ve mekansal boyutlarıdır.

1.2.1.Sözsüz İletişimin Bedensel Boyutları

Karşıdaki kişi veya kişilerle iletişim kurarken iyi bir dinleyici olabilmek için o kişi veya kişilerin el ve kol hareketlerinin, bedeninin duruş şeklinin, ses tonunun ne anlatmak istediğine de bakılarak verdiği sözsüz mesajlar doğrultusunda iletişim kurulabilir.

“Sözsüz iletişim, insan bedeni ve jestler, mimikler gibi bedensel özelliklerinin bir araya gelmesiyle oluşan vücut dilini oluşturmaktadır”.¹²

Örneğin karşıımızdaki kişiyle konuşmadan da beden dilimizle ona bazı mesajlar vererek iletişim kurabiliriz.Herhangi bir dokunuşla, gülümseyişle ve o kişiye yakın veya mesafeli duruşla bedensel iletişimde bulunuruz.

“Yüzümüzdeki ifade, el ve vücut hareketlerimiz, vücudumuzun duruşu ve göz temasımız, sözsüz iletişimde önemli yer tutar.Sözsüz iletişimde yüzümüzü ve bedenimizi “gönderici” olarak kullanırız” .¹³

a)Yüz İfadeleri

İletimde yüz ifadeleri iletişimde bulunulan kişiye önemli mesajlar verebilir. Karşıdaki kişiyle iletişim kurarken o kişinin yüzündeki ifadelerine bakarak da etkili bir şekilde iletişim kurulabilir. Yüz ifadeleri karşıdaki kişiye verilecek mesajı göstermektedir. Özellikle gözler iletişim kurmada çok önemlidir. Karşıdaki kişiyle göz teması kurarak etkili iletişimde bulunulabilir.

¹² Bilbil, E. K., “Etkili İletişimi Gerçekleştirmede Sözsüz İletişimin Gücü” İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı.16, İstanbul, 2003, s. 395.

¹³ Dökmen, Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul, 2006 , s.28.

b)Bedensel Temas

Karşıdaki kişiyle bedensel temas kurarak yani ona dokunarak iletişimde bulunulur. Örneğin bir öğretmenin öğrencisinin saçını okşaması onunla bedensel temas yoluyla iletişim kurmasıdır. Burada öğretmen öğrencisine olumlu bir mesaj vermektedir ve iletişim bu yolla daha etkili kurulabilmektedir. Veya bunun tersi olarak öğretmen öğrencinin kulağını çekerse bu da öğrenciyle öğretmen arasındaki bedensel temas yoluyla kurulan olumsuz iletişime örnek olmaktadır.

c)Jestler, El ve Kol Hareketleri

Jestler, el ve kol hareketleri duyguları karşıdaki kişiye açıkça göstermektedir. Örneğin kollarını vücuduna bağlayıp karşıdaki kişiyi bu şekilde dinleyen bir kişi onunla iletişimde bulunmak istemediğini veya sıkıldığı mesajını verebilir.

1.2.2.Sözsüz İletişimin Mekansal Boyutları

İnsanların birbirine yakınlık veya uzaklığı mekansal konumla alakalıdır.Bir öğretmenin aynı mekanda amiriyle konumu ile samimi olduğu bir öğretmen arkadaşı arasındaki konumu farklı olmaktadır.Buradaki iletişim sözsüz iletişimin mekansal boyutunu göstermektedir.Kişilerin aralarındaki mesafe onlar ile olan ilişkilerini belirlemektedir.

Yine kültürden kültüre de mekansal farklılıklar değişmektedir. Batı kültürüne mensup bir birey ile doğu kültürüne mensup birey arasındaki farklılıklar fazla olmaktadır.Batılı bireyler iletişimde buldukları kişilere karşı daha mesafeli durmaktadır. Doğulu bireylerde ise kişilerin iletişimde bulunmaları daha çok yakınlık ilişkisine dayanmaktadır. Bu durum kültürün getirdiği bir farklılıktan kaynaklanmaktadır.

1.3. İletişim Öğeleri ve Süreci

Bir iletişim süreci başlıca yedi unsurdan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla; 1)gönderici, 2) göndericinin ve alıcının algılama ve değerlendirme biçimleri, 3) mesaj, 4) kanal, 5) alıcı, 6) geri besleme (dönüt), 7) İletişim sürecinde ortaya çıkan gürültüdür.

“Gönderici, kendisine ulaşan bilgi, fikir ve duygulara göre mesaj olarak iletilecek düşünceleri zihinde geliştirir ve düşünceleri kelimelere, rakamlara, şekillere yani sembollere dönüştürür”.¹⁴

Algılama ve değerlendirme olarak nitelenen hem gönderici, hem de alıcı için söz konusu olan bu unsur, gönderici tarafından bilgi, fikir ve düşüncelerin algılanması ve alıcıya gönderilecek mesajların anlamlılığını ifade eder.

“Göndericinin iletişim becerileri konuşma ve yazma, alıcının iletişim becerileri ise algılamaya ilişkin duyguları ile özellikle duyma ve dinlemedir.”¹⁵

İletişim sürecinin bir diğer önemli unsuru da mesajdır. Mesajın açık, tam, çelişkisiz bir şekilde olması gerekir. Mesaj, konuşulan sözcükler, grafik ve çizimler ile jest ve mimikler, örneğin yüzün aldığı bir ifade şekli, kolun bir hareketi olabilir. Mesajın alıcı tarafından tam ve açık olarak algılanması çok önemlidir. Mesaj ne kadar yalın olursa alıcı tarafından da o kadar iyi algılanır.

İletişim sürecinin diğer bir unsuru da kanaldır. Kanal alıcı ve kaynak arasındaki iletişim bağıdır. İnsanların beş duyu organı sayesinde göndericiden alıcıya bir kanal kurulur. Bunlardan görme ve işitme mesajın doğru algılanabilmesi için diğerlerinden daha önemli duyu organları olmaktadır.

“Kanal, en yalın deyişle gönderici ve alıcı arasındaki bağıdır. İletilerin üzerine yüklendiği fiziksel araçlardır.”¹⁶

İletişim sürecinin işlerliğinde gönderici ve alıcı arasında kurulan kanal aracılığıyla mesajlar alıcıya gönderilebilmektedir. Bu nedenle kanal iletişim sürecinde önemli bir öge olmaktadır.

¹⁴ Eren, E., Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar), İstanbul, 2003, s.450

¹⁵ Can, H., Organizasyon ve Yönetim, Ankara, 2005, s. 326

¹⁶ Hoşgörür, V., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2002, s. 71.

“İletişimin gerçekleşebilmesi ve etkili olabilmesinde kanal seçiminin çok büyük önemi vardır. Kime, ne için, neyi iletmek istediğimizle kullanacağımız kanal arasında sıkı bir ilişki vardır. Görmeyen bir hedef için görsel kanalları; işitmeyenler için işitsel kanalları kullanamayacağımız gibi, örneğin belli bir konuda etkileyici iletişim yapmak istiyorsak sonuca ulaşabilmek için görsel, işitsel ya da görsel-işitsel kanallardan hangisinden yararlanmamızın daha doğru olacağını belirlemek zorundayız”.¹⁷

İletişim sürecinin işlerliğinde alıcı göndericiden gönderilen mesajları alan kişi veya kişileri oluşturur. İletişimin tam ve doğru kurulmasında alıcının işlerliği çok önemlidir. Bu sayede etkili iletişim kurulmuş olur. Alıcı tarafından alınan mesajları tam ve doğru algılanıp algılanmadığının bilinmesi için alıcının göndericiye geri bildirim iletmesi gerekir.

“Geri bildirim(dönüt) iletinin alınıp alınmadığının, alındıysa alıcı tarafından doğru olarak algılanıp algılanmadığının öğrenilmesini sağlar”.¹⁸

İletişimin akıcı ve karmaşadan uzak bir şekilde oluşabilmesi için mutlaka alıcı tarafından göndericiye geri bildirim (dönüt) verilmesi gerekmektedir. Böylece iletişimin de kalitesi yükselmiş olur. Kişiler arası iletişimin daha etkili ve anlaşılır olmasını sağlar.

“Kaynaktan gönderilen iletiye, alıcıdan herhangi bir tepki gelmeden iletişim süreci tamamlanmaz. Alıcı kendisine gönderilen iletiyi algıladıktan sonra, bu iletiye bir anlam yükler ve yüklediği bu anlamı kaynağa ulaştırır. Alıcının gönderdiği bu tepkiye «geribildirim» denilmektedir”.¹⁹

İletişim sürecinin işlenmesi esnasında gürültü oluşabilir. Gürültü, iletişim kopukluğunun oluşmasını, iletişimin doğruluğunu veya güvenilirliğini azaltan herhangi bir unsurdur. Eğer gönderilen mesaj yeterli sembollerle açıklanamıyorsa, iletişim sürecinde gürültü meydana gelir.

¹⁷ Zillioğlu, M. ,İletişim Nedir?, İstanbul, 2003, s. 117.

¹⁸ Terzi, A. R. ,Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı,(Ed. Özden, Y.) Ankara, 2004, s.283.

¹⁹ Şimşek, A.,Eğitim İletişimi, Eskişehir, 2000, s.145.

“Tüm iletişim sürecini bir şemsiye gibi saran ve mesajın doğruluğunu ve güvenilirliğini azaltan her şey, iletişimde engel veya gürültü yaratır. Bir gönderici bir şeyi anlatmaktan veya anlamaktan yoksun ise bu durum gürültü yaratır”.²⁰

1.4. Etkili İletişim

Etkili iletişim mesajın tam olarak algılanması ve gerekli tepkinin gösterilmesiyle sağlanır. Burada iletişim kurulmadan önce iletilecek mesaj iyice araştırılmalıdır. Etkili iletişim gönderici ve alıcının mesaja aynı anlamı vermesi sayesinde kurulur. İletişimde etkinlik, mesajın eksiksiz ve anlamını kaybetmeden tam olarak alıcıya ulaşmasıdır.

İletişimde kişiyi etkili kılan, insanlarla tam ve doğru iletişim kurmayı öğrenmesidir.Örneğin, okulda çalışan bir öğretmen yolda karşılaştığı bir meslektaşını gördüğünde durup selam veriyorsa veya gülümsüyorsa, o da meslektaşına aynı şekilde dönüt veriyorsa işte bu etkili bir iletişime örnek olacaktır.

İletişimin etkili olup olmadığını anlamak için karşı taraftaki kişi veya kişilerin dönüt vermesi gerekmektedir.Verilen dönüt olumlu ise etkili bir iletişim gerçekleşmiş demektir.Verilen dönüt olumsuz ise iletişim pek de etkili gerçekleşemez.

“Etkili iletişim, hedef kitleye iletilmek istenilen mesaja beklenen tepkiyi uyandırmayı amaçlayan bilinçli bir iletişim etkinliğidir. İletişimde kullanılan dil, bilgi düzeyi, yaşantı ve deneyimler inanç ve değerler gibi kaynak ile hedef arasındaki ortak dilin belirlenmesi iletişimin başarısını etkileyen faktörler arasında sayılabilir.”²¹

Etkili iletişimde hem dinleme hem de konuşma çok önemlidir. Konuşan kişinin karşısında iyi bir dinleyicinin olması iletişimin de etkili olmasını sağlamaktadır.

Etkili iletişimde amaç, etkidir. Konuşmacının karşısındakini etkilemesi iletişimin de etkili olmasını sağlar. Ancak, konuşmacının karşısındakini etkilemesi ile iletilecek mesajın amaçlanana ulaşması sağlanmış olmaktadır.

²⁰ Budak , G.,- G. , İşletme Yönetimi, İzmir, 2004, s.501.

²¹ Yüksel, A.H, a.g.k., s.58.

“Sınıf içinde iyi bir iletişim ortamı oluşturabilmek için öğretmenlerin kendi davranışları hakkında sağlıklı bir geri bildirim(dönüt) almaları gerekmektedir. Öğretmenlerin yaptığı başlıca yanlışlardan biri kendilerini başkalarının onları gördüğü gibi görememeleridir.”²²

1.5. Etkili İletişim Becerileri

İletişim becerisi, iletişimin bireyler arasında etkin bir şekilde kurulmasıdır. Kaynaktan alıcıya gönderilen mesajın doğru anlaşılmasıdır.

“İletişim sürecinde hislerin anlatımında yerini alan duygular, gündelik toplumsal etkileşimlerin önemli bir bileşenidir. Duygular ve duyular çocuğu birey ve objelere yaklaştıran ya da uzaklaştıran yönlendirici özelliğe sahiptir.Bu nedenle duyguların iletilmesi sürecinde kaynağın ve hedefin kodlama ve kod açılmalarının birbirleriyle olan örtüşebilme özelliği iletişimin etkililiği bakımından önemlidir”²³

İletişim becerisi,özellikle başkalarını anlamada ve onların duygu ve düşüncelerini onlarla özdeşim kurarak görme duyarlılığı kazanmada önemlidir. Kişilerde davranış değişikliğini oluşturmada da ana etken yine iletişim becerisidir.

Bir insanın kişisel mutluluğunu çevresi ile kurduğu iletişimin kalitesi belirler. İletilen bir mesajdan sonra, karşıdaki insanın nasıl düşündüğünü ve neler hissettiğini anlayabilmek mükemmel bir iletişim sağlamak demektir.

Kişilerle başarılı bir iletişim kurabilmek için, karşıdaki kişi veya kişilere saygı duymak, onların varlığını kabul etmek, onları dinlemek, önemli ve değerli olduklarını hissettirmek, olduğu gibi benimsemek gerekmektedir.

Karşıdaki kişi veya kişilerle iletişimin kurulmasında dürüstlük önemli bir etken olmaktadır. Burada iletişimde bulunulan kişiye karşı abartılı ifadelerden kaçınılmalıdır. Yalın ve anlaşılır cümleler kurulmalıdır.

²² Yılmaz,H.,Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur Musun!, Konya, 2005, s.48.

²³ İÜİF, II. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi. (İletişimin Çocuğa Etkisi) , İstanbul , 2005, s.191.

1.6. İletişimi Etkin(Başarılı)Kılan Temel Bilgiler

Kişiler arası iletişimin etkin bir şekilde kurulabilmesi iletişimin etkililiği açısından önemlidir. İletişimi etkili kılan bazı etkenler vardır. Bu etkenler aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir.

Yüksel'e göre "iletişim sürecinin etkili ve başarılı olabilmesi için:

- 1.İletilecek mesajın alıcının dikkatini çekmesi gerekmektedir.
- 2.İletinin kodlanmasında iletiyi gönderen ile alıcı arasında anlam bütünlüğünün olması gerekmektedir.
- 3.İletinin, alıcının gereksinimlerini karşılaması gerekmektedir.
- 4.Alıcıda istenilen tutum değişikliğinin elde edilebilmesi için, alıcının tutum ve değerlerinin bilinmesi gerekmektedir.
- 5.İletilecek mesajın içeriği alıcı için yeni bir bilgi niteliği taşıyorsa, söz konusu mesajın alıcının alışkın olduğu yaşam deneyimlerine uygun aktarılması gerekmektedir.
- 6.İletişimde iletilmesi zor konuların, iletişim sürecinde alıcının bilgi ve algılama düzeyinin yükseltilerek aktarılması gerekmektedir".²⁴

1.7. Dinleme Becerileri

İletişimin etkili bir şekilde kurulabilmesinde iletişimde bulunulan kişiyi dinlemek çok önemlidir. Böylelikle o kişinin gönderdiği mesajlar doğru olarak algılanabilmektedir. Bu da iletişimi etkili kılmaktadır.

"Karşımızdaki ile ne kadar çok konuşursak onunla o kadar iyi iletişim kurduğumuzu sanırız. Oysa lisan(dil) ile iletişim çok konuşmak demek değildir.Konuşmaktan çok karşı tarafı dinlemek önemlidir.Ne kadar çok dinlersek o kadar çok anlaşıldığımızı anlarız.Aksi halde tek başımıza konuşmuş oluruz."²⁵

Karşıdaki kişiyle doğru iletişim kurabilmek için çok konuşmaktan ziyade karşı tarafı etkin bir şekilde dinleyerek de doğru iletişim kurulabilir.

²⁴ Yüksel, A. H., a.g.k., s.60.

²⁵ Keskin,P., a.g.k., s.27.

“Dinlemek, en bilinen yorumu ile konuşana olan saygının göstergesidir. İnsanı saygıdeğer bir yaratık olarak görüyorsanız, o konuşurken dinlemek, dinlemek gerekliliğini koşulsuz kabul edebilirsiniz. Dinlemek bireye yönelmektir”.²⁶

Doğru bir iletişimin kurulmasında iyi bir dinleme becerisine sahip olmak iletişimde bulunmakta yeterli olabilmektedir. Karşıdaki konuşmacıyı dinleyerek etkili bir iletişimde bulunulur.

1.8. İletişimi Kolaylaştıran Etkenler

Gordon’a göre iletişimi kolaylaştıran etkenler dört grupta belirtilmektedir. Bunlar sırayla 1. Edilgin Dinleme 2. Kabul Tepkileri 3. Kapı Aralayıcı Mesajlar 4. Etkin Dinleme olarak aşağıda açıklanmaktadır.

1.8.1. Pasif-Edilgin Dinleme

Pasif- edilgin dinleme, karşıdaki kişiye gerçekten kabul edildiğini duyumsatan ve onu dinleyerek duygularını daha fazla paylaşması için cesaretlendiren, güçlü bir sözsüz iletidir. Bir kişiyi dinlerken, onu gerçekten dinlediğini göstermek için sözlü yada sözsüz mesajlar vermek çok önemlidir. Mesela karşıdakini dinlerken başını sallayan, öne eğilen, gülümseyen, kaşını çatan ve buna benzer başka mesajlar veren kişi, anlatanı gerçekten dinlediği mesajını vermektedir.

“Pasif- edilgin dinleme, öğrenciyi konuşmaya başladıktan sonra devam etmesi için yöreklendirir, ancak ikili iletişim gereksinimini karşılamaz. Bu yöntem öğrenciye, bir dereceye kadar kabul edilmişlik duygusu verir. Ama öğrenci öğretmenin sessiz kalması durumunda bir yandan da kendisini değerlendirdiğini düşünebilir”.²⁷

Pasif- edilgin dinleme, özellikle öğrenciler arasında bir sorun olduğunda öğretmenin sorunun anlaşılması için öğrenciyi dinlemesi ve sorunun ne olduğunun belirlenmesi açısından çok önemlidir. Öğretmenin öğrenciyi dikkatlice dinlemesi öğrencinin kendini dinleyen birinin olduğunu bilmesi rahatlamasını ve kendisini daha iyi

²⁶ Açıkalın, A.,Kundaktan Okula Çocuklarımız, Ankara, 2003,s.170.

²⁷ Gordon, a.g.k. , s. 81.

ifade etmesini sağlar. Dinleyicinin suskunluğu yada tek bir sözcük söylemesi yeterli olabilir.

“Edilgin(Pasif) dinleme, sözel tepki vermeden mesajı yollayan kişiyi dinlemektir. Belki baş sallayarak, karşıdaki kişiye seni dinliyorum, anlat mesajı örtük olarak gidebilir.Ancak etkin dinlemede olduğu gibi mesajı yollayan kişi, mesajı alan kişinin kendini anlayıp anlamadığını hiç kestiremez. Edilgin dinlemede, mesajı alan kişi hiç tepki vermeden edilgin bir biçimde devamlı olarak sadece dinlerse, bu işlem mesaj alış verişi olmaktan çıkar, monoton bir iş olur”.²⁸

Karşıdaki kişiyi dinlerken o kişiye mutlaka dönüt verilmelidir. Konuşmacıyı dinlediğine dair hareketlerde bulunulmalıdır. Ancak bu şekilde iletişim gerçekleşebilir.

1.8.2.Kabul Tepkileri

Kabul tepkileri veren kişinin karşısındaki kişi ile empati kurarak yani kendisini o kişinin yerine koyarak iletişim kurması gerekmektedir. Öğretmen öğrenciyle iletişim kurarken öğrenciyi dikkatle dinlediği tepkisini gösterebilmelidir.

1.8.3.Kapı Aralayıcı Mesajlar

Kapı aralayıcılar öğretmenin öğrencilere kendilerini dinlemek istediğini göstermede çok etkilidir. Başlangıçta, öğrenciden bir sorunu olduğunu gösteren bir ipucu aldıktan hemen sonra öğretmenin kapı aralayıcı mesajlar vermesi çok yararlıdır.

“Bazı kimseler daha çok konuşmak için yüreklendirilmek isterler.Bu tür destekleme için verilen mesajlara «kapı aralayıcılar» denir. Örneğin: «Bu konuda daha fazla bir şey söylemek ister misin?», «söylediklerin çok ilginç, lütfen devam et?» gibi tepkiler” .²⁹

Bu tür mesajların sorunlarını paylaşırken bocalayan öğrencilere de yardımcı olabilir. Öğretmenin konuşmaya çağırıcı kapı aralayıcı mesajlar vermesi, öğrenciye öğretmeniyle konuşması için bir kapı açabilir.

²⁸ Whirter, J.Mc.,-V. Acar, N.,Çocukla İletişim, İstanbul, 1998, s. 102.

²⁹ Yavuzer, a.g.k., s.13.

1.8.4. Etkin Dinleme (Aktif Dinleme)

Etkin dinleme, insanlar arasında yalın ve daha anlamlı bir ilişkinin gelişmesine fırsat vermektedir. Öğrenciyle öğretmen arasındaki iletişimin de daha etkili olmasını sağlayabilmektedir.

“Dinleme, en önemli iletişim davranışıdır. Bir kişiye varoluşun beş boyutunu yaşatmanın en etkili yolu o kişiyi dinlemekten geçer. Çünkü insanlar, ancak bir başkası tarafından dinlenirken kendilerini bulur ve kim olduklarını anlarlar. Dinlenmeyen çocuk gelişemez. Çünkü varoluşun beş boyutunu yaşayamaz. Çocuğun gelişmesi için aile ne denli önemli ise öğrencinin gelişmesi için de sınıfta dinlenmesi o denli önemlidir”.³⁰

“Etkin dinleme dinleyenin, anlatılanı yalnız duyduğunu değil, aynı zamanda doğru olarak anladığını da gösterir. Bu yüzden bu yöntem en sağlıklı iletişim yöntemi olarak kabul edilmektedir”.³¹

Öğretmenin kendisini etkin bir şekilde dinlediğini gören öğrenci, kendisine değer ve önem verildiğini, kabul edildiğini, buna bağlı olarak da sevildiğini düşünür. Öğrenci duygularını ifade etme olanağı bulduğunda öğretmen tarafından anlaşıldığı duygusunu yaşar ve rahatlar.

“Etkin dinleme ile öğrenciler iletişimin iletilmesi için yüreklenmiş olur. Öğretmen etkin dinleme ile öğrencilere duygularının doğal ve insanca olduğunu gösterir, onlarla arkadaş olmayı öğretir. Gerçek yada altta yatan sorunların tanımlanmasını kolaylaştırır. Sorun çözme olgusunu başlatıp sürekliliğini sağlar. Fakat sorunun çözümlenmesi sorumluluğunu öğrencide bırakır”.³²

³⁰ Cüceloğlu, a.g.k.,s.137.

³¹ Yavuzer, a.g.k., s.14

³² Gordon, a.g.k., s.82.

Etkin(aktif) dinlemede, dinleyen kişi karşıdaki kişinin konuşmasının hızını ve konuşmasının içeriğini el ve yüz hareketlerinin verdiği mesajları iyi izlemesi gerekir. Etkin (aktif) dinleme karşıdaki kişinin duygularını onunla paylaşarak ve ona bu yönde olumlu mesajlar vererek dinlemektir.

Etkin dinleme ile kişiler arasında etkili bir iletişim kurulabilir. Bunun için her iki tarafın da etkin olması gerekmektedir. Burada etkili iletişim ile kişiler arasında kurulan iletişim çift yönlü iletişim olmaktadır.

1.9. İyi Bir Dinleyici Olmak

İletişimde, iyi bir dinleyici olabilmek için karşı tarafın çok iyi dinlenmesi gerekmektedir. Dinleyici karşı tarafın söylediklerini anlamadığı zaman hemen bunu dile getirmelidir. Dinleyici karşı tarafı dinlerken zihninin de açık olması gerekmektedir. Mesela hem karşısındaki kişiyi dinleyip hem de zihninde başka düşüncelerle meşgul olmamalıdır.

İyi bir iletişimin kurulabilmesi için dinleyicinin bulunduğu ortamda fazla gürültü olmamalıdır. Çünkü gürültü iletişimin etkisini azaltan önemli bir etken olmaktadır. Fazla gürültülü ortam dinleyicinin dikkatini dağıtmaktadır. İyi bir iletişim kurulmasında karşı tarafın söylediklerinin dinleyici tarafından tam olarak anlaşılması güç olmaktadır.

Kişiler duygu ve düşüncelerini yeterince anlatmak için fazla bir çaba sarf etmezler. Kişi kendisini anlatırken fazla uzun tutmaz fakat karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini dinlemeye sabırsız davranabilir. O kişinin anlatacaklarına karşı merak içinde olabilir. O kişi daha sözünü bitirmeden yani onu dinlemeden sözünü keser; onunkinden daha önemli olduğunu düşündüğu duygu ve düşüncelerinden söz açar. Bu tür davranışlarla iletişimde engel oluşturur. Böylece kendisini eksik ve yanlış ifade ettiği gibi, karşısındaki kişiyi de eksik ve yanlış anlar. Çünkü o kişiyi tam ve doğru olarak dinlememiştir. Yani iyi bir dinleyici olamamıştır. O kişiyle arasında etkili bir iletişim kurulamamıştır.

Öğretmenin de öğrencilere karşı sınıfta veya sınıf dışında iyi bir dinleyici olabilmesi gerekmektedir. Bunun için karşısındaki öğrenci de olsa onun sözünü kesmeden

dinlemesi, onun duygu ve düşüncelerine saygı duyması gerekmektedir. Aksi takdirde öğrenci ile öğretmen arasında iletişim kopuklukları meydana gelir. Bu durum öğrenciyi iletişimsizliğe sürükler. Öğrenci öğretmenin kendisini önemsemediği ve onunla etkili bir iletişim kuramadığı düşüncesine kapılabilir.

1.10.Daha İyi Dinlemenin Üç Anahtarı

Mountrose'ye göre "konuşmacıyı daha iyi dinlemenin üç anahtarı vardır. Bunlar:

1.10.1. Aktif Dinlemeyi Kullanmak

Bütün dinleme becerileri gibi aktif dinleme de söylenen şey üzerinde yoğunlaşma etrafında döner. Genellikle içinde, karşısındaki insanın söylediği şeyi ona tekrarlamayı barındırır. Bu işittiğin şeyin özeti ve kelime kelime tekrarı olabilir. Böylece dinleyicinin işitildiğini bilmesi sağlanmış olur. Sonuç olarak dikkatle konuşmacının söyledikleri dinlenilir ve söylenen şey ona geri bildirilir.

1.10.2. Konuşmacının Düşüncelerini Tasdik Etmek

İyi bir dinleyici olabilmek için öğrencilerin söylediği şeyleri ona geri söylemekten daha fazlası gerekmektedir. Dinleme becerilerinden biri de konuşmacıyı tasdik etmektir. Konuşmacıyla aynı fikirde olmasanız bile onun düşüncelerini kabul etmek söz konusu olmaktadır.

1.10.3. Konuşmacının Duygularını Anlayabilmeye Çalışmak

Burada konuşmacının duygularını anlamaya çalışarak onunla empati kurmaya çalışılır. Öğrencilerle empati kurarak da onlara duygularının kabul edilebilir olduğu söylenebilir. Öğrencilerin söyledikleri sözler onların iç dünyalarını yansıtır. Empati aynı zamanda öğretmenin de öğrencilerle bağlantı kurabilmesini sağlamaktadır. Diğer yandan öğretmende ve öğrencide empati eksik olursa, iletişimde çatışmalar ve kavgalar oluşabilir.”³³

³³ Mountrose,P., Çocuklarla ve Gençlerle İletişime Geçmenin 25 Yöntemi, İstanbul, 2000, s. 82-87.

Öğretmen öğrencileri iyi dinlemediği zaman onlarla iletişim kurması zorlaşır. Sonra öğretmen konuştuğu zaman öğrenciler öğretmenin sözlerini dinlememek için bir direniş gösterebilirler. Eğer gerçekten öğretmen öğrencileri dinlediği zaman, bu onların yoğun duygularını anlatmasında ve kendi düşüncelerini açıklamaları konusunda cesaret verici olmaktadır.

1.11. Empati

İletişimde kişilerin birbirleriyle etkili iletişim kurabilmeleri için karşılıklı empati kurmaları önemli olmaktadır. İletişimde kişilerle empatik iletişim kurmak en etkili iletişim kurma yöntemlerinden biridir.

“Empati, kendi bakış açınızdan anlaşılmasıdır. Başka bir insanın dünyanıza girdiği ve sizin iletinizi size geri yansıtarak duygularınızı anladığını kanıtladığı anlamına gelir”.³⁴

Empati bir anlamda karşıdaki kişinin duygularını anlayıp anlamadığını ona geri bildirerek tastik ettirmektir.

“Dökmen’e göre empatinin tanımı başlıca üç temel ögeden oluşmaktadır. Bir insanın karşısındaki bir kişi ile empati kurabilmesi için gerekli olan bu öğeleri şöyle sıralayabiliriz:

a)Empati kuracak kişi, kendisini karşısındakinin yerine koymalı, olaylara onun bakış açısıyla bakmalıdır.

b)Empati kurmuş olmak için, karşıdaki kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamak gereklidir.

c)Empati kuran kişinin zihninde oluşan empatik anlayışın karşıdaki kişiye iletilmesi davranışdır”.³⁵

³⁴ Briggs, a.g.k.,s. 121.

³⁵ Dökmen, a.g.k., s. 135-137.

Kısacası kişi empatik iletişim kurmak için önce kendisini karşısındaki kişinin yerine koymalıdır. Onun duygu ve düşüncelerini doğru olarak algılamalıdır. Bu duygu ve düşüncelerini o kişiye ifade etmelidir.

1.11.1. Empatik İletişim Kurmak

Karşıdaki kişiyle empatik iletişim kurarak, o kişiyi kendisinin yerine koyarak ve o kişiyi empatik olarak dinleyerek iletişimin kolaylaşması sağlanır. İnsanlar kendileriyle empatik iletişim kurulduğunda, anlaşıldıklarını ve kendilerine önem verildiğini hissetmektedirler.

“Gerçekten empati yaptığınızda, ilişkide ve aranızdaki iletişimin doğasında neler olduğunu da anlayabilirsiniz. Sadece karşınızdakinin iletişim kurmaya çalışırken kullandığı kelimeleri değil, ifade edilen anlam kadar bütün bağlamlar hakkında empatik olabilir ve daha geniş bir empatiyle hareket edebilirsiniz”.³⁶

Kişi karşısındakiyle empatik iletişim kurmak için önce olaylara onun gözüyle bakmalıdır. Onun duygu ve düşüncelerini dikkate almalıdır. İletişimde bulunduğu kişinin kendisine güven duymasını sağlamalıdır.

1.11.2. Empatik İletişim İçin Dinleme Becerisi

Empatik iletişimin kurulmasında kişilerin birbirlerini etkin bir şekilde dinlemesi iletişimin etkili olmasında önemli olmaktadır. Kişiler birbirlerini dinlerken aynı zamanda karşısındaki kişiyle empatik iletişim kurarak dinleme becerilerini geliştirebilmektedir.

“Etkin olmayan dinlemede, dinleyici konuşmacının ne söyledikleriyle ilgilenir. Dinleme sırasında çoğu kimse karşısındaki ne söylemek istediğiyle ilgilenmek, ondan kafasındaki düşünceleri onaylamasını bekler”.³⁷

³⁶ Covey, S. R. ,Etkili Ailelerin 7 Alışkanlığı, (Çev. S. ,Yeniçeri)İstanbul, 1999, s. 293.

³⁷ Tutar, a.g.k., s. 103.

“Empatik dinleme, kişinin iç dünyasını anlayarak onun gözüyle dünyayı görebilme çabasıdır. Empatik dinleme, başkasının değer yargılarını kavramaktır. Empatik dinlemeyi karşı taraf hissettiğinde kişi kendisini güvende hissedecektir”.³⁸

Kişiyi empatik olarak dinlerken konuşan kişi kendisinin dinlendiğinin farkına varmalıdır. Böylece konuşmasını daha etkin bir şekilde yapabilmektedir. Dinleyen kişi kendisinde güven duygusu uyandırmalıdır. Onunla empatik iletişim içinde olmalıdır.

Tutar, “etkin bir dinleme için Hamilton ve Kleiner’e göre on temel beceri ögesi olduğundan bahsetmektedir. Bu temel beceri ögeleri on maddede şöyle sıralanır:

- 1-Konuşmayı kesin, hiç kimse konuşarak dinleyemez.
- 2-Konuşmacıya kolaylık sağlayın, onun rahatlamasını sağlayın.
- 3-Konuşmacıya dinleme isteğinde olduğunuzu gösterin, işinizi bırakın, saatinize bakmayın, göz teması kurun.
- 4-Dikkatleri dağıtan şeyleri ortadan kaldırın, kapıyı kapatın, telefona cevap vermeyin.
- 5-Konuşmacıyı empatik dinleyin, kendinizi onun yerine koyun.
- 6-Sabırlı olun, başka hiç kimse ile iletişim kurmaya çalışmayın.
- 7-Kendinizi rahat ve hafif tutun, başka birşeyle oyalanmayın.
- 8-Eleştiriye sonraya bırakın, eleştiri iletişimi engeller.
- 9-Soru sorun, konuşmacının mesajını başka sözcüklerle açıklayın.
- 10-Konuşmayı bırakın, konuşmacının sözünü bitirmesini bekleyin”³⁹

Etkin bir dinleme için konuşmacıya bütün dikkatini vererek ve onu kendisinin yerine koyarak dinlemek gerekmektedir. Yani konuşmacıyla empati kurarak dinlemek etkili olmaktadır. Dinleme sırasında başka şeylerle meşgul olunmamalıdır. Konuşmacının sözünü kesmeden dinlemek gerekmektedir. Onunla göz teması kurarak, sakin bir dinleme ortamı oluşturarak, eleştiriden uzak bir şekilde iletişimde bulunulmalıdır.

³⁸ Covey, S. R. ,Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı,(Çev. O. Deniztekin, -F. N., Deniztekin) İstanbul, 2005, s. 286.

³⁹ Tutar, a.g.k., s. 104.

2. SINIFTA İLETİŞİM

Bu kısımda; sınıfta iletişim, iletişimi etkileyen etkenler ve sınıfta etkili bir iletişim için neler yapılması gerektiğine ilişkin konular incelenecektir. Bunlar; etkili sınıf yönetimi, sınıfta disiplin, dayak ve cezanın zararları, etkin dinleme, ben dili, sınıf içinde olumlu disiplin yöntemlerinin uygulanması, öğretmen veli ve öğrenci ilişkisi, okulda başarısızlıktır.

“Sınıf, belirli gelişim özelliğindeki bireylerin ortak bazı amaçları gerçekleştirmek için faaliyette buldukları ortamdır.Sınıf yerine göre bazen bir laboratuvar, atölye veya spor salonu vs. ortamıdır”⁴⁰.

Sınıf öğrenci ile öğretmenin ve öğrenci ile öğrencinin sürekli iletişim içinde bulunduğu ortamdır. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğu sınıf içinde yapılmaktadır.

Sınıf, okulda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü en önemli yerdir. Sınıf içindeki öğrencilerin ve öğretmenlerin olumlu veya olumsuz her türlü davranışı sınıfın öğrenme ortamını etkileyebilmektedir.

“Sınıf, öğretim amacı ile bir araya getirilmiş birbirine benzer özellikteki öğrencilerden oluşan özel olarak düzenlenmiş bir ortamdır.Sınıf insanın öğrenimi süresince çok çeşitli değişkenlerle etkilendiği, belli bir yaş grubunda olan ve bireysel farklılıkları bulunan öğrencilerin ve öğretmenlerin belirlenmiş amaçlarını gerçekleştirmek üzere içinde bulunduğu özel bir çevredir.Bu nedenle her sınıf kendine özgü nitelikleri ile ayrı bir ortamdır.Sınıf, öğretmen ve öğrencilerin gerek sözel gerekse sözel olmayan davranışlarının etkileşim içinde olduğu en önemli ortamdır”⁴¹.

Sınıfta öğretmen ve öğrenci arasında da sürekli bir şekilde iletişim süreci devam etmektedir. Öğretmenin öğrenciyi anlayabilmesi ve öğrencinin de öğretmeni anlayabilmesi için aralarında bir etkileşim yani iletişim olmaktadır. Bunun için de öğretmenin sınıf içinde dilini iyi kullanabilmesi önemli olmaktadır.

⁴⁰ Durukan, H., - Öztürk,H. İ . , Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2005,s.15

⁴¹ Ünal, S., - Ada, S., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003, s.29.

“Sınıf, öğrenciler ve öğretmenlerin eğitsel amaçlara ulaşabilmek için kendilerinde var olan ve çeşitli iletişim araçlarıyla sağladıkları bilgi ve yaşantıları, uygun bir düzenlenişle paylaştıkları ortamdır. Bu paylaşım ise en güzel bir şekilde iletişim ile olur. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin, ilgi ve gereksinimlerinin, yeterliliklerinin, olanaklarının öğretmene; eğitsel amaçların, araçların, düzenlenişinin öğretmen kılavuzluğunda birlikte belirlenmesi iletişim ile olur”.⁴²

Özellikle sınıf içindeki öğrencilerle etkili iletişimde bulunamayan ve dilini iyi kullanamayan öğretmen, öğrencinin de dilini etkili kullanmasını etkilemektedir. Sınıfta, öğrenci öğretmenin ne dediğini açıkça ve kolayca anlayabilmelidir. Bunun için öğretmenin kısa cümlelerle ve yalın bir dil kullanması, öğrenci düzeyine uygun konuşması gerekmektedir. Sınıftaki bütün öğrencilerin öğretmenin konuşmasından aynı anlamı çıkarabilmesi iletişimde gönderilen mesajların doğru algılanabilmesi için gerekli olmaktadır.

Sınıfta öğrencilerle iyi bir ilişki kurmak öğrenmeyi ve öğretmeyi daha eğlenceli ve hepsinden öte daha etkin bir hale getirebilir. Öğrenciler kendilerinin özel olduklarını ve isteklerine önem vererek yaklaştığınızı hissettiklerinde iyi bir iletişim kurulmuş olmaktadır. İyi bir iletişimin kurulmasında sözsüz iletişimin gücü de iletişim açısından önem oluşturur. Eğer öğrenci öğretmen tarafından sevilmediği ve takdir edilmediğini sözsüz veya da sözlü mesajlarla bunu anladığı zaman öğretmenle arasındaki etkili iletişim bozuklukları ortaya çıkabilmektedir.

“Öğretmen tarafından sınıfta oluşturulan sınıf havası çocukların motivasyonu ve öğrenmeye karşı tavırları üzerinde büyük bir etki yaratabilir. Bu yüzden olumlu bir sınıf havası yaratmak için gerekli yetenekler büyük önem taşır. Genelde bir amaca yönelik, ödev kaynaklı, rahat, sıcak, destekleyici ve belirli bir düzen anlayışına sahip bir sınıf ortamı tipi öğrencinin öğrenmesini en iyi şekilde kolaylaştıran tür olarak kabul edilir”.⁴³

“Sınıfta etkili bir iletişimin sağlanmasında öğretmenin yapması gereken en önemli iletişim becerisi öğrenci ile sağlanan 2-3 saniyelik bir göz temasıdır. Göz temasını

⁴² Başar, H., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2006, s.67.

⁴³ Kyriacou, C., Essential Teaching Skills, 1995, s.65.

kullanmak, her öğrenciye önemli olduğunu hissettirerek etkinliğini artırır. Göz teması öğrenciyi öğretmenin fark ettiğinin ve onunla ilgili olduğunun mesajını belirtir”.⁴⁴

2.1. Sınıfta Disiplin

Sınıf içinde eğitim ve öğretimin yapılabilmesi için bazı sınıf kurallarının olması gerekmektedir. Öğrencilerin de bu kurallara uyması sağlanmaya çalışılmaktadır. Böylece sınıfta disiplin oluşturulmaktadır.

“Çağdaş eğitim, disiplini kişiye düzenli davranış ve iyi alışkanlıklar kazandırıcı; onu kendisi ve çevresiyle uyum içinde yaşamaya hazırlayıcı kurallar, önlemler bütünü olarak tanımlamaktadır.”⁴⁵

Öğrencilerin dersteki başarılarını artırmak için sınıfta öğrencilerle uyumlu ilişkiler kurmak gerekmektedir. Öğretmen öğrencilerle sınıf içinde iyi bir ilişki kurabilmek için ağzından çıkan kelimelere ve vücudunun söylediklerine dikkat etmelidir. Çünkü öğrenciler olumlu sözler duyduklarında ve sizin onlara değer verdiğinizi bildiklerinde kendi davranışlarını kontrol etmeye başlarlar. Böylece sınıfta daha olumlu bir öğrenme havası oluşmuş olur. Sınıf içinde disiplin daha kolay sağlanmaya başlanır.

Bir başka tanıma göre “disiplin insanın kendisi ve diğerleri ile ilişkilerini düzenleyen bireysel ve toplumsal hak ve özgürlükleri garanti altına alan ilke, değer ve kurallar bütünüdür”.⁴⁶

“Disiplin irade gücünün somut halidir. Disiplin gerçekliği tanımlar ve onu kabul eder. Gerçekliği yadsımak yerine bütünüyle onun içine girme iradesidir”.⁴⁷

Sınıf içinde disiplinin sağlanmasında otorite rolündeki öğretmen sınıfta olduğu ve ondan korkulduğu sürece öğrenciler kontrol edilebilir; fakat öğretmen sınıftan çıktığında veya işle uğraştığında öğrenciler kontrolünü kaybedebilirler. Öğrenciler sınıf içinde sesli konuşmaya başlar, bağırma, laf atma, silgi fırlatma, kalkıp sınıf içinde dolaşma, vb.

⁴⁴ Yılmaz, a.g.k., s.107.

⁴⁵ Alıcıgüzel, İ. , Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim, İstanbul, 2003, s.165.

⁴⁶ Arıcak,T. ,Nasıl Bir Disiplin?,1997, s. 14.

⁴⁷ Covey, S. R. ,8’inci Alışkanlık Bütünlüğe Doğru, (Çev. S. Soner - Ç. Erendağ),İstanbul, 2005, s.87.

hareketler yapılmaya başlanabilir. Çünkü otorite rolündeki kişinin öğrenciler üzerindeki baskıcı etkisi azalmaktadır.

“Disiplinin amacı, istenmeyen davranışların caydırıcı ve yasaklayıcı etkisinden yararlanarak, aynı ve benzer eylemlerin tekrarını önlemek tanımlanmış ortak kurallara uygun olmayan davranışlar sonucunda uygulanacak yaptırımlar hakkında öğrenciye somut örnekler göstermektir”.⁴⁸

İlköğretimin özellikle I. kademesindeki öğrenciler öğretmenlerini ve yetişkinleri çok akıllı, bilgileri sınırsız, üstün karar verebilme ve olacakları önceden bilebilme yeteneği olan kişiler olarak görebilirler. Öğrenciler, öğretmenlerinin her şeyi bildiği düşüncesine sahip olabilmektedir. İlkokul öğrencilerinde bu tür düşünce öğretmene karşı çok fazla olmaktadır. Özellikle bu gelişim dönemindeki öğrenciler sınıfta öğretmenlerini çok otoriter olarak görmektedirler.

Yavuzer’e göre “disiplinin üç temel amacı vardır. Bunlar:

1. Sevgi ve güven ilişkisini geliştirmek,
2. Benlik değerinin temelini atmak,
3. Başkalarını anlayarak ve onların ilişkilerine saygı göstererek model görevini gerçekleştirmek”.⁴⁹

Disiplin ile ilgili yapılan tanımlarda disiplin çoğunlukla cezalandırma ile eş anlamda kullanılmaktadır. Gerçek anlamda disiplin, öğrencilerin sınıf kurallarına uyumu ve olumsuz davranışı olumlu yönde değiştirmeyi amaçlamaktadır. Önemli olan öğrencilerin sorumluluk duygusu oluşturmaları, kendilerine karşı öz denetimlerini geliştirmiş olmalarıdır.

“Öğrencilerin sınıf içindeki idaresinde eski tip baskıcı yaklaşımda ortaya çıkan temel sorun öğretmenin şahsi olarak öğrencilere baskın çıkması ve kurumun kurallarını onlar üzerinde baskıyla uygulamaya çalışmasıdır. Bu da yapısal olarak ortaya çıkan öğretmen-öğrenci çatışmasının şahsileşmesiyle neticelenmiştir. Öğrencilerin disipline

⁴⁸ Küçükahmet, L. , Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, Ankara, 2003, s. 55.

⁴⁹ Yavuzer, a.g.k., s.91.

edilmesi ve idaresi için harcanan çabalar da eğitim süresinde önemli bir zaman kaybına yol açmıştır”.⁵⁰

2.2. Dayak ve Cezanın Zararları

Sevgi ve güvene bağlı kabul edilme arzusu ve güçlü bir olumlu ilişki, çocuğun davranışlarını yönlendirmede büyük bir öneme sahiptir. Sınıfta ve okulda öğretmenler tarafından sevilen öğrencilerin davranışları da genelde olumlu yönde olabilmektedir.

Sevilen ve güvenli bir ortamda yetiştirilen çocuğun ebeveyni ve öğretmeni başkalarına saygılı davranmayı çocuğa yansıtmaktadır. Bu ortam hem sınıf hem de aile ortamında olabilir. Öğrencinin ailesinde ve okulda yaşadığı olumsuz duyguları onun başkalarına kırıncı ve saldırgan davranışlarının nedenleri olabilir. Öğrenci, güçlü ve olumlu duygularını da çevresindeki insanlara yansıtabilir.

Buna karşılık dayakla ve zor kullanarak davranışı yönlendirmeyi amaçlayan anne, baba veya öğretmen; çocuğun kendilerine karşı korku, öfke ve kızgınlık içinde olmasına sebep olabilir. Çocuğu çevresine karşı saldırgan olmayı ve sorunlarını şiddet yoluyla çözmeyi öğretebilir. Böylece çocukta zayıf vicdan ve ahlak gelişiminin gelişmesine sebep olabilir.

Russell’e göre “bir çocuk sürekli olarak ve inatla öbür çocuklara karışır ya da onların eğlencelerini bozarsa, belli ki ceza onu kümeden uzaklaştırmaktır. Herhangi bir önlem almak zorunludur. Çünkü öbür çocukların acı çekmesine izin vermek çok büyük bir haksızlık olur. Fakat itaatsiz çocuğu suçluluk duygusuna itmenin hiçbir yararı olmaz. Ona öbür çocukların yaşadığı zevklerden yoksun kaldığı duygusunu vermek amaca daha uygun olur”.⁵¹

Anne- baba ve öğretmen, çocuğu yönlendirirken tutarlı olmalı ve bazı davranış girişimlerinin süreklilik kazanabilmesi ve kalıcı olabilmesi için övgüden yararlanmalıdır. Davranış yönlendirilirken yapılan ilk hata yanlış davranışı görmezlikten gelme, ikinci hata ise yanlış bir davranış yapıldığında ilk çare olarak cezaya başvurmaktır.

⁵⁰ Carlson, D. Teachers and Crisis Urban School Reform and Teachers Work Culture ,New York, 1992, s. 185-186.

⁵¹ Russell, B., Eğitim Üzerine, (Çev.N. Bezel), İstanbul, 1996, s. 123.

Eğer çocuk yanlış davranış sergiliyorsa bunun geçerli bir nedeni olabilir. Yaramazlık yapan çocuk bir ihtiyacını dile getirmek için anne ve babasının veya öğretmenin dikkatini çekmek üzere bu davranışı gerçekleştirebilir. Özellikle istenmeyen bir davranışı çocuklar bazen bile bile tekrar etmektedir.

Bu davranışı genelde öğretmenin ve ailesinin dikkatini çekmek için yapmaktadır. Burada öğretmen veya aile tarafından kabul edilemez bir davranışla karşılaşıldığında onun yerine kabul edilen bir davranış koymaya çalışılmalıdır.

“Ceza, istenilen disiplinle ilgili olmadığı durumlarda zararlıdır. Ceza, kötü bir davranış olmadan ya da suçsuz bir kimseye uygulandığında da zararlıdır. Ceza, istenmeyen davranışa göre ağırsa ve kötü olduğunuz izlenimi uyandıracak nitelikteyse hiçbir yararı olmayacaktır. Ceza, kabahatin işlendiğinden uzun zaman sonra uygulandığında da kötü sonuçlara yol açabilir. Bu şekilde ceza eğitici olmaktan uzaktır”.⁵²

Öğrencilere verilen cezalar ölçülü olmalıdır, cezalar kötü davranışları önlemek için verilmelidir ve fiziksel olmamalıdır. Özellikle fiziksel cezalar, çocuklarda olumsuz sonuçlar yaratabilmektedir.

Öğrencilere eğitim verirken bol bol onların olumlu davranışlarından dolayı övgüde bulunulmalıdır. Çok gerekmedikçe ağır cezalar verilmemelidir. Ceza verirken de tutarlı olunmalıdır. Öğrencilere çok sık ceza vermekten kaçınılmalıdır. Çünkü bu tutum olumsuz davranışı ortadan kaldırmaz, aksine daha çok yapılmasına neden olabilir. Öğrenci o davranışını sınıfta öğretmenin dikkatini çekmek için de kullanabilir.

“Şiddetin ve yıkıcılığın temeli, çocuklarımızla kurduğumuz ilişkinin biçiminde yatar”.⁵³

Özellikle ilköğretimde öğretmenler öğrencilerine bedensel cezalar vermekten kaçınmalıdırlar. Bu tür cezalar öğrencinin öğretmene karşı duyduğu sevgiyi köreltebilir. Öğrencinin öğretmeniyle arasındaki güven duygusunu zedeleyebilir. Öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimi olumsuz yönde etkileyebilir.

⁵² Salk, L., Bebeklikten Yetişkinliğe Çocuğun Duygusal Sorunları, (Çev.E. Onur), İstanbul, 1998, s. 93

⁵³ Gruen, A. , Empatinin Yitimi, (Çev. İ. İgan), İstanbul, 2006, s.26.

Bu durum öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişimde kopukluklara neden olabilir. Bedensel cezaların öğrenci üzerinde yararı olmayacağı gibi zararı da fazla olabilmektedir.

Hiçbir zaman bir öğrenciye bir şeyi başka birinden daha iyi yaptığı, ya da başka birinin hiç yaramazlık yapmadığı söylenmemelidir. Özellikle ilköğretimde öğrencilerin diğer öğrencilerle kıyaslanması öğrencinin kendisini aşağı görmesine, öğretmenden nefret etmesine neden olabilir. Bu nedenle sınıf ortamında yergi, övgüden çok daha az kullanılmalıdır.

2.3. Etkili Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi; öğretmenin öğrencilerden istenen davranış değişikliğini oluşturma, uygun olmayan davranışları düzeltme, iyi bir iletişim ağı kurma ve geliştirme, sınıfta olumlu bir iletişim oluşturma, etkili ve verimli bir organizasyon yaratma zamanı etkili kullanma etkinliklerinin toplamı olarak tanımlanabilir.

“Sınıf yönetimi, öğretimin etkili ve verimli olması için gerekli koşulların oluşturulmasını sağlayan tüm etkinlik ve düzenlemelerle ilgilenir. Eğitim programı ve günlük öğretimle ilgili işler öğrencileri güdüler, öğrencileri düşünmeye sevk eder, öğrenme ile ilgilenmelerini sağlar. Böylece öğrenciler olumsuz davranışlar gösterecek zaman bulamazlar”.⁵⁴

Etkili bir sınıf yönetiminin en önemli ögesi öğretmendir. Çünkü öğretmen sınıfı yöneten ve düzenleyen kişidir. Sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı yaratılmadıkça iyi bir sınıf yönetiminin oluşturulması da beklenemez.

“Etkili öğretim ve örgütleme becerilerinin biçimlendirdiği olumlu sınıf çevresinin oluşumu, davranış sorunlarının azaltılmasına ve öğrenci başarısının artırılmasına bir gelişme gösterir. Bu nedenle bir öğretmenin başarılı olmasının koşullarından birisi de sınıfta öğretim etkinliğini çok iyi biçimde planlaması ve örgütlemesi ile yeterli öğretimsel becerilere sahip olmasıdır”.⁵⁵

⁵⁴ Erden, M. , Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2001, s.19.

⁵⁵ Celep, C. , Sınıf Yönetimi ve Disiplini, Ankara, 2004, s.10

Kısacası sınıf yönetimi, öğrencinin her yönden gelişmesini sağlayarak, kişisel becerilerini ön plana çıkararak, öğretmen tarafından olumlu bir öğrenme ortamını oluşturarak sınıfın yönetilmesidir.

“Öğretmenin sınıfını yönetmede uyması gereken bazı ilkeler vardır. Sınıf yönetiminde bu ilkelere uyulması, verimli ve etkili bir dersin oluşmasına yardım eder”.⁵⁶

Öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi becerisine sahip olması öğretmenler açısından; öncelikle öğrencilerle etkili bir iletişim kurulması, olumlu bir sınıf havasının oluşturulması, öğrencilerin akademik başarısı, öğrenme motivasyonları açısından önemli olmaktadır. Etkili sınıf yönetiminin olması öğrencilerdeki sorumluluk bilincinin kazandırılması açısından da önemli olmaktadır.

Celep'e göre “etkili sınıf yönetimi ilkelerinden bazıları şunlardır:

1)Öğrenci, büyük ölçüde anladığı ve kabul ettiği kurallara uymaya özen gösterir. Bu nedenle, sınıfta öğrencilerin uyacakları kurallar öğrencilerle birlikte belirlendiği taktirde, bu kurallara uymaya daha fazla özen gösterirler.

2)Öğrenci, ilgi ve yeteneklerine yönelik anlamlı etkinliklere düzenli olarak yönlendirildiğinde disiplin sorunları en alt düzeye indirgenir.

3)Yönetim, istenmeyen davranışları olumsuz bir biçimde denetim altına almaktan çok öğrencinin zamanının üretici etkinliklere yönetmesini en üst düzeye çıkaracak bir yol izlemelidir.

4)Öğretmenin amacı, öğrencinin üzerinde bütünüyle denetim kurmak değil, öğrencilerin kendi kendini kontrol etme becerilerini geliştirmesini sağlamak olmalıdır”.⁵⁷

Bu etkili sınıf yönetimi ilkelerini uygulayan öğretmen sınıfta disiplini sağlamada ve sınıfını etkili bir şekilde yönetme konusunda başarılı olabilmektedir.

⁵⁶ Hesapçıoğlu, M. ,Öğretim İlke ve Yöntemleri.Eğitim Programı ve Öğretim,İstanbul,1998 s.329.

⁵⁷ Celep, a.g.k. , s.11.

2.4. Sınıfta Ben Dilinin Kullanımı

Sınıfta ben dilini kullanan kişi yani öğretmen öğrencilerin olumsuz duygularını, onlara karşı kırıcı olmadan iletebilir. Örneğin bir öğretmenin dersini yapmayan bir öğrencinin defterinin sıranın üzerinde olmadığını söylemesi aslında öğretmenin, öğrencinin dersini yapmamış olduğu mesajını yolladığı anlaşılmaktadır. Oysa öğretmen öğrencinin defterini sırasının üzerinde göremediğinde bu durumun kendisini mutsuz ettiğini söylemesi durumunda öğretmen ben dilini kullanmış olur. Böylece öğretmen ben dilini kullanarak öğrencinin üzerinde daha etkili iletişim kurulmasına yardımcı olmaktadır.

“Sınıfta öğretmen kabul edemediği davranışın kendi üzerindeki somut etkisinden ve onunla ilgili duygularından söz ettiğinde İlet Ben- İletisi olur. Ben İletilerinde sorunu yaşayan kişinin kendi içinde sorumluluğu tuttuğuna dikkat edilir. Bunun için Ben İletilerine “yükümlülük İletileri” de denir”.⁵⁸

Ben İletilerinin öğrenci ve öğretmen açısından etkili olabilmesinin en önemli nedeni, öğrencinin davranışını değiştirme olasılığının yüksek olabilmesidir. Aynı zamanda öğrencilerin kendilerini öğretmenin olumsuz değerlendirmedeğini düşünmesini sağlamasıdır. Öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimi engellemediğinin anlaşılmasıdır.

2.5. Sınıfta Etkin Dinleme

Etkin dinleme, aynı zamanda sınıftaki başarı durumunu arttırıcı rol oynar. Öğrencilere olumlu düşünme becerisi kazandırır. Karşısındakileri dinleme ve duygularını ifade etmelerine yardımcı olur. Etkin dinleme öğrencilerin kendi iç dünyalarındaki kendileriyle olan iç çatışmalarının da çözümünde etkili olmaktadır. Yani etkin dinleme, öğrencilerin kendi kendilerini dinlemelerini ve sorumluluklarının bilincinde olmalarını sağlamaktadır.

Sınıfta etkin dinleme öğrencileri belirli konular üzerinde tartışmaları için yüreklendirir. Öğrenmeye direnen öğrencinin direncini kırar. Öğrencilerin olumsuz olaylarla ilgili duygularını sınıf içinde açıkça tartışmalarına yardımcı olur. Daha etkili bir öğrenci veli-öğretmen konuşmalarına olanak yaratır.

⁵⁸ Gordon, a.g.k., s.123.

2.6. Öğretmen, Anne-Baba ve Öğrenci İlişkisi

Öğretmen, anne- baba ve öğrencinin sürekli bir ilişki içinde olması birbirleriyle olan iletişimlerin etkili olmasını sağlamaktadır. Öğretmenin sınıfta öğrenciyle kuracağı iletişim öğrencinin ailesiyle olan iletişimini etkilemektedir.

Ailenin çocuğuyla kuracağı iletişim onun sınıftaki öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla olan iletişimini etkilemektedir. Başlıca bu üç unsur arasındaki iletişim birbirlerinin ilişkilerini olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedir. Burada öğretmen, anne-baba ve öğrenci tek tek ele alınmaktadır. Bunların birbirleriyle olan ilişkilerinden söz edilmektedir.

2.6.1. Öğretmen

Öğretmen ve öğrenci eğitim sisteminin en önemli iki unsuru olmaktadır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin düzeyi de önemli olmaktadır. Öğretmen ile öğrenci arasında iyi ilişkilerin kurulması ve aralarındaki iletişimin de iyi olmasını sağlamaktadır.

“Öğretmen, her çeşit eğitim kurumlarında eğitim ve öğretim hizmeti yapan iş görenlerin tümü olarak tanımlanmaktadır.”⁵⁹

Öğretmenin dilini iyi kullanma becerisi, sağlıklı beden yapısı ve düzgün görünümü, olaylar karşısında soğukkanlı davranışları, yeteneklerini en iyi biçimde kullanma becerisi, çocukları sevmesi, öğrencilerle iletişim ve etkileşim kurma becerisi, kendi kendine karar verebilmesi ve özgüveninin gelişmiş olması, onun en önemli özellikleridir.

“Öğretmen, öğrencilerinin davranışları üzerinde çalışır. Eğittiği her öğrencisinin önceden saptanmış amaçlara ulaşmasına yardım eder ve onların istenilen davranışlara sahip birer kişi olmasını sağlar. Bu anlamda öğretmen, öğrencisinin davranışlarının mimarıdır”.⁶⁰

Öğretmen, öğrencilerin davranışlarının olumlu yönde şekillenmesinde etkili olmaktadır. Sınıf içinde olumlu davranışların gelişmesinde olumsuz davranışların ise olumluya dönüştürülmesinde öğretmenin öğrenciye karşı göstereceği ilgi önemli olmaktadır.

⁵⁹ Alkan, C., - Hacıoğlu F. , Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi, Ankara,1997,s.23

⁶⁰Başaran, İ.E., Eğitim Psikolojisi (Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri), Ankara,1991, s.15.

“Geleneksel eğitimde öğretmenin görevi, belli bir gelişim düzeyinde olduğu varsayılan bir grup öğrenciye, sınıf bütünlüğünü içine alan bir disiplin içinde, belli bir konu alanıyla ilgili bilgi, beceri ve tutumu kazandırmaktır. Öğretmenin tüm dikkati konu, yöntem ve sınıf disiplini üzerinde toplanmaktadır”.⁶¹

Öğretmen - öğrenci ilişkilerinde dürüstlük çok önemlidir. Öğretmenin öğrencilerine karşı dürüst ve güvenilir olması öğrencilerin de öğretmene karşı dürüst ve güvenilir olması sınıfta olumlu bir hava yaratır. Öğrenci ve öğretmen ilişkilerini daha düzenli kılar.

“Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde öğretmenin bir iktidar ve otoritesi vardır; bu, öğretmenin rolünün gereğidir. Öğretmen, okuldaki öğrenme faaliyetlerini düzenleyen, öğrencileri belli bir düzen içinde tutan; baskı, zorlama, övme, ödüllendirme, bilgi üstünlüğü gibi yollarla verimli ve karşılıklı etkileşim durumu yaratabilen kişidir. Bu şekilde öğretmen öğrencilerine istediği davranış şekillerini kazandırabilir. Öğretmenin iktidarı sosyal roller içinde yasalaştırılmıştır ve önemli çatışma durumları çıkmadıktan sonra öğrenciler tarafından tepki ile karşılanmaz”.⁶²

Öğretmeni diğer mesleklerden ayırt eden en önemli özellik ondaki çocuk sevgisidir. Öğretmenin öğrencileri hiçbir karşılık beklemeden sevmesi ve onlarla birlikte olmaktan mutluluk duyması mesleğinde başarılı olmasında çok önemlidir.

Bir öğretmenin öğrencisine olan sevgi ve saygısı onun öğrencileriyle olan sözel iletişiminden, yüz ifadesinden, davranışlarından kolayca anlaşılabilir. Eğer bir öğretmen öğrencilerinin adını öğrenmediyse ve öğrencilerinin her birine sınıfta aynı sıklıkla adlarıyla seslenemiyorsa onlara olan sevgi ve saygısının varlığından şüphe edilebilir. Etkili iletişimde kişiye ismiyle ifade edilmesi çok önemlidir. Bu durum iletişimin etkili olmasına da olanak sağlamaktadır.

Öğretmenin sınıf içinde öğrenciyle alay etmesi ya da öğrenciye çeşitli adlar takması, onun gururunu kırarak ve kendine olan güvenini yok edecek bir durumdur. Bu durum öğrenciyle öğretmen arasındaki iletişimi de olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmen tarafından sürekli derste alay edilen öğrencinin derse karşı motivasyonu düşecek

⁶¹ Kılıçcı, Y. , Okulda Ruh Sağlığı, Ankara, 2006, s.221.

⁶² Ergün, M. ,Eğitim Sosyolojisine Giriş, Ankara, 1997, s. 72.

ve öğretmeninden nefret etmeye, ondan uzaklaşmaya başlayacaktır. Sınıf içindeki bu durum diğer öğrencileri de etkileyecektir. Olumsuz bir öğrenme ortamı oluşacaktır.

2.6.2. Anne ve Baba

Öğretmenin aileyi yakından tanınması, çocuğu daha kolay tanınmasına ve anlamasına yardımcı olacaktır .Ailedeki disiplin anlayışını, aile üyelerinin eğitimini, birbirleriyle olan ilişkilerini, ailenin sosyo-ekonomik yapısını, ailenin çocuğa karşı davranışlarını bilmek, öğretmen için önemli ipuçları olmaktadır.

“Ana-babalar da okul yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Okul yönetimi ve daha çok öğretmen ile ilişki içinde bulunmaktadır.Ana- baba genellikle öğretmen hakkında iyi niyet beslemektedir. Ana- babalar çocukları gibi geçirmiş oldukları yaşantıların ürünüdür. Eğer öğretmen, ana- babadaki davranış bozuklukların nedenlerini bulabilirse, daha tarafsız kalabilir ve onlara karşı uyanacak olumsuz duygularını kontrol altına alabilir”.⁶³

Anne ve babaların gözünde öğretmenlerin, önemli yeri vardır. Bu yüzden ailelerin öğretmenlerin çocuklarını nasıl etkileyecekleri konusunda haklı kaygıları vardır. Öğretmenlerin de öğrencilerinin aileleri hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir..Bu nedenle, onların da öğrenciler eve gidince anne ve babalarının çocukları nasıl etkileyecekleri konusunda kaygıları vardır.

Eğer öğretmen ve öğrenci ilişkisi bozuk olursa evde anne ve baba sıkıntı çeker. Anne ve baba ile öğrenci ilişkisi bozuk olursa da sınıfta öğretmen sıkıntı çeker. Bu yüzden anne ve baba, öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkisi çok önemlidir. Bu ilişkinin olumlu yönde olması öğrencinin sınıf içindeki başarı durumunun belirleyicisi olmaktadır.

2.6.3. Öğrenci

Öğrencilerin sorumsuz ve bir başkasına bağımlı olarak yetiştirilmeleri öğretmenin istediği bir sonuç değildir. Bu durum, öğrencilerin insan ilişkilerinde; kendi kendini yönlendirebilme, kendi sorumluluğunu alma, kendi kararlılığını sağlama, kendini

⁶³ Bursalıoğlu, Z. ,Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara, 2000, s. 50.

denetleme ve değerlendirme beceri ve yöntemlerini bilmemelerinden kaynaklanır. Söz konusu beceri ve nitelikler rastlantıyla geliştirilemez. Öğretmen ile anne ve babalar tarafından bilinçli ve düzenli olarak öğretilerek öğrencilere kazandırılabilir.

“Öğrenci, planlı eğitim yapılan bir eğitim yerinde, önceden tasarlanan bir eğitim programının gerektirdiği öğrenme yaşantılarını belli bir sürede gerçekleştirmek için eğitilen kişidir”.⁶⁴

Öğrencilerin gerek sınıfta gerekse evde kendi sorunlarını çözme sorumluluğu kendilerine verilirse, sorumluluk duyguları gelişecek ve kendilerine güvenleri artacaktır. Bunun için evde ve sınıfta öğrencilere belirli görevler verilmelidir. Bu görevleri yerine getirdiklerinde sorumluluk bilinçleri de gelişmiş olacaktır.

Öğretmenler öğrencilerin davranışını değiştirmesi için sorumluluğu doğrudan öğrencide bırakırlar. Öğretmen öğrenciye sınıf içindeki olumsuz davranışını değiştirmeye başlaması için bir şans verir. Sonuçta öğrenci kendi seçtiği ve kendi kararıyla belirlediği bir davranışla tepki vermeyi yönelir. Böylece daha sorumlu ve olgun bir kişi olur.

Öğrencinin okula uyumu ve okuldaki başarısı ile, okuldaki sorumluluk bilinci ve kendini anlaması arasında sıkı bir ilişki vardır. Öğrencinin kendisini ve yeteneklerini tanıması ile, öğrenme başarısı birbirine bağlı bulunmaktadır. Öğrencinin öğretmen ile olan ilişkileri sonunda bazı bilgi ve becerileri öğrenmesi gerekmektedir.

İlkokul çağındaki çocuğun başarısız olması özellikle bu başarısızlığından dolayı öğretmen veya anne ve babası tarafından eleştirilmesi, uzun süreli öğütlerle karşı karşıya kalması öğrencinin öfkelenmesine sebep olabilir. Öğretmenine, anne ve babasına karşı nefret duyabilir. Bu nedenle derslerinde de başarısız olabilir. Hatta okuldan bile nefret edebilir. Okula gelme saati yaklaştığında anne ve babasına sürekli sorun çıkartabilir.

Öğretmenini seven öğrenci, sınıf ortamını da sever ve oraya bağlanır. Fakat öğretmenini sevmeyen öğrenci sınıftan soğuyabilir. Bu nedenle öğrenci ve öğretmen arasında etkili bir iletişimin kurulabilmesi de güç olabilmektedir.

⁶⁴ Başaran, İ. E., Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul, Ankara, 2000, s.158.

Her öğrenci dinlenilmek, anlaşılmak ve kabul edilmek ister. Öğretmen, öğrenciyi ne kadar iyi tanır ve anlarsa onun problemlerini çözmesine o kadar yardımcı olur. Böylece öğretmen öğrencinin okula uyumunu kolaylaştırır.

Değişik kültürel çevrelerden gelmiş ve kendilerine özgü değer yargıları olan öğrencilerin öğretmenleriyle değer çarpışmaları da kaçınılmaz olmaktadır. Bu tür öğrencilerle iletişim kurmak da hem öğrenci hem de öğretmen açısından zor olmaktadır. Çünkü o öğrencilerin değer yargılarını değiştirmek çok güçtür.

Öğrenciler öğretmenlerinin okulda ve sınıfta duygusal davranmamalarını, tarafsız olmalarını isterler. Öğretmen-öğrenci ilişkileri büyük oranda tarafsız olmalıdır. Çünkü öğretmen bazı öğrencilere duygusal davranıp bazı öğrencilere farklı davranırsa bu durum öğrenciler için bir problem olur. Onların benliklerini zedeler. Öğrencilerin bir sorunu olduğunda öğretmen onları tarafsız olarak dinlemelidir. Onların benliklerini zedeleyici davranışlardan kaçınmalıdır.

Öğretmen-öğrenci iletişim ve etkileşiminin temelinde öğrencinin çalışması ve yetenekleri vardır. Derslerinde başarılı ve yetenekli öğrenciler genellikle sınıf içinde veya dışında öğretmenle iyi iletişim kurabilmektedir. Bunun nedeni de öğretmen tarafından takdir edilmeleri ve beğenilmeleri olabilir. Öte yandan derslerinde başarısız olan öğrencilerin öğretmenden uzak durdukları, sınıfta veya teneffüslerde öğretmen ile yüz yüze gelmekten çekindikleri, iletişim kurmada zorlandıkları gözlenmektedir.

Öğrencilerin, öğretmen davranışlarını değerlendirmeleri de öğretmen-öğrenci ilişkisinde önemlidir. Öğretmenlerin; sıcak, gülümseyen, öğrencileri destekleyici, motive edici davranışları, sınıfı kontrol edebilme yetenekleri, sınıf içinde dersi istedikleri gibi yönlendirebilmeleri öğrenciler için çok önemlidir. Böylece sınıfta hem olumlu bir öğrenme ortamı hem de etkili bir iletişim ortamı sağlanmış olur.

2.7. Okulda Başarısızlık

Okul öğrencilerin öğrenme yaşantılarını gerçekleştirebilmeleri için günlerinin büyük bir çoğunluğunu geçirdikleri eğitim ve öğretim yapılan yerdir.

Okul, bir öğrencinin hayatında önemli bir yer olmaktadır. Öğrenciler gününün bir bölümünü okulda geçirmektedir. Okul onun için ikinci bir yuva olmaktadır. Öğrencilerin okulunu sevmesi ve orada bulunmaktan mutlu olması önemli olmaktadır.

“Okul başarısızlığı; öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanabilir. Okul başarısızlığı gösteren çocukların okul başarıları, gerçek yeteneklerinin altında seyretmektedir. Bu çocuklar, genellikle yeteneklerini kapasitelerinin altında kullanmaya programlanmışlardır. Okul yıllarının ilk dönemlerinde fark edilen başarısızlık, ilköğretim sürecinde düzeltilmezse, çocuğun tüm okul yaşamını etkileyebilir”.⁶⁵

Bir öğretmenin öğrenci velileriyle kendi çocuklarıyla ilgili konuşurken öğrencilerin başarıları ve beklentileri hakkında kendisini onların yerine koyarak konuşması, öğrencilerin olumlu yönlerini de anlatması öğrenci başarısını artırıcı önemli bir etkidir.

“Okul, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak, eğitmek istediği öğrencilere, yeni davranışlar kazandıracak ya da istenmeyen davranışlarını kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan bir sistemdir.”⁶⁶

Okul başarısızlığı gösteren öğrenciler, genellikle sınıfta ders yapmadan oturur, ödevlerini hazırlarken çok dikkatsiz ve ihmalkardır. Sınıf arkadaşlarıyla sürekli tartışır. Öğretmenin otoritesini kabul etmek istemez. Sınıfta ya hiç derse katılmaz ya da çok az katılır. Zamanını her çeşit eşya ile oynayarak, arkadaşlarıyla konuşarak ve onları rahatsız ederek geçirir. Genellikle sırasında sallanır. Yazı yazmaktan ve dikte çalışmalarından nefret eder. Eğer çok zorlanırsa da baştan savma ders yapar.

Yavuzer'e göre “okul başarısızlığını üç önemli faktör etkilemektedir. Bunlar:

1.Ev ve aile ortamı

a)Özgüven

b)Otonomi, kendi kendini yönetme

c)Güdülenme(motivasyon)

d)Başarı konusunda anne ve babanın tutumu ve desteği

⁶⁵ Yavuzer, a.g.k., s. 160.

⁶⁶ Başaran, İ. E., Türkiye Eğitim Sistemi, Ankara, 1996,s.71

- e)Ebeveynin aşırı baskısı
- f)Ebeveynin beklentisi
- g)Stres oluşturan olumsuz ev koşulları

2. Bireysel özellikler
3. Okul ve öğretmendir”.⁶⁷

Okul başarısında öğretmenin öğrenciye karşı olan tutumu öğrencinin derslerindeki başarısını etkilemektedir. Öğretmen öğrenciye karşı olumlu bir tutum ve davranış içinde olduğunda öğrencinin dersteki başarısı da olumlu olmaktadır. Eğer öğretmen öğrenciye karşı olumsuz bir tutum içinde ise öğrencinin dersteki başarısı da olumsuz yönde olacaktır.

“Okul, çocuğun toplumsal gelişiminde önemli duruma gelir. Çünkü çocuklar günlerinin büyük bir bölümünü orada geçirirler”.⁶⁸

İlkokul döneminde öğrenci için en önemli model anne ve babasının dışında öğretmeni olmaktadır. Bu dönemde öğrenci daha çok öğretmeniyle özdeşim kurmaktadır.

“Çocuğun derslerini sevip sevmemesi, büyük ölçüde öğretmenine duyacağı yakınlığa bağlıdır. Çocuk dikkatsizse ya da dikkatini belli bir konu üzerinde toplayamıyorsa, dikkatini canlı ve uyanık tutmak öğretmenin becerisine kalmıştır. Şımartılmış çocuklar, okulda karşılaştıkları pek çok yabancı insan karşısında genellikle bocalar, ne yapacaklarını bilemezler. Dikkati okulda kendisini bekleyen çalışma değil, şımartılma konusunda duyduğu istek üzerinde toplanır”.⁶⁹

Her çocuğun kendini duygusal ve sosyal açıdan güvenli hissedebileceği, korkularını ve güvensizliğini yenebileceği, öğretmenin ve arkadaşlarının ona gülmeyeceği bir ortama ihtiyacı vardır.

“İlgili ve anlayışlı bir öğretmenin öğrencisi olmak bir çocuk için büyük bir mutluluktur. Bu ilişkinin sağlıklı olduğu durumlarda çocuğun hem ruh sağlığı, hem de öğrenimi olumsuz etkilenebilir”.⁷⁰

⁶⁷ Yavuzer, a.g.k., s. 161.

⁶⁸ Akyüz, E. ,Çocuk Haklarının ve Güvenliğinin korunması, Ankara,2000, s. 65.

⁶⁹ Adler, A.,Çocuk Eğitimi, (Çev. K. Şipal), İstanbul,2000, s. 136.

⁷⁰ Yörükoğlu, A.,Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar, İstanbul, 1989,s.28.

“Öğretmen çocuğun tüm ruhsal sorunlarını çözemez, çözmesi de beklenemez. Ancak bir öğretmenin çocuğun ruhsal uyumunu düzeltebilecek gücü olduğu gibi, bozabilecek gücü de vardır. Bir öğretmen, yeteneği orta bir öğrencisini destekleyerek başarılı da kılabilir, zeki bir çocuğun güvenini sarsıp başarısız durumu da düşürebilir. Bu nedenle öğretmenin olumlu yaklaşımı, anlayışı ve desteği öğrencilerin başarısını da, ruhsal uyumlarını da iyiye götürür”.⁷¹

Öğretmen ile ailenin işbirliği de öğrencilerin başarı ve toplumsal uyumlarını destekleyici bir etkidir. Öğrenciler başarılı olmak için başarıya yönelmezler. Öncelikle anne ve babalarının ,öğretmenin beğenisini kazanmak için başarmaya çabalarlar. Bu nedenle evde ve okulda, ilgi, destek ve iyi bir öğrenim ortamı bulan çocuk, yeteneğini sonuna kadar kullanıp geliştirmek isteyebilir.

Sınıf içinde ve dışında öğrencilere başarabileceği görev ve sorumluluklar verilmeli, fırsatlar tanınmalıdır. Böylece öğrenciler yeteneklerini keşfedebilir ve bunları geliştirebilir. Kendine olan güvenlerini kazanabilir ve daha önemli başarılar için motive olabilirler.

Başarısız öğrencilere yardım etmek için öğretmen sınıfta başarılı olabilecekleri ortamlar oluşturmalıdır. Onların kendilerine güven duymalarını sağlamalıdır. Çünkü başarısız öğrencilerin sınıf içindeki düşük performansları yüzünden bir türlü gerçekleştiremedikleri başarıma arzusuna ihtiyaçları vardır.

“Öğrencilerin ders çalışmaları için evde uygun ortam oluşturulmayan, ailesi tarafından desteklenmeyen, buna karşılık başarısızlıklarından dolayı eleştirilen öğrenciler, kendini değersiz bir kişi olarak görür. Derslerini tam ve doğru olarak yapamaz. Bu da onun okul başarısını olumsuz etkiler.”⁷²

Öğretmen, öğrencinin ilerleyebileceğine ve yeteneklerini kullanabileceğine inanırsa, çocuk kendine olan güvenini kazanır ve sonuçta başarılı olabilir. Bu nedenle okul başarısızlığı gösteren öğrenciler, sorumluluk almaya yönlendirilmeli, teşvik edilmeli ve gerek aileleri gerekse öğretmenleri tarafından çabaları takdir edilmelidir.

⁷¹ Yörükoğlu, a.g.k., s. 28.

⁷² Yavuzer, a.g.k., s.165.

Okul başarısızlığı gösteren öğrenci genellikle kaybetmekten korkar. Öğretmen, bu durumdaki öğrencinin zayıflıklarından çok, iyi ve güçlü taraflarından yararlanarak bu korku ile başa çıkmasında yardımcı olabilir. Hem aile hem de öğretmen onu memnun etmek amacıyla bir çaba içine girebilir. Ödevini iyi yapan bir öğrenci çabasının takdir edilmesi sonucunda, her türlü okul faaliyetiyle daha fazla ilgilenmeye başlayabilir.

Yeterlik duygusu yüksek olan öğretmen, öğrenciyi derse teşvik eden, onu destekleyen, bireysel ihtiyaçlarına önem veren kişidir. Sınıf içindeki böyle bir öğrenme ortamı öğrencinin başarı düzeyini artırır. Bunun tersine düşük yeterlik duygusu içindeki öğretmen öğrenciyi öğrenmeye motive edememekte ve başarısızlığa itmektedir. Aynı şekilde öğretmen sınıfta başarısız bulunduğu öğrencilere genellikle daha az soru sormakta, onları daha az ödüllendirmektedir.

Kısacası, öğretmen sınıf içinde başarısız öğrencilerin de derse katılımını sağlamalıdır. Onlarla olumlu bir şekilde sözel veya sözel olmayan iletişim kurmalıdır. Çünkü başarısız öğrencilerin yüksek başarı göstermeleri için, yüksek motivasyona ve etkili iletişime ihtiyaçları vardır.

Öğretmenler, verecekleri kötü karnelerin öğrenciler üzerindeki etkisini her zaman düşünmek zorundadır. Bazı öğretmenler, öğrencilerin kötü bir karne aldıklarında derslerine daha sıkı sarılacağına inanmaktadır. Oysa kötü bir karne alan öğrencinin ailesi tarafından aşağılanacağını hatta fiziksel şiddete maruz kalacağını düşünmezler.

“Anne ve babaların çocukları ile sağlıklı bir iletişim kurmada atacakları ilk adım etraflarındaki güzellikleri görüp onları takdir etme duygusunu geliştirmek olacaktır”.⁷³

Okul başarısında anne ve babanın yaklaşımı çok önemlidir. Öğrencinin okuldaki başarıları nedeniyle yapılan övgü, anne-baba ile öğrenci arasındaki iletişimi olumlu etkiler. Bu durum öğrencinin öz güvenini pekiştirir ve geliştirir.

⁷³ Ekmekçi, F.Ö. , Bilinçli Anne Baba ve Başarılı Çocuk (Çocuğun Başarısında Ailenin Rolü) , İstanbul, 2005, s. 14.

“Son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalar, çocukların okula ilk başladıkları sırada görölen okul başarısızlıklarının arkasından okul korkusunun önemli bir yer tuttuğuna işaret etmektedir”.⁷⁴

Çocukların okul başarılarında ailedeki iletişim ile anne-babanın mesleği, ailenin sosyo-ekonomik yapısı , kardeş sayısı fazla olması çok önemlidir. Aile içinde sürekli cezalandırılan ve çok sıkı kontrol edilen öğrenci ile elverişsiz bir eğitim ortamında yaşayan öğrenciler diğer öğrencilere göre okulda daha başarısız olmaktadırlar.

Okul başarısızlığında anne ve babaların öğrencilerin ders çalışmasına, ev ödevlerini hazırlamasına yardım edip etmemeleri, sordukları sorulara cevap verip vermemeleri etkili olmaktadır. Eğitim ve kültür düzeyi düşük aileler, çocuklarına yardım etmekte daha fazla zorlanmaktadır. Buna karşılık anne-babasının eğitim düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin aileleri okul çalışmalarında öğrencilere daha çok yardım edebilmektedir.

3. İLKÖĞRETİMDE ÖĞRENCİLERİN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Bu kısımda çocukların ilk yıllarındaki genel gelişim özelliklerinden kısaca bahsedilmektedir. Bundan sonraki kısımda önemli bir dönem olan ilköğretimin I.kademesindeki çocukların somut işlemler dönemi yani 7-11 yaş çocukların gelişim alanları ele alınmaktadır.

Daha çok ilköğretimin ikinci kademe öğrencilerinden oluşan 11-15 yaş dönemine de soyut işlemler dönemi denilmektedir. Bu yaş dönemi çocuklarının gelişim özellikleri de kısaca ele alınmaktadır. Bu gelişim döneminde öğrencilerin yaşına göre genel özellikleri ele alınmaktadır.

3.1.İlk Yaşlarda İletişim

Kişiler ilk yaşlardan itibaren çevresindekilerle sürekli bir iletişim halinde olmaktadır. Çocuğun doğumundan itibaren çevresindekileri gözlemlemesi ve onlara çeşitli tepkiler vermesi onlarla bir iletişim içinde olduğunu göstermektedir.

⁷⁴ Ergün , a.g.k., s. 66.

“Algılama açısından çocuk gülümsemeye başlar başlamaz (beşinci hafta ve daha sonra) kimi insanları diğerlerine göre tanıdığı saptanır. Beş yada altı yaşına doğru çocukların “..... için” sözleriyle başlayarak kavramları tanımladıkları görülür. Örneğin üzerinde yazmak için bir masa kavramını kullanması. Demek ki daha sonra kavramlarla ve düşünceyle gerçeğin özümlemesine benzer bir durumsal-devinim özümlemesi vardır”.⁷⁵

Çocuğun dil gelişimi ve kavramları doğru öğrenebilmesi için çevresindekilerle iyi bir iletişim içinde olması onun ileriki yıllarını etkilemektedir. Çocuk etkili bir iletişim ortamında yetişebilmesi ve dilini daha etkili kullanmayı öğrenebilmesi için ailenin vereceği eğitim çok önemlidir. Yine çocuğun duygularını doğru ifade edebilmesi için ailenin çocukla kurduğu iletişimin düzeyi çok önemlidir. Bu da çocuğun ileride okul yıllarında öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla kuracağı iletişimi olumlu yönde etkilemektedir.

“İlk yıllarda büyük ölçüde bir öğrenme meydana gelir. Çocuk beş yaşına geldiğinde birçok temel entelektüel yetenek elde edilmiş olur. Örneğin alan ve zaman boyutları anlayışı, sebep veya madde devamlılığı kavramları ve hatta iyi ölçüde yaş ve cinsiyet rolleri bilgisi gelişir. Ortalama olarak beş yaşındaki çocuklar 2000 kelime hazinesine sahiptir ve karmaşık kelimelerin de çoğunu anlayabilirler”.⁷⁶

3.2. Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş)

İlköğretimin özellikle I. devresi öğrencinin aileden çıkıp dış dünyaya açıldığı dönemdir. Öğrencinin artık anne ve babasına bağımlılığı azalmıştır. Bütün gününü oyunda veya okulda geçirebilir. Kendi gereksinimlerini kendisi karşılayabilir. Bu yaş dönemindeki öğrencilerin erkek veya kız kimliğini iyice kazanmış olmaları beklenmektedir.

“Somut işlemler evresindeki çocukların, düşünce sistemleri somut gerçekler üzerinde kurulmuştur. Mantıkları ile bu gerçekleri yeniden düzenleyebilir, sınıflandırabilir hatta çeşitli değişikliklere gidebilirler. Bu evredeki çocuklar gerçek nesnelere ilgili problemleri zihinlerinden çözebilirler. Aynı zamanda belleklerinde yer alan ezber bir bilgiyle ilişkili sorulara yanıt verebilirler”.⁷⁷

⁷⁵ Piaget, J. , Çocukta Zihinsel Gelişim, (Çev.H. Portakal) ,İstanbul,1999, s. 24.

⁷⁶Tizard,B.,- Hughes, M. ,Young Children Learning, 1984, s. 15.

⁷⁷<http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/1266/unite6-8.pdf> (28.08.2007)

“Cinsel kimliklerini iyice benimseyen bu dönem çocukları karşı cinsi aşağı görür, küçümserler. Erkek çocuk kızlarla bir sırada oturmayı, birlikte oynamayı erkekliğine sığdıramaz. İlkokulun sonuna doğru erkek çocuklar kendi aralarında bütünleşir, kızlara karşı cephe kurarlar. Onları kızdırır, çantalarını düşürmekten zevk alırlar. Kızlar da erkek çocuklardan uzak durur, onları kaba ve terbiyesiz bulurlar. Bu dönemde oyun çağındaki cinsel ilgi ve meraklar ergenlik çağında canlanmak üzere uykuya yatmış gibidir”.⁷⁸

Bu dönemde öğrenciler genellikle karşı cinsi oyunlarına almazlar ve karşı cinse düşmanlık vardır. İki aynı cinsten çocuklar kendi aralarında oynamayı daha çok yeğlerler. Arkadaşlık bağları güçlenir, toplu ve kurallı oyunlara yönelirler. Ancak aralarında çekişme hiç eksik olmaz. Çünkü üstünlük kurma istekleri, öne çıkma dürtüleri güçlü olmaktadır. Oyun oynarken yarışma ve sınıf içindeki çalışmalarda beceri gösterme isteği çok fazla olabilmektedir.

“Bu dönemde çocuğun söz dağarcığı gelişmekte, iyi-kötü, doğru-yanlış kavramları ile doğru ve yanlış seçme yeteneğine sahip olmaktadır. Üst benliğin oluşumu ile birlikte oluşan bu seçme yeteneği sonucunda devamlı bir şeyler öğrenmek, denemek, beceri kazanmak ve üstünlük göstermek isterler. Övünmeye bayılırlar ve yaşlılarıyla hem arkadaşlık kurma isteği hem de onların arasından üstünlükleri ile sivrilme isteği ön planda olmaktadır”.⁷⁹

Bu dönem öğrencilerinin gelişim hızında da bazı bireysel farklılıklar olmaktadır. Bazı öğrenciler gençlik döneminin bedensel özellikleri daha erken yaşlarda oluşurken bazılarında ise daha ileriki yaşlarda oluşmaya başlamaktadır. Genellikle kız öğrencilerde gözle görülen değişiklikler 10 veya 11 yaşlarında, erkek öğrencilerde ise 11 veya 12 yaşlarında oluşmaya başlamaktadır.

“4.ve 5. sınıfta vücut hastalıklarına karşı olan direncini artırmış bulunmaktadır. Sanki beden ergenlik öncesinin ani boy artışı ve ergenlik çağının cinsel büyümesi için enerji depolar gibidir”.⁸⁰

⁷⁸ Yörükoğlu , a.g.k. , s. 28.

⁷⁹ UÇK, a.g.k. , s. 478.

⁸⁰ Kılıçcı, a.g.k., s. 72.

Bu yaş döneminde, öğrencilerin büyüklere karşı hayranlığı anne ve babadan öğretmene kayabilmektedir. Artık öğretmenle özdeşim kurma başlar. Öğrenci öğretmence beğenilmek, gözüne girmek, aferin almak için çaba sarf eder. Öğretmenin beğenisini kazanmak, arkadaşlar arasında yarış haline gelir. Sınıf içinde çok çalışkan olmak, bazı becerilere sahip olmak ve üreticilik bu dönemin en önde gelen işlevleri olmaktadır. Arkadaşlık ilişkilerinde ve okulda kendisini gösteremeyen öğrenci, yetersizlik ve aşağılık duygularına kapılabilir. Bu da onun iç dünyasını zedeleyebilmektedir.

“Çocuğu yetişkinden ayırt eden dört önemli düşünce özelliği vardır: Çocuk somut düşünür. Gördüğü, işittiği, elle tutabilen nesnelere düşünür; her şeyi somutlaştırarak anlamaya çalışır. Soyut kavramları, atasözlerini, fıkraları kavramakta güçlük çeker”.⁸¹

Bu yıllarda öğrencilerin üst benlikleri iyice gelişmeye başlamaktadır. Doğru ve yanlış ayırımını oldukça iyi yapabilirler. Kurallara önem verebilirler; oyunda mızıkçılık yapmak en çok yakındıkları şey olmaktadır. Katı bir ahlak anlayışına sahip olmaktadırlar. Öğretmenin koyduğu kuralları hiç değişmez yasalar gibi görebilirler.

Bu dönemde anne- baba ve kardeşlerden oluşan yakın çevresi önemini korumakla beraber daha büyük bir bağımsızlığa ve yaşıt ilişkilerine önem verebilirler. Bu dönemde çocukların yaşıt grupları biçimlenmeye başlar. Bu gruplara kabul edilmek pek çok etkinliğe oranla öncelik kazanabilmektedir.

3.3. Soyut İşlemler Dönemi (11-15 Yaş)

Bu dönem ergenlik dönemi, çocukluktan yetişkinliğe bir geçiş dönemi olmaktadır. Bu yaş dönemindeki öğrenciler vücut yapılarıyla daha çok ilgilenmeye başlayabilirler. Kişiliğin gelişimi bu dönemde oluşmaya başlamaktadır. Karşı cinse ilgide fazlalaşma olabilmektedir.

“Soyut düşüncenin ve akıl yürütme işlemlerinin kullanılabildiği bu dönemde çocuk olmadığını iddia eden yaşıtlarıyla iletişim başlatma, sürdürme ve gerektiğinde bitirme yeteneği gelişir. Ergenliğin başlamasıyla vücuttaki değişimlere ek olarak beyinde ve beyin

⁸¹ Yörükoğlu , a.g.k. , s. 30

fonksiyonlarında da değişiklikler olur. Olayları farklı yönlerden görmeye ve bilgiyi soyut olarak üretmeye başlarlar”.⁸²

4. ALAN ARAŞTIRMASI YAYINLARI

Bu kısımda sınıfta iletişim ve iletişim konusu ile ilgili olarak ulaşılabilen alan araştırması yayınları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

“Öner’in , **İlköğretim Okulları I. Kademe Öğretmenlerinin Sınıfta İletişimi Sağlama Etkinlikleri** adlı çalışmasında ilköğretim okulları I.kademe öğretmenlerinin sınıfta iletişimi sağlama etkinliklerinin ne düzeyde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin daha çok öğretim alanındaki yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sınıf boyutu çalışmanın merkezini oluşturmaktadır. Araştırmada şu sonuç ve önerilerde bulunulmuştur:

Öğretmenlerini sevmeyen ve kararsız olan öğrencilere, öğretmenler; tembel, düzensiz gibi sözler daha çok söylemektedir. Öğretmenler sınıfta çok sert olmaktadır, üzücü, kırıcı, aşağılayıcı konuşmaları daha çok yapmaktadırlar. Öğrencilerin yanlış verdiği cevaplarla daha çok alay etmektedirler. Öğretmenlerin kız öğrencilere daha sabırlı, güler yüzlü olduğu, onların soru sormasını daha çok istediği ve sınıfta yapılan şakaların kız öğrenciler tarafından daha çok algılandığı belirlenmiştir. Erkek öğrencilere, öğretmenlerin; sınıfta üzücü, kırıcı, aşağılayıcı konuşmalar yaptığı, sınıfta sert olduğu, öğretmenlerin erkek öğrencilerin yanlış verdiği cevaplarla alay ettiği belirlenmiştir. Böylece gerek bayan gerekse erkek öğretmenler tarafından, cinsiyet ayrımcılığı öğrencilerin verdiği cevaplarda ortaya çıkmıştır. Erkek öğrencilerin ailesi de daha az tanınmaktadır. Yaşı 41 ve üzerinde olan öğretmenler diğer öğretmenlere göre öğrencileri daha iyi tanımaktadırlar ve iletişim düzeyleri daha iyidir. Araştırmanın bazı önerileri şunlardır:

*Sınıf ortamında cinsiyet veya her türlü ayrımcılıktan uzak durulmalıdır.

*Sınıf mevcutları 25 ile 30 arsına düşürülmelidir.

*Sınıf öğretmenliği bölümlerinde; çocukların gelişim alanları, etkili iletişim, çatışma çözme yöntemleri gibi konular, derslere uygulamalı şekilde alınmalıdır. Alt yapısı oluşturularak, her sınıf öğretmenliği bölümünde uygulama ilköğretim okulları açılmalıdır”.⁸³

⁸² UÇK, a.g.k., s. 478.

⁸³ Öner, M. , “ İlköğretim Okulları I. Kademe Öğretmenlerinin Sınıfta İletişimi Sağlama Etkinlikleri”, M.Ü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999, s.255.

“Bencuya’nın, **Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri** adlı çalışmasında insan kaynakları uygulamaları arasında profesyonel gelişim amacıyla yapılan personel eğitimlerinden, iletişim becerileri eğitiminin etkileri incelenmiştir. Bu amaçla iletişim becerileri eğitimini almış ve almamış iki grup öğretmen ele alınarak yapılan eğitimlerin, öğrencilerin öğrenme sonuçlarını etkileyip etkilemediği araştırılmıştır.Yapılan eğitimlerin katılımcıların bilgi, beceri ve tutumlarında değişimler meydana getirerek öğrencilerin öğrenme sonuçlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır”.⁸⁴

“Aslanargun’un, **Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı** üzerine bir tarama çalışmasında amacının okul-aile iletişimi konusundaki mevcut durumu gözler önüne sermek, iletişim kopukluğunun sebeplerini incelemek ve sonucunda okul başarısına etki edeceğine inanılan bazı öneriler geliştirmektir. Çalışmanın sonucunda okullarda bulunan okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesi, okul yetkilileri ile öğrenci velilerinin kayıt dönemleri ve çok özel durumlar dışında bir araya gelememesi, okul-aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımlı yapılamaması, okul-aile iletişimde yaşanan en yaygın sorunlar arasında sayılabildiğini belirtmiştir. İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmenin mümkün olmadığını, öğrencilerin okul başarısını yükseltmek ve onları hayata daha iyi hazırlayabilmek için etkin bir okul-aile işbirliğinin gerekli olduğunu göz önünde bulundurmuştur”.⁸⁵

“Çiftçi, **Aktif Dinleme** adlı çalışmasında; dinleme, aktif dinlemenin bir süreci olan iletişimin unsurları, aktif dinleme, aktif dinlemede uygulanacak teknikler ve aktif dinlemenin aile, eğitim-öğretim ortamındaki faydaları üzerinde durulmuştur. İyi dinlemeyi engelleyen faktörlerin dinlemeye kapalı olma, dinliyormuş gibi davranma ve dinlemeye odaklanmama olduğunu belirtmiştir. Hayatın her aşamasında aktif dinlemeden yararlanılabileceğini, özellikle aile ortamında ebeveynlerle çocuklar arasında, eğitim-öğretim ortamında ise öğrencilerin sorunlarına yardımcı olmak için aktif dinlemeyi kullanmaları, öğüt vermek veya yol göstermekten daha yararlı olacağını belirtmiştir.”⁸⁶

⁸⁴ Bencuya, C. , “Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri” M.Ü.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s.113.

⁸⁵ http://www.manas.kg/pdf/sbdp_df18/09Aslanargun.pdf (27.11.2007)

⁸⁶ <http://yayim.meb.gov.tr./dergiler/176> (27.11.2007)

“Arı’nın, **Öğrencilerin Okul Başarılarını Etkileyen Çeşitli Faktörlerin İncelenmesi** adlı çalışmasında, öğrencilerin ait olduğu sosyo ekonomik düzey, anne ve babanın öğrenim durumu, öğrenciye sunulan eğitim öğretim imkanlarında farklılıklar oluşturarak öğrencinin okul başarısını etkilediği belirtilmektedir. Bu çalışmada söz konusu unsurların etkisini incelemek amacıyla, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin Türkçe ve Matematik derslerine ait başarıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Ankara’da 16 ilköğretim okulunda 1181 öğrenciye Türkçe ve Matematik derslerinde başarı testleri uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda:

- 1- İlköğretim dördüncü sınıf öğrencileri Türkçe dersinde Matematik dersinde gösterdikleri başarıdan daha fazla başarı göstermişlerdir.
- 2- Kız ve erkek öğrenciler, matematik dersinde aynı başarıyı gösterirken, Türkçe dersinde kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha fazla başarı göstermişlerdir.
- 3- Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyleri yükseldikçe Türkçe ve matematik dersindeki başarı düzeyleri de artmıştır.
- 4- Anne ve baba öğrenim durumu ilkokuldan yükseköğrenime doğru yükseldikçe, Türkçe ve matematik dersindeki başarı düzeyleri de artmıştır.”⁸⁷

“Demirbulak’ın, **Veli-öğretmen Görüşmeleri İle İlgili Bir Çalışma**’ sında öğrenci, veli ve öğretmen arasındaki olumlu bir iletişim ancak öğrencinin gelişimini tartışarak, problemlerini ve gereksinimlerini belirleyerek sağlanabileceğini belirtmiştir. Bu iletişimi sağlamanın en önemli kaynağı da sağlıklı ve işlevsel okul-aile toplantıdır. Ancak, bu çalışmada elde edilen bulgular veli-öğretmen görüşmelerinin sağlıklı ve işlevsel olmadığı yönündedir. Her ne kadar katılımcıların çoğu öğrencilerin de bu görüşmelere katılmaları görüşünü benimsemiş olsa da bugüne kadar bu yönde fazla bir çaba harcandığı görülmemiştir. Mevcut eğitim programları incelendiğinde bu tür plânlı görüşmelerin yer almadığı görülmüştür. Halbuki, öğrenci ve velilerin aktif olarak eğitimin her aşamasında yer almaları özellikle de öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda katılımı öğrenci-merkezli eğitimin ve de daha da önemlisi demokrasinin gereğidir.”⁸⁸

⁸⁷ <http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/176> (27.11.2007)

⁸⁸ <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/demirbulak.htm> (27.11.2007)

“Ünal’ın, **Çocuklarda Empatinin Gelişimi: Empatinin Gelişiminde Anne-Baba Tutumlarının Etkisi** adlı çalışmasında empatinin tanımı, gelişimi ve empatinin gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisi ile araştırma sonuçları tartışılmaktadır. Yapılan çalışmalar empati kurma becerisinin iletişim çatışmalarını engelleyerek daha olumlu ilişkilerin kurulmasını sağladığını, empatinin kendini açma, toplumsallaşma, sosyal duyarlılık, topluma uyum, yardımlaşma ve diğer pro-sosyal davranışları artırdığını, bunun yanı sıra saldırganlığı ve diğer anti-sosyal davranışları azaltıcı bir rol oynadığını ve çocukların derslerindeki başarılarını arttırdığını göstermektedir. Bu çalışmanın sonucuna göre düzenlenen öğrenme yaşantıları sırasında ve çocukla etkileşimde buldukları her ortamda anne baba ve eğitimcilerin çocuklara empatik davranarak ve söylediklerini kendileri uygulayarak iyi birer model olmaları gerektiği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, çocuklarla sevgi ve güven ilişkisi kurmaları, çocukların duygularını anladıklarını ve hissettiklerini onların duygularını tanımlayarak ve kabul ederek ifade etmeleri, çocuklara davranışlarının başkaları üzerindeki etkisinden bahsetmeleri, onlarla başkalarının ne hissettikleri hakkında konuşmaları, çocukların kendisi ve başkaları arasındaki benzerliklere odaklanmasını sağlamaları, çocukların insanlar arasındaki farklılıkları hoş karşılamaları, başkalarını kabul etmeleri ve onlara güvenmeleri konusunda desteklemeleri empatinin gelişiminde önemli görülmektedir.”⁸⁹

“Sadık’ın, **İlköğretim I.Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar** adlı çalışmasında öğretmenlerin problem davranış olarak tanımladıkları öğrenci davranışları genellikle kişiye ve eşyalara karşı saldırganlık içeren davranışlar olmaktadır. Bu çalışmada çocuğun ders çalışma beceri ve alışkanlıklarından, gelişim özelliklerinden kaynaklanan davranışlar “kısmen” problem davranış olarak tanımlanmıştır. “En sık” gözlenen problem davranışlar; verilen görevleri yapmamak, sınıfta bir şeyler yemek, ders dışında bir işle uğraşmaktır. Hırsızlık, arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak, öğretmenlerin “en ciddi” gördükleri problem davranışlardır. Yönetimi “en zor” olarak nitelendirilen öğrenci davranışları; hırsızlık, öğretmenin ve arkadaşlarını sözünü keserek konuşmak ve saldırganlıktır. Her sınıfta ortalama 5 öğrenci sorunlu öğrenci olarak tanımlanmış ve bu öğrencilerin erkek öğrenciler olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler, problem davranışların yönetimine gereğinden fazla zaman harcadıklarını ve “ara sıra” sorunlar yaşadıklarını belirtmişler, aileyi, çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresini ve

⁸⁹ <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/176> (27.11.2007)

kalabalık sınıfları problem davranışların temel nedenleri olarak göstermişlerdir. Her gelişim döneminde öğrencinin gelişim özelliklerinin ve bunun doğal sonucu olarak davranışlarının farklılığının sınıf yönetimine yansması ve uygulamaları değiştirmesi beklenmektedir. Çocukların buldukları yaş dönemindeki gelişim özellikleri, sosyal gelişim düzeyleri ile önceki yaşantılarından elde ettikleri bilgi, beceri, tutum, duygu ve alışkanlıklar boyutuna okuldan kaynaklanan bu tür olumsuzluklarda eklendiğinde elde edilen sonuç beklentiler doğrultusunda olmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmenler, öğrencilerin sınıf içindeki problem davranışlarından büyük ölçüde aileyi sorumlu tutmaktadır.”⁹⁰

“Şahin’in(Yanpar), **İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Benlik Kavramı, Ders İçi Öğrenme ve Ders Dışı Çalışma Yolları İle Başarı İlişkisi** adlı çalışmasının sonucunda akademik benlik kavramı ile başarı ilişkisi üst-sosyo ekonomik düzey okullarda yüksek, ders içi öğrenme stratejileri ile başarı ilişkisi düşük çıkmıştır. Ayrıca, ders dışı çalışma yolları ile başarı ilişkisi yüksek bulunmuştur. Üst-sosyo-ekonomik düzey okulundaki öğrenciler, alt sosyo-ekonomik düzey okulundaki öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur.”⁹¹

“Porgalı, **Sınıftaki Sorunları Çözmede Kullanılan İletişim Yöntemi** adlı çalışmasının sonucunu şöyle belirtmiştir; öğrencilerin akademik başarıları ile psikolojik gereksinimlerinin karşılanması arasında bir bağ vardır. Eğitimde kalite ve yüksek düzeyde öğretimin sağlanabilmesi için öğrencilerin sorunlarının ortadan kaldırılmaya çalışılması gerekmektedir. Bunun için öğretmenin sınıf yönetimi, sınıf içi iletişim ve psikoloji konularında iyi yetişmiş olması gerekmektedir. Öğretmenin öğrenci sorunlarını çözerken onlara ceza vermek ve aşağılamak yerine onlarla iyi bir iletişim kurarak problem davranışın nedenini bulması ve bu nedeni ortadan kaldırmaya çalışması gerekmektedir. Eğer problem kaynağından çözülrse tekrar etme olasılığı azalacaktır. Önemli olan okullarda ve sınıflarda sağlıklı bireyler yetiştirmek ve öğretim amaçlarına ulaşmaktır. Bunun en iyi yolu ise öğretmenlerin öğrenciler ile sağlıklı iletişim kurmaları ve onların sorunlarıyla ilgilenmeleridir.”⁹²

⁹⁰ <http://sosyabilimler.cukurova.edu.tr/dergi.asp?dosya=86> (28.11.2007)

⁹¹ <http://www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/10.1994> (28.11.2007)

⁹² <http://egitirim.inonu.edu.tr/ozlem-etkili-iletisim.htm> (28.11.2007)

“İpşir, **Sınıf Yönetiminde; Öğrencilerle Sağlıklı İletişim Kurabilmenin ve Olumlu Sınıf Ortamı Yaratmanın Rollerini** adlı çalışmasında öğretim etkinliklerinden istenilen verimin elde edilebilmesi için sınıfta düzenin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen sınıfta akademik olmayan birçok sorunla karşılaşabilir. Öğretmenin öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmesi için, kendini iyi ifade edebilmesi ve karşısındakini anlaması gerekir. Sınıf içinde öğrencilerle iletişim kurulurken, öğretmen; • Önce dinlemeyi bilmeli, • Ben dili kullanmalı, • Öğrencileriyle göz teması kurmalı, • Öğrencilere soru sorduğu zaman yanıt için onlara zaman tanımalı, • Öğrencilerle yakın mesafeden ilişki kurmalıdır.”⁹³

⁹³ <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ipsir.htm> (28.11.2007)

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin işlenmesi, araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler, öğretmen ve öğrenci deneklerin demografik özellikleri açıklanacaktır.

1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada, ilköğretim okullarındaki I. kademe ilköğretim okulu 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin, 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre, öğrenci - öğretmen arasındaki iletişim sorunlarının nedenleri ve öğrenci başarısına etkisinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesi için tarama modeli kullanılmıştır. Burada öğretmen ve öğrenci deneklere uygulanmak üzere öğretmen ve öğrenci tanıma formları hazırlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci deneklerin sınıf içindeki iletişime sorun olan etkenleri test etmek için 5'li likert derecelendirme anket ölçeği hazırlanmıştır. Bu ölçeği uygulamak için daha önce Murat Öner tarafından 1999'da geliştirilmiş ve uygulanmış olan 4'lü likert anket ölçeğinden faydalanılmıştır. Bu ölçek araştırmacı tarafından geliştirilerek hazırlanmıştır.

2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 eğitim öğretim yılı, İstanbul ilinin, Avrupa yakasındaki Küçükçekmece ilçesindeki resmi ilköğretim okullarının I. kademedeki 4. ve 5. sınıf öğretmen ve öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma örneklemini ise; bu evrendeki tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 10 resmi ilköğretim okulundan, 88 öğretmen ve 262 öğrenci oluşturmaktadır.

2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Demografik Özellikler

Öğrencilerin cinsiyetine ilişkin dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1 Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Kız	121	52,2
Erkek	111	47,8
Toplam	232	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerden , 232'sinin %52,2'si kız ve %47,8'ini erkekler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyet dağılımına göre kız öğrenciler erkek öğrencilerden fazladır.

Öğrencilerin yaş değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	%
9 yaşında	3	1,3
10 yaşında	80	34,5
11 yaşında	123	53,0
12 yaşında	23	9,9
> 12	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin yaş dağılımları yukarıdaki tabloda görülmektedir. Tabloya göre öğrencilerin %53'ü 11, %34,5'i 10 yaşındadır. Diğer öğrencilerin yaşları 9,12 ve 12'den büyük olmak üzere değişmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin yaşlarına göre dağılımında en fazla yaş grubu 11 yaşındadır. Daha sonra 10 yaş grubu gelmektedir. Diğer öğrencilerin yaşları 9,12 ve 12'den büyük olmak üzere değişmektedir. Yaşı 12 ve 12'den büyük olan öğrenciler sınıf tekrarı yapmış veya okula geç başlamışlardır.

Öğrencilerin doğum yeri değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3 Deneklerin Doğum Yeri Değişkenine Göre Dağılımı

Doğum Yeri	Frekans	%
Adıyaman	2	0,9
Afyon	3	1,3
Ağrı	1	0,4
Amasya	1	0,4
Ankara	2	0,9
Artvin	1	0,4
Balıkesir	1	0,4
Bursa	3	1,3

Çanakkale	1	0,4
Erzurum	4	1,7
Giresun	2	0,9
İstanbul	171	73,7
Kars	2	0,9
Kayseri	1	0,4
Kocaeli	1	0,4
Malatya	3	1,3
Mardin	3	1,3
Sakarya	1	0,4
Samsun	11	4,7
Sivas	4	1,7
Tekirdağ	1	0,4
Tokat	3	1,3
Zonguldak	1	0,4
Batman	1	0,4
Ardahan	1	0,4
Karabük	1	0,4
Yabancı uyruklu	1	0,4
Yanıtızsız	5	2,2
Toplam	232	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %73,7'sinin doğum yerinin İstanbul olduğu görülmektedir. Diğer denekler çeşitli illerde doğmuştur.

Öğrencilerin nüfusa kayıtlı olduğu yer değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4 Deneklerin Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer Değişkenine İlişkin Dağılımı

Nüfusa Kayıtlı Olunan Yer	Frekans	%
Adıyaman	3	1,3
Afyon	3	1,3
Ağrı	1	0,4
Amasya	4	1,7
Ankara	1	0,4
Artvin	3	1,3
Balıkesir	1	0,4
Bitlis	1	0,4
Bursa	1	0,4
Çanakkale	1	0,4
Edirne	2	0,9
Erzurum	4	1,7
Gaziantep	1	0,4
Giresun	8	3,4
İstanbul	98	42,2
Kars	2	0,9
Kayseri	1	0,4

Konya	1	0,4
Malatya	3	1,3
Mardin	2	0,9
Niğde	2	0,9
Ordu	3	1,3
Rize	1	0,4
Sakarya	2	0,9
Samsun	16	6,9
Siirt	2	0,9
Sinop	7	3,0
Sivas	4	1,7
Tekirdağ	2	0,9
Tokat	5	2,2
Trabzon	1	0,4
Şanlıurfa	1	0,4
Yozgat	1	0,4
Zonguldak	2	0,9
Bayburt	4	1,7
Karaman	1	0,4
Batman	1	0,4
Ardahan	7	3,0
Karabük	2	0,9
Yabancı uyruklu	1	0,4
Yanıtsız	26	11,2
Toplam	232	100,0

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %42,2'sinin nüfusa kayıtlı olduğu yer İstanbul'dur. Deneklerden bu soruya %11,2'si yanıt vermemiştir. Diğer deneklerin nüfusa kayıtlı olduğu iller çeşitlilik göstermektedir.

Öğrencilerin kardeş sayısı değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5 Deneklerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Kardeş sayısı	Frekans	%
1	21	9,1
2	95	40,9
3	56	24,1
4	27	11,6
>4	23	9,9
Yanıtsız	10	4,3
Toplam	232	100,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %9,1'inin 1, %40,9'unun 2, %24,1'inin 3, %11,6'sının 4 ve %9,92unun 4 ve daha fazla kardeşi vardır. Araştırmaya

katılan deneklerin çoğunun 2 ve 3 kardeşi vardır. Deneklerin 4 ve 4'den daha fazla kardeşi olanların sayısı azdır.

Öğrencilerin ailenin kaçınıcı çocuğu oldukları değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6 Deneklerin Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Kaçınıcı Çocuk	Frekans	%
1.çocuk	96	41,4
2.çocuk	84	36,2
3.çocuk	25	10,8
4.çocuk	17	7,3
5.ve daha sonraki çocuk	10	4,3
Toplam	232	100,0

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %41,4'ü 1.çocuk, %36,2'si 2.çocuk, %10,8'i 3.çocuk, %7,3'ü 4.çocuk ve %4,3'ü 5.ve daha sonraki çocuktur. Araştırmaya katılan deneklerin çoğu ailelerinin 1. ve 2.çocuğudur. Deneklerden 3.ve 4.çocuk olma sayısı azdır.

Öğrencilerin devam ettikleri sınıf değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7 Deneklerin Devam Ettiği Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı

Devam Ettiğiniz Sınıf	Frekans	%
4.sınıf	114	49,1
5. sınıf	118	50,9
Toplam	232	100,0

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %49,1'i 4.sınıf ve %50,9'u 5.sınıftır. Deneklerin hemen hemen yarısı 4. sınıf yarısı ise 5. sınıf öğrencisidir.

Öğrencilerin devam durumu değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8 Deneklerin Devam Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Devamsızlık Durumu	Frekans	%
1-10 gün	215	92,7
11-20 gün	9	3,9
21-30 gün	1	0,4
Yanıtsız	7	3,0
Toplam	232	100,0

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin % 92,7'sinin devamsızlık durumu 1 ile 10 gün arasındadır. %3,9'nun devamsızlık durumu 11 ile 20 gün arasındadır.%3'ü yanıtızsızdır.%0,4'nün devamsızlık durumu 21 ile 30 gün arasındadır. Deneklerin fazla devamsızlık yapmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin annelerinin öz/üvey değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9Deneklerin Annelerinin Öz/Üvey Değişkenine Göre Dağılımı

Anne Öz/Üvey	Frekans	%
Öz	231	99,6
Üvey	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %99,6'sının annesi özdür. %0,4'ünün annesi üveydir. Deneklerin annelerinin hemen hepsi özdür.

Öğrencilerin babalarının öz/üvey değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10 Deneklerin Babalarının Öz/üvey Değişkenine İlişkin Dağılımı

Baba Öz/Üvey	Frekans	%
Öz	232	100,0

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin hepsinin babası öz olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin anne-babalarının birliktelik durumu değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11Deneklerin Anne- Babalarının Birliktelik Durumu Değişkenine İlişkin Dağılımı

Anne-babanın birliktelik durumu	Frekans	%
Birlikte	222	95,7
Boşanmış	7	3,0
Baba vefat	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %95,7'sinin anne ve babası hala birlikte iken, %3'ünün boşanmışır ve %1,7'sinin babası vefat etmiştir.

Öğrencilerin annelerinin yaşı değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12 Deneklerin Annelerinin Yaşı Değişkenine Göre Dağılımı

Annenin Yaşı	Frekans	%
21–25	4	1,7
26–30	51	22,0
31–35	88	37,9
36–40	54	23,3
41–45	26	11,2
> 46	8	3,4
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin yaş dağılımlarına göre annelerinin %1,7'si 21–25, %22'si 26–30, %37,9'u 31–35, %23,3'ü 36–40, %11,2'si 41–45 ve %3,4'ü 46 ve üstü yaş gruplarından oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin annelerinin yaş dağılımlarına göre annelerin çoğu gençtir ve 40 yaşın altındadır. Deneklerin annelerinin 46 ve üstü yaş gruplarından oluşmaları fazla olmamaktadır.

Öğrencilerin babalarının yaşı değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 13'de yer almaktadır.

Tablo 13 Deneklerin Babalarının Yaşı Değişkenine Göre Dağılımı

Babanın yaşı	Frekans	%
26–30	7	3,0
31–35	54	23,3
36–40	88	37,9
41–45	55	23,7
> 46	27	11,6
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının yaş dağılımına göre büyük bir çoğunluğu gençtir ve 40 yaşın altındadır. Deneklerin çok az bir kısmının babası 46 ve üstü yaş gruplarından oluşmaktadır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumları değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 14’de yer almaktadır.

Tablo 14 Deneklerin Annelerinin Eğitim Durumları Değişkenine Göre Dağılımı

Annelerin eğitim durumu	Frekans	%
Okuryazar değil	21	9,1
Okuryazar	24	10,3
İlkokul mezunu	122	52,6
Ortaokul mezunu	28	12,1
Lise mezunu	29	12,5
Üniversite mezunu	5	2,2
Yüksek lisans mezunu	2	0,9
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin %9,1’i okuryazar değil, %10,3’ü okuryazar, %52,6’sı ilkokul mezunu, %12,1’i ortaokul mezunu, %12,5’i lise mezunu, %2,2’i üniversite mezunu ve %0,9’u yüksek lisans mezunudur. Araştırmaya katılan deneklerin annelerinin çoğu ilkokul mezunudur. Ortaokul ve lise mezunu olanların sayısı azdır.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumları değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 15’de yer almaktadır.

Tablo 15 Deneklerin Babalarının Eğitim Durumları Değişkenine Göre Dağılımı

Babanın eğitim durumu	Frekans	%
Okuryazar değil	5	2,2
Okuryazar	21	9,1
İlkokul mezunu	115	49,6
Ortaokul mezunu	38	16,4
Lise mezunu	40	17,2
Üniversite mezunu	9	3,9
Yüksek lisans mezunu	3	1,3
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının %2,2'si okuryazar değil, %9,1'i okuryazar, %49,6'sı ilkököl mezunu, %16,4'ü ortaokul mezunu, %17,2'si lise mezunu, %3,9'u üniversite mezunu ve %1,3'ü yüksek lisans mezunudur. Araştırmaya katılan deneklerin babalarının çoğu ilkököl mezunudur. Ortaokul ve lise mezunlarının sayısı azdır.

Öğrencilerin annelerinin mesleği değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16 Deneklerin Annelerinin Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı

Annenin mesleği	Frekans	%
Çalışmıyor	181	78,0
İşçi	21	9,1
Memur	6	2,6
Serbest meslek	15	6,5
Diğer	6	2,6
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin %78'i çalışmamaktadır. Çalışanların ise %9,1'i işçi, %2,6'sı memur, %6,5'i serbest meslek ve %2,6'sı diğer meslek gruplarında görev almaktadır. Deneklerin annelerinin büyük bir çoğunluğu bir işte çalışmamaktadır.

Öğrencilerin babalarının mesleği değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 17'de yer almaktadır.

Tablo 17 Deneklerin Babalarının Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı

Babanın mesleği	Frekans	%
Çalışmıyor	8	3,4
İşçi	105	45,3
Memur	11	4,7
Serbest meslek	74	31,9
Diğer	31	13,4
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının %3,4'ü çalışmamaktadır. Çalışanların, %45,3'ü işçi, %4,7'si memur, %31,9'u serbest meslek ve

%13,4'ü diğerk meslek gruplarında görev almaktadır. Deneklerin babalarının hemen hemen yarısı işçi olarak çalışmaktadır.

Öğrencilerin ailelerinin aylık geliri değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 18'de yer almaktadır.

Tablo 18 Deneklerin Ailesinin Aylık Geliri Değişkenine Göre Dağılımı

Ailenizin aylık geliri	Frekans	%
0-500YTL	94	40,5
600-1000YTL	96	41,4
1100-1500YTL	26	11,2
1600-2000YTL	6	2,6
>2000YTL	6	2,6
Yanıtsız	4	1,7
Toplam	232	100,0

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin ailelerinin aylık geliri dağılımı gösterilmektedir. Ailelerin %40,5'inin geliri 0–500 YTL, %41,4'ünün geliri 600–1000 YTL, %11,2'sinin geliri 1100–1500 YTL, %2,6'sının geliri 1600–2000 YTL ve %2,6'sının geliri 2000 YTL ve daha fazla olarak görülmektedir. Deneklerin ailelerinin ekonomik gelir seviyesi çoğunlukla orta düzeydedir.

Öğrencilerin bir işte çalışma durumu değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19 Deneklerin Bir İşte Çalışma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Bir işte çalışma durumu	Frekans	%
Evet	14	6,0
Hayır	214	92,2
Yanıtsız	4	1,7
Toplam	232	100,0

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklere bir işte çalışıp çalışmadıkları sorulmuştur. Deneklerin verdikleri yanıtlara göre %6'sı bir işte çalışmakta ve %92,2'si çalışmamaktadır. Deneklerin %1,7'si bu soruya hiç cevap vermemiştir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu bir işte çalışmamaktadır.

Öğrencilerin kaç yıldan beri İstanbul'da yaşadıkları değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 20'de yer almaktadır.

Tablo 20 Deneklerin Kaç Yıldan Beri İstanbul'da Yaşadığı Değişkenine Göre Dağılımı

Kaç yıldır İstanbul'da yaşadığı	Frekans	%
0-5 yıl	20	8,6
6-10 yıl	78	33,6
11-15 yıl	83	35,8
16-20 yıl	14	6,0
>20	28	12,1
Yanıtsız	9	3,9
Toplam	232	100,0

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %8,6'sı 0-5 yıl, %33,6'sı 6-10 yıl, %35,8'i 11-15 yıldır İstanbul'da bulunmaktadır. Deneklerin büyük bir kısmı doğduğundan beri İstanbul'da yaşamaktadır. Sonradan İstanbul'a gelenlerin sayısı azdır.

Öğrencilerin oturdukları evin kime ait olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 21'de yer almaktadır.

Tablo 21 Deneklerin Oturduğu Evin Kime Ait Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Oturulan ev kime ait	Frekans	%
Kendimize ait	141	60,8
Kira	80	34,5
Lojman	2	0,9
Diğer	6	2,6
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %60,8'i ailelerine ait evde otururken, %34,5'i kirada, %0,9'u lojmanda ve %2,6'sı diğer durumlarda ikamet etmektedir. Deneklerin %1,3'ü bu soruya cevap vermemiştir. Deneklerin yarısından fazlasının oturduğu ev kendisine aittir. Kirada oturanların sayısı daha azdır.

Öğrencilerin evindeki oda sayısına ilişkin dağılımı Tablo 22'de yer almaktadır.

Tablo 22 Deneklerin Evindeki Oda Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Evdeki oda sayısı	Frekans	%
Bir oda ve salon	10	4,3
İki oda ve salon	86	37,1
Üç oda ve salon	107	46,1
Diğer	25	10,8
Yanıtsız	4	1,7
Toplam	232	100,0

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin oturdukları evlerin %4,3'ü bir oda ve salon, %37,1'i iki oda ve salon, %46,1'i üç oda ve salon ve %10,8'i diğer olarak görülmektedir. Deneklerin %1,7'si bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin hemen hemen yarısı 3 oda ve 1 salonu olan bir evde oturmaktadır.

Öğrencilerin kendisine ait odasının olup olmamasına ilişkin dağılımı Tablo 23'de yer almaktadır.

Tablo 23 Deneklerin Kendisine Ait Odasının Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı

Kendine ait oda var mı?	Frekans	%
Evet	134	57,8
Hayır	95	40,9
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %57,8'inin kendisine ait odası varken, %40,9'unun kendisine ait odası yoktur. %1,3'ü bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin yarısından fazlasının kendisine ait odası vardır. Bu da deneklerin uygun bir çalışma ortamının olması açısından iyi olmaktadır.

Öğrencilerin evinde televizyon olup olmamasına ilişkin dağılımı Tablo 24'de yer almaktadır.

Tablo 24 Deneklerin Evinde Televizyon Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı

Evde TV var mı?	Frekans	%
Evet	224	96,6
Hayır	5	2,2
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %96,6'sının evinde televizyon vardır ve %2,2'sinin evinde televizyon yoktur. Deneklerin hemen hemen hepsinin evinde televizyon bulunmaktadır.

Öğrencilerin bir günde televizyon başında geçirdikleri süreye ilişkin dağılımı Tablo 25'de yer almaktadır.

Tablo 25 Deneklerin Bir Günde Televizyon Başında Geçirdiği Süre Değişkenine Göre Dağılımı

Bir günde televizyon başında geçirdiğiniz süre	Frekans	%
0-30dakika	51	22,0
30dakika-1 saat	67	28,9
1-2 saat	59	25,4
2-3 saat	36	15,5
3-4 saat	8	3,4
Diğer	4	1,7
Yanıtsız	7	3,0
Toplam	232	100,0

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %22'si 0-30dk, %28,9'u 30dk-1 saat, %25,4'ü 1-2 saat, %15,5'i 2-3 saat ve %3,4'ü 3-4 saat bir günde televizyon başında geçirmektedir. Denekler en çok günlerinin 1-2 saatini televizyon başında geçirmektedir.

Öğrencilerin evinde bilgisayar olup olmadığına ilişkin dağılımı Tablo 26'da yer almaktadır.

Tablo 26 Deneklerin Evinde Bilgisayar Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı

Evinizde bilgisayar var mı?	Frekans	%
Evet	96	41,4
Hayır	133	57,3
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %41,4'ünün evinde bilgisayar vardır ve %57,3'ünün evinde yoktur. Deneklerin %1,3'ü bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin yarısından azının evinde bilgisayar yoktur.

Öğrencilerin bir günde bilgisayar başında geçirdikleri süreye ilişkin dağılımı Tablo 27'de yer almaktadır.

Tablo 27 Deneklerin Bir Günde Bilgisayar Başında Geçirdikleri Süre Değişkenine Göre Dağılımı

Bir günde bilgisayar başında geçirdiğiniz süre	Frekans	%
0-30dakika	29	12,5
30dakika-1 saat	36	15,5
1-2 saat	18	7,8
1-2 saat	18	7,8
2-3 saat	9	3,9
3-4 saat	4	1,7
Yanıtsız	136	58,6
Toplam	232	100,0

Tablo 27 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %12,5'i 0-30dk, %15,5'i 30dk-1 saat, %7,8'i 1-2 saat, %3,9'u 2-3 saat ve %1,7'si 3-4 saat bir günde bilgisayar başında geçirmektedir. Deneklerin %58,6'sı bu soruya yanıt vermemiştir. Denekler günde en çok 1 saat kadar bilgisayar başında bulunmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayarı nasıl kullandıklarına ilişkin dağılımı Tablo 28'de yer almaktadır.

Tablo 28 Deneklerin Bilgisayarı Nasıl Kullandıkları Değişkenine Göre Dağılımı

Bilgisayarı nasıl kullanıyorsunuz?	Frekans	%
Oyun oynuyorum	21	9,1
İnternete giriyorum	13	5,6
Ödev hazırlıyorum	60	25,9
Diğer	1	0,4
Yanıtsız	137	59,1
Toplam	232	100,0

Tablo 28 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %9,1'i bilgisayarı oyun oynamak için, %5,6'sı internete girmek için ve %25,9'u ödev hazırlamak için kullanmaktadır. Deneklerin %59,1'i bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Denekler çoğunlukla bilgisayarı oyun oynamak ve ödev hazırlamak için kullanmaktadır.

Öğrencilerin okulunu sevip sevmediğine ilişkin dağılımı Tablo 29'da yer almaktadır.

Tablo 29 Deneklerin Okulunu Sevip Sevmediği Değişkenine Göre Dağılımı

Okulunuzu seviyor musunuz?	Frekans	%
Evet	228	98,3
Hayır	1	0,4
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 29 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %98,3'ü okulunu sevdiğini belirtmiştir. %1,3'ü bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Deneklerin %0,4'ü okulunu sevmediğini belirtmiştir. Deneklerin hemen hepsi okulunu sevdiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin öğretmenini sevip sevmediğine ilişkin dağılımı Tablo 30'da yer almaktadır.

Tablo 30 Deneklerin Öğretmenini Sevme Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizi seviyor musunuz?	Frekans	%
Evet	229	98,7
Yanıtızsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 30 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %98,7'si öğretmenini sevdiğini belirtmiştir. Deneklerin %1,3'ü ise bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Deneklerin hemen hepsi öğretmenini sevdiğini belirtmektedir.

Öğrencilerin öğretmeniyle olan ilişkisi durumunun dağılımı Tablo 31'de yer almaktadır.

Tablo 31 Deneklerin Öğretmeniyle Olan İlişki Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizle ilişkiniz nasıl?	Frekans	%
İyi	215	92,7
Orta	13	5,6
Kötü	1	0,4
Yanıtızsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 31 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %92,7'sinin öğretmeni ile arası iyidir. %5,6'sı ise orta olarak belirtmiştir. Deneklerin %0,4'ünün öğretmeniyle arası kötüdür ve %1,3'ü ise bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Deneklerin hemen hepsinin öğretmeniyle arası iyidir.

Öğrencilerin arkadaşlarıyla olan ilişkisi durumunun dağılımı Tablo 32'de yer almaktadır.

Tablo 32 Deneklerin Arkadaşlarıyla Olan İlişki Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıl?	Frekans	%
İyi	212	91,4
Orta	16	6,9
Kötü	1	0,4
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 32 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %91,4'ünün arkadaşları ile arası iyidir. %6,9'unun ise arkadaşlarıyla arası orta, %0,4'nün arkadaşlarıyla arası kötü olarak belirtilmiştir. Deneklerin %1,3'ü ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin büyük bir çoğunluğunun arkadaşları ile arası iyidir.

Öğrencilerin kaç yıldan beri aynı öğretmenle beraber olduklarına ilişkin dağılımı Tablo 33'de yer almaktadır.

Tablo 33 Deneklerin Kaç Yıldan Beri Aynı Öğretmenle Birlikte Oldukları Değişkenine Göre Dağılımı

Kaç yıldan beri aynı öğretmenle berabersiniz	Frekans	%
Birinci sınıftan beri	61	26,3
İkinci sınıftan beri	21	9,1
Üçüncü sınıftan beri	26	11,2
Dördüncü sınıftan beri	51	22,0
Bu sene yeni geldi	68	29,3
Diğer	4	1,7
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 33 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %26,3'ü birinci sınıftan beri, %9,1'i ikinci sınıf, %11,2'si üçüncü sınıf, %22'si dördüncü sınıftan beri aynı öğretmenle birlikte dir. %29,3'ünün öğretmeni bu sene gelmiştir. Deneklerden öğretmeniyle birlikte olma durumu sınıflara göre değişmektedir. 1. sınıftan beri aynı öğretmen ile birlikte olanların sayısı daha fazladır.

Öğrencilerin öğretmenin yaşından etkilenmesine ilişkin dağılımı Tablo 34'de yer almaktadır.

Tablo 34 Deneklerin Öğretmenlerinin Yaşından Etkilenmeleri Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizin yaşından etkilenmeniz	Frekans	%
Öğretmenimizin genç olmasını istiyorum	37	15,9
Öğretmenimizin orta yaşlı olmasını istiyorum	12	5,2
Benim için fark etmez	182	78,4
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 34 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %78,4'ü öğretmenlerinin yaş durumunu önemsemektedir. Deneklerin %15,9'u genç, %5,2'si orta yaşlı öğretmen tercih etmektedir. %0,4'ü ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin büyük bir çoğunluğu öğretmenin yaşından etkilenmemektedir.

Öğrencilerin öğretmenin genç olmasının istemesinin sebebinin ne olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 35'de yer almaktadır.

Tablo 35 Deneklerin Öğretmenin Genç Olmasını İstemesinin Sebebinin Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizin genç olmasını istemenizin sebebi nedir?	Frekans	%
Bizimle arkadaş oluyor	15	6,5
Daha sevecen ve hoşgörülü oluyor	15	6,5
Daha kolay iletişim kurabiliyoruz	6	2,6
Bizim derse katılmamızı sağlıyor	8	3,4
İstedğimiz soruları rahatça sorabiliyoruz	6	2,6
Yanıtsız	182	78,4
Toplam	232	100,0

Tablo 35 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin öğretmenlerinin genç olmasını isteyenlerin %6,5'i arkadaş gibi olduğu için, %6,5'i daha sevecen ve hoşgörülü olduğu için, %2,6'sı daha kolay iletişim kurabildiği için, %3,4'ü derse katılmalarını sağladığı için ve %2,6'sı daha rahat soru sorabildikleri için tercih etmektedir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu bu soruya yanıt vermemiştir.

Öğrencilerin öğretmeninin cinsiyetinin ne olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 36’da yer almaktadır.

Tablo 36 Deneklerin Öğretmenlerinin Cinsiyetinin Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizin cinsiyeti nedir?	Frekans	%
Bayan	105	45,3
Erkek	126	54,3
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 36 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin öğretmenlerinin %45,3’ü bayan ve %54,32’si erkektir. Deneklerin %0,4’ü bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin yarısından fazlası öğretmeninin erkek olmasını istemektedir.

Öğrencilerin öğretmeninin cinsiyetinin ne olmasını istemesine ilişkin dağılımı Tablo 37’de yer almaktadır.

Tablo 37 Deneklerin Öğretmenlerinin Cinsiyetinin Ne Olmasını İstemesi Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizin cinsiyetinin ne olmasını isterdiniz?	Frekans	%
Bayan	49	21,1
Erkek	33	14,2
Fark etmez	146	62,9
Yanıtsız	4	1,7
Toplam	232	100,0

Tablo 37 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %21,1’i bayan öğretmen, %14,2’si ise erkek öğretmen istemektedir. Deneklerin %62,9’u için ise öğretmenin cinsiyeti fark etmemektedir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu öğretmeninin cinsiyetinden etkilenmemektedir.

Öğrencilerin öğretmeninin medeni durumunun ne olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 38’de yer almaktadır.

Tablo 38 Deneklerin Öğretmeninin Medeni Durumunun Ne Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizin medeni durumu nedir?	Frekans	%
Evli	159	68,5
Boşanmış	3	1,3
Bekâr	57	24,6
Nisanlı	10	4,3
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 38 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin öğretmenlerinin %68,5'i evli, %1,3'ü boşanmış, %24,6'sı bekâr ve %4,32'ü nişanlıdır. Deneklerin çoğunun öğretmeni evlidir. Bekar ve nişanlı olanların sayısı daha azdır.

Öğrencilerin öğretmeniyle en fazla hangi derste iletişim kurduğuna ilişkin dağılımı Tablo 39'da yer almaktadır.

Tablo 39 Deneklerin Öğretmeniyle En Fazla Hangi Derste İletişim Kurduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeniniz en fazla hangi derste iletişim kuruyor?	Frekans	%
Türkçe	133	57,3
Fen bilgisi	39	16,8
Matematik	48	20,7
Resim	1	0,4
Müzik	1	0,4
Sosyal bilgiler	1	0,4
Beden eğitimi	5	2,2
İş eğitimi	1	0,4
Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	0,9
Yanıtsız	1	0,4
Toplam	232	100,0

Tablo 39 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %57,3'ünün öğretmenleri ile daha çok, Türkçe, %16,8'nin Fen bilgisi ve %20,7'sinin Matematik derslerinde iletişim kurduğu görülmektedir.

Deneklerin %2,2'sinin Beden Eğitimi dersinde, %0,9'unun Din Kültürü dersinde, %0,4'nün Resim, Müzik, Sosyal Bilgiler, İş Eğitimi derslerinde öğretmeniyle iletişimde buldukları görülmektedir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu öğretmeniyle Türkçe, Matematik ve Fen Bilgisi derslerinde daha çok iletişim kurmaktadır.

Öğrencilerin öğretmeniyle ders dışında hangi etkinlikleri yaptıklarına ilişkin dağılımı Tablo 40'da yer almaktadır.

Tablo 40 Deneklerin Öğretmeniyle Ders Dışında Hangi Etkinlikleri Yaptıkları Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmeninizle ders dışında hangi etkinlikleri yapıyorsunuz?	Frekans	%
Piyes çalışması yapıyoruz	6	2,6
Bayram törenleri ve kutlamalarla ilgili çalışmalar yapıyoruz	71	30,6
Spor ve halk oyunları yapıyoruz	13	5,6
Öykü ve şiir çalışmaları yapıyoruz	42	18,1
Araştırma ve incelemeler yapıyoruz	36	15,5
İzcilik çalışmaları yapıyoruz	2	0,9
Bulmaca çözüyoruz	10	4,3
Hiçbiri	48	20,7
Yanıtsız	4	1,7
Toplam	232	100,0

Tablo 40 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin ders dışında öğretmenleri ile en çok yaptıkları etkinlikler, “Bayram törenleri ve kutlamalarla ilgili çalışmalar”, “Öykü ve şiir çalışmaları”, “Araştırma ve incelemeler” çalışmaları, “Spor ve halk oyunları oynama” çalışmaları, “bulmaca çözme” çalışmaları ve “Piyes” çalışmaları yapmaktadır.

Öğrencilerin en çok sevdiği ders hangisi olduğu değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 41’de yer almaktadır.

Tablo 41 Deneklerin En Çok Sevdikleri Ders Değişkenine Göre Dağılımı

En çok sevdiğiniz ders hangisidir?	Frekans	%
Türkçe	49	21,1
Fen bilgisi	39	16,8
Matematik	111	47,8
Resim	6	2,6
Müzik	4	1,7
Sosyal bilgiler	6	2,6
Beden eğitimi	10	4,3
Din kültürü ve ahlak bilgisi	4	1,7
Yanıtsız	3	1,3
Toplam	232	100,0

Tablo 41 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin en çok sevdikleri ders sorulduğunda, %47,8'i Matematik, %21,1'i Türkçe, %16,8'i Fen bilgisi, %4,3'ü Beden Eğitimi, %2,6'sı Resim ve Sosyal Bilgiler, %1,7'si Müzik ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi yanıtını vermiştir. Deneklerin %1,7'si bu soruya yanıt vermemiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin en çok sevdikleri dersler Matematik, Türkçe, Fen bilgisi, Beden Eğitimi, Resim ve Sosyal Bilgiler, Müzik ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleridir.

Öğrencilerin en başarılı olduğu dersin hangisi olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 42'de yer almaktadır.

Tablo 42 Deneklerin En Başarılı Oldukları Ders Değişkenine Göre Dağılımı

En başarılı olduğunuz ders hangisidir?	Frekans	%
Türkçe	53	22,8
Fen bilgisi	50	21,6
Matematik	74	31,9
Resim	7	3,0
Müzik	5	2,2
Sosyal bilgiler	13	5,6
Beden eğitimi	6	2,6
Din kültürü ve ahlak bilgisi	7	3,0
Yanıtsız	17	7,3
Toplam	232	100,0

Tablo 42 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %31,9'u Matematik %22,8'i Türkçe, %21,6'sı Fen bilgisi, 5,6'sı Sosyal Bilgiler, %3,0'ı Resim ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %2,6'sı Beden Eğitimi, %2,2'si Müzik derslerinde başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Deneklerin %7,3'ü ise bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Deneklerin en başarılı oldukları dersler Matematik, Türkçe ve Fen Bilgisi dersleridir.

Öğrencilerin sevmedikleri derslerin hangisi olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 43'de yer almaktadır.

Tablo 43 Deneklerin Sevmedikleri Ders Değişkenine Göre Dağılımı

Sevmediğiniz ders hangisidir?	Frekans	%
Türkçe	10	4,3
Fen bilgisi	8	3,4
Matematik	17	7,3
Resim	13	5,6
Müzik	32	13,8
Sosyal bilgiler	27	11,6
Beden eğitimi	8	3,4
İş eğitimi	3	1,3
Din kültürü ve ahlak bilgisi	9	3,9
Yanıtsız	105	45,3
Toplam	232	100,0

Tablo 43 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklere sevmedikleri dersler sorulduğunda %45,3'ü soruyu yanıtsız bırakmıştır. En sevilmeyen dersler arasında ise %13,8 Müzik, %11,6 Sosyal Bilgiler, %7,3 Matematik, %5,6'sı Resim, %4,3'ü Türkçe, %3,9'u Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %3,4'ü ise Fen Bilgisi ve Beden Eğitimi yer almaktadır.

Araştırmaya katılan deneklere sevmedikleri dersler sorulduğunda hemen hemen yarısı bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. En sevilmeyen dersler Müzik, Sosyal Bilgiler, Matematik'tir.

Öğrencilerin başarısız oldukları derslerin hangisi olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 44'de yer almaktadır.

Tablo 44 Deneklerin Başarısız Oldukları Ders Değişkenine Göre Dağılımı

Başarısız olduğunuz ders hangisidir?	Frekans	%
Türkçe	11	4,7
Fen bilgisi	9	3,9
Matematik	48	20,7
Resim	3	1,3
Müzik	7	3,0
Sosyal bilgiler	19	8,2
Beden eğitimi	4	1,7
İş eğitimi	1	0,4
Din kültürü ve ahlak bilgisi	6	2,6
Yanıtsız	124	53,4
Toplam	232	100,0

Tablo 44 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %53,4'ü başarısız dersleriniz sorusunu yanıtısz bırakmıştır. % 20,7'si ise Matematik olarak belirtmiştir. Deneklerin %8,2'si Sosyal Bilgiler, % 4,7'si Türkçe, %3,9'u Fen Bilgisi, %3,0'ı Müzik, %2,6'sı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %1,7'si Beden Eēitimi, %1,3' Resim, %0,4' ise İş Eēitimi derslerinde başarısız olduklarını belirtmişlerdir. Deneklerin yarıdan fazlası bu soruyu yanıtısz bırakmıştır. Bir kısmı ise Matematik dersinde başarısız olduēunu belirtmektedir.

ērencilerin okulunun eēitim şekline ilişkin daēılımı Tablo 45'de yer almaktadır.

Tablo 45 Deneklerin Okulunun Eēitim şekli Deēiřkenine Göre Daēılımı

Okulun eēitim şekli nasıldır?	Frekans	%
Normal eēitim	63	27,2
İkili eēitim	145	62,5
Taşımalı eēitim	24	10,3
Toplam	232	100,0

Tablo 45 incelendiēinde araştırmaya katılan deneklerin %27,2'sinin okullarının normal eēitim, %62,5'inin ikili eēitim ve % 10,3'ünün taşımalı eēitim olduēunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin okullarının, büyük oēunluēu ikili eēitim geriye kalan kısmı normal eēitim ve taşımalı eēitim yapmaktadır.

ērencilerin akademik başarılarına ilişkin daēılımı Tablo 46'da yer almaktadır.

Tablo 46 Deneklerin Akademik Başarı Durumu Deēiřkenine Göre Daēılımı

Akademik Başarı	Frekans	%
Başarısız	22	11,702
Orta	38	20,213
Başarılı	128	68,085
Toplam	188	100,000

Tablo 46 incelendiēinde araştırmaya katılan deneklerin akademik başarılarına göre daēılımında %68,08'inin başarılı, %20,21'inin orta, %11,7'sinin başarısız olduēu görülmektedir. Deneklerin 44'ünün akademik başarı notlarına ulařılamadıēı için bu denekler deēerlendirmeye alınamamıştır.

Araştırmaya katılan deneklerin akademik başarılarına göre dağılımında büyük bir çoğunluğunun başarılı olduğunu belirtmiştir. Diğer deneklerin akademik başarıları orta ve düşüktür. Deneklerin bir kısmının akademik başarı notlarına ulaşamadığı için bu denekler değerlendirmeye alınamamıştır.

2.2. Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Demografik Özellikler

Öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin dağılımı Tablo 47’de yer almaktadır.

Tablo 47 Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyetiniz	Frekans	%
Erkek	39	52,7
Kadın	35	47,3
Toplam	74	100,0

Tablo 47 incelendiğinde araştırmaya katılan 74 denekten, %53’ü bay, %47’si ise bayandır. Deneklerin hemen hemen yarısı erkek yarısı kadındır.

Öğretmenlerin yaşına ilişkin dağılımı Tablo 48’de yer almaktadır.

Tablo 48 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaşınız	Frekans	%
21-25	10	13,5
26-30	19	25,7
31-35	13	17,6
36-40	11	14,9
41-45	4	5,4
46-50	12	16,2
>51	5	6,8
Toplam	74	100,0

Tablo 48 öğretmenlerin yaşa göre dağılımlarını göstermektedir. Öğretmenlerin %25,7’si 26-30 yaş, %17,6’si 31-35 yaş, %16,2’si 46-50 aralığındadır. 41-45 yaş grubu %5,4 ve 51 yaş üstü grup %6,4 oranları ile en az paya sahip olan yaş gruplarıdır.

Araştırmaya katılan deneklerin çoğu 25 ile 40 yaşları aralığındadır. 41-45 yaş grubu ve 51 yaş üstü grupların oranları en az paya sahiptir.

Öğretmenlerin doğum yerlerine ilişkin dağılımı Tablo 49’da yer almaktadır. Öğretmenlerin doğum yerleri heterojen bir yapı sergilemektedir. Bu nedenle bölgeler bazında sınıflandırma yapılmıştır.

Tablo 49 Deneklerin Doğduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı

Bölgeler	Frekans	%
Ege	4	5,41
Marmara	13	17,57
Karadeniz	18	24,32
İç Anadolu	11	14,86
Akdeniz	4	5,41
Güneydoğu	6	8,11
Doğu Anadolu	10	13,51
Yabancı Uyruklu	6	8,11
Yanıtsız	2	2,70
Toplam	74	100

Tablo 49 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %24,32'si Karadeniz, %17,57'si Marmara, %14,86'si İç Anadolu, %13,51'i Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğmuştur. Deneklerden yabancı uyruklu olanların oranı %8,11'dir. 2 denek ise bu sorusuna yanıt vermemiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin doğum yerleri bölgelere göre en çok Karadeniz, Marmara, İç Anadolu, Doğu Anadolu Bölgesi'dir.

Öğretmenlerin nüfusa kayıtlı olduğu yere ilişkin dağılımı Tablo 50'de yer almaktadır.

Tablo 50 Deneklerin Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı

Nüfusa Kayıtlı Olduğunuz Yer	Frekans	%	Nüfusa Kayıtlı Olduğunuz Yer	Frekans	%
Adıyaman	2	2,7	Manisa	1	1,4
Ağrı	2	2,7	Mardin	2	2,7
Amasya	1	1,4	Muş	1	1,4
Ankara	2	2,7	Nevşehir	1	1,4
Antalya	2	2,7	Rize	1	1,4
Artvin	4	5,4	Sinop	4	5,4
Çanakkale	1	1,4	Sivas	1	1,4
Diyarbakır	1	1,4	Tekirdağ	3	4,1
Edirne	3	4,1	Tokat	3	4,1
Erzincan	2	2,7	Trabzon	3	4,1
Gaziantep	2	2,7	Tunceli	2	2,7
Giresun	1	1,4	Uşak	2	2,7
Gümüşhane	1	1,4	Kırıkkale	1	1,4
Hatay	1	1,4	Bartın	1	1,4
İstanbul	8	10,8	Ardahan	1	1,4
İzmir	3	4,1	Iğdır	1	1,4
Kars	4	5,4	Karabük	1	1,4
Konya	1	1,4	Osmaniye	1	1,4
Malatya	2	2,7	Yanıtsız	1	1,4
			Toplam	74	100,0

Tablo 50 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin doğduğu yerin %10,8'i İstanbul'dur. Diğer deneklerin doğum yerleri heterojen bir yapı sergilemektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin nüfusa kayıtlı olduğu yerin %10,8'i İstanbul'dur. Diğer deneklerin nüfusa kayıtlı olduğu yerler heterojen bir yapı sergilemektedir.

Öğretmenlerin medeni durumuna ilişkin dağılımı Tablo 51'de yer almaktadır.

Tablo 51 Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni durum	Frekans	%
Evli	49	66,2
Boşanmış	2	2,7
Bekar	23	31,1
Toplam	74	100,0

Tablo 51 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %66,2'si evli, %31,1'i bekar ve %2,7'si boşanmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin büyük bir çoğunluğu evlidir. Bekar deneklerin sayısı azdır. Bir kısmı da boşanmıştır.

Öğretmenlerin eğitim düzeylerine ilişkin dağılımı Tablo 52'de yer almaktadır.

Tablo 52 Deneklerin Eğitim Düzeyleri Değişkenine Göre Dağılımı

Eğitim düzeyiniz	Frekans	%
Eğitim Enstitüsü, Ön lisans	23	31,1
Lisans	50	67,6
Yüksek lisans	1	1,4
Toplam	74	100,0

Tablo 52 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %67,6'sı lisans, %31,1'i eğitim enstitüsü, ön lisans mezunudur. Yüksek lisans mezunlarının oranı ise %1,4'dür.

Öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteye ilişkin dağılımı Tablo 53'de yer almaktadır.

Tablo 53 Deneklerin Mezun Olduğu Üniversite Değişkenine Göre Dağılımı

Mezun olduğunuz üniversite	Frekans	%	Mezun olduğunuz üniversite	Frekans	%
Marmara Üniversitesi	2	2,7	Selçuk Üniversitesi	3	4,1
Dicle Üniversitesi	1	1,4	Celal Bayar Üniversitesi	1	1,4
On sekiz Mart Üniversitesi	3	4,1	Balıkesir Üniversitesi	1	1,4
Çukurova Üniversitesi	1	1,4	Fırat Üniversitesi	2	2,7
Karadeniz Teknik Üniversitesi	4	5,4	Sinop Eğitim Enstitüsü	1	1,4
Uludağ Üniversitesi	2	2,7	Kayseri Eğitim Enstitüsü	1	1,4
İstanbul Üniversitesi	3	4,1	Cumhuriyet Üniversitesi	2	2,7
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	1,4	Sakarya Üniversitesi	1	1,4
Atatürk Üniversitesi	6	8,1	Yüzüncü yıl Üniversitesi	2	2,7
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	4,1	Eskişehir Anadolu Üniversitesi	8	10,8
Trakya Üniversitesi	8	10,8	Gazi Eğitim Enstitüsü	3	4,1
Gümüşhane Eğitim Enstitüsü	1	1,4	Samsun Eğitim Enstitüsü	1	1,4
Erzincan Eğitim Fakültesi	1	1,4	Kırca ali Öğretmen Enstitüsü	1	1,4
Mardin Eğitim Enstitüsü	1	1,4	Tokat Eğitim Enstitüsü	1	1,4
Pamuk kale Üniversitesi	3	4,1	Kocaeli Üniversitesi	1	1,4
On Dokuz Mayıs Üniversitesi	1	1,4	Rize Eğitim Enstitüsü	1	1,4
Ege Üniversitesi	1	1,4	Yanıtsız	1	1,4
Ağrı Eğitim Enstitüsü	1	1,4	Toplam	74	100,0

Tablo 53 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %10,8'i Trakya Üniversitesi ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nden mezun olmuştur. Deneklerin %8,1'i Atatürk Üniversitesi mezunudur. Diğer deneklerin mezun oldukları üniversiteler heterojen bir yapı sergilemektedir. Denekler çeşitli yerlerdeki üniversitelerden mezun olmuştur.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye ilişkin dağılımı Tablo 54'de yer almaktadır.

Tablo 54 Deneklerin Mezun Oldukları Fakülte Değişkenine Göre Dağılımı

Mezun olduğunuz fakülte	Frekans	%
Eğitim Fakültesi	45	60,8
Fen Edebiyat Fakültesi	9	12,2
Yabancı Dil	1	1,4
Öğretmen Okulu	3	4,1
Diğer	16	21,6
Toplam	74	100,0

Tablo 54 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %60,8'i Eğitim Fakültesi mezunudur. Deneklerin %21'i diğer şıkkını işaretlemiştir. %12,2'si ise Fen Edebiyat Fakültesi, %4,1'i Öğretmen Okulu, %1,4'ü Yabancı Dil mezunudur. Denekleri büyük bir çoğunluğu Eğitim Fakültesi mezunudur.

Öğretmenlerin branşına ilişkin dağılımı Tablo 55'de yer almaktadır.

Tablo 55 Deneklerin Branşı Değişkenine Göre Dağılımı

Branşınız	Frekans	%
Sınıf öğretmeni	67	90,5
Branş öğretmeni	5	6,8
Diğer	2	2,7
Toplam	74	100,0

Tablo 55 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %90,5'inin branşını sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Deneklerin %6,8'i ise diğer branşlardaki öğretmenlerdir. Deneklerin hemen hepsi sınıf öğretmenliği yapmaktadır.

Öğretmenlerin statülerine ilişkin dağılımı Tablo 56'da yer almaktadır.

Tablo 56 Deneklerin Statüleri Değişkenine Göre Dağılımı

Statü	Frekans	%
Kadrolu	60	81,1
Vekil	2	2,7
Görevlendirme	3	4,1
Diğer	9	12,2
Toplam	74	100,0

Tablo 56 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %81,1'i kadrolu, %12,2'si diğer, %4,1'i görevlendirme, %2,7'si vekil öğretmenden oluşmaktadır. Deneklerin büyük bir çoğunluğu kadrolu öğretmendir.

Öğretmenlerin meslekte geçen hizmet sürelerine ilişkin dağılımı Tablo 57'de yer almaktadır.

Tablo 57 Deneklerin Meslekte Geçen Hizmet Süreleri Değişkenine Göre Dağılımı

Meslekte geçen hizmet süreniz	Frekans	%
0-5 yıl	25	33,8
6-10 yıl	15	20,3
11-15 yıl	15	20,3
16-20 yıl	3	4,1
>20	16	21,6
Toplam	74	100,0

Tablo 57 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %33,8'i 0-5 yıl, %21,6'sı 20 yıldan fazla, %20,3'ü 6-15 yıl meslekte hizmet vermektedir. Deneklerin %4'lük bir kesimi 16-20 yıl aralığında bir süredir hizmet vermektedir. Araştırmaya katılan deneklerin büyük bir çoğunluğunun meslekte geçen hizmet süresi 5 ile 15 yıl arasındadır. Deneklerin çok azı uzun yıllar bu meslekte hizmet vermiştir.

Öğretmenlerin aynı okulda çalışma sürelerine ilişkin dağılımı Tablo 58'de yer almaktadır.

Tablo 58 Deneklerin Aynı Okulda Çalışma Süresi Değişkenine Göre Dağılımı

Aynı okulda geçen süre	Frekans	%
0-5 yıl	47	63,5
5-10 yıl	13	17,6
10 yıl	8	10,8
15 yıl	6	8,1
Toplam	74	100,0

Tablo 58 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %63,5'i 0-5 yıldır aynı okulda öğretmenlik yapmaktadır. %17,6'sı 5-10 yıl aralığında, %10,8'i 10 yıldır, %8,1'i 15 yıldır aynı okulda çalışmaktadır. Deneklerin büyük bir çoğunluğunun aynı okulda çalışma süresi azdır.

Öğretmenlerin kaçınıcı sınıfı okuttuklarına ilişkin dağılımı Tablo 59'da yer almaktadır.

Tablo 59 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfı Okuttukları Değişkenine Göre Dağılımı

Kaçınıcı sınıfı okutuyorsunuz?	Frekans	%
4.sınıf	39	52,7
5. sınıf	34	45,9
Yanıtsız	1	1,4
Toplam	74	100,0

Tablo 59 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %52,7'si 4. sınıf, %45,9'u 5. sınıf öğretmenidir. Soruya deneklerden biri yanıt vermemiştir. Deneklerin hemen hemen yarısı 4. sınıf, yarısı 5. sınıfları okutmaktadır.

Öğretmenlerin okulunun bulunduğu yere ilişkin dağılımı Tablo 60'da yer almaktadır.

Tablo 60 Deneklerin Okulunun Bulunduğu Yer Değişkenine Göre Dağılımı

Okulunuzun bulunduğu yer	Frekans	%
Merkezde	26	35,1
Merkeze yakın	27	36,5
Merkeze uzak	21	28,4
Toplam	74	100,0

Tablo 60 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %35,1'inin görev yaptığı okul merkezde, %36,5'inin merkeze yakın ve %28,4'ünün ise merkeze uzaktır. Deneklerin okullarının yeri üç bölüme ayrılmaktadır.

Öğretmenlerin okulunun eğitim şekline ilişkin dağılımı Tablo 61'de yer almaktadır.

Tablo 61 Deneklerin Okulunun Eğitim Şekli Değişkenine Göre Dağılımı

Okulun eğitim şekli	Frekans	%
Normal eğitim	18	24,3
İkili eğitim	48	64,9
Taşımali eğitim	8	10,8
Toplam	74	100,0

Tablo 61 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %64,9'u ikili eğitim yapılan okulda eğitim vermektedir. Deneklerin % 24,3'ü normal eğitim yapılan okullarda ve %10,8'i ise taşımali eğitim yapılan okullarda eğitim vermektedir. Deneklerin çalıştığı okulların çoğu ikili öğretim yapılan okullardır. Normal eğitim yapılan okulların sayısı azdır.

Öğretmenlerin çocuk sahibi olmalarına ilişkin dağılımı Tablo 62'de yer almaktadır.

Tablo 62 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı

Çocuğunuz var mı?	Frekans	%
Evet	42	56,76
Hayır	32	43,24
Toplam	74	100,00

Tablo 62 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %56,7'si çocuk sahibidir. Deneklerin %43,2'si çocuk sahibi değildir. Deneklerin yarısından fazlası çocuk sahibidir. Yarıya yakını ise çocuk sahibi değildir.

Öğretmenlerin kaç çocuğu olduğuna ilişkin dağılımı Tablo 63’de yer almaktadır.

Tablo 63 Deneklerin Kaç Çocuğu Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Kaç çocuğunuz var?	Frekans	%
1	15	35,71
2	17	40,48
3	7	16,67
4	2	4,76
5	1	2,38
Toplam	42	100,00

Tablo 63 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %40,4’ünün iki çocuğu, %35,7’sinin bir çocuğu ve %16,6’sının ise 3 çocuğu vardır. Deneklerden 4 çocuğa sahip olanların sayısı %4,7’dir. Deneklerden 5 çocuğa sahip olanların sayısı %2,3’dür. Denekleri en fazla çocuk sahibi olduğu sayı 2’dir. Genellikle deneklerin çocuk sayıları azdır.

3. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için önce literatür taraması yapıldıktan sonra araştırmacının deneyimlerinden, uzman görüşlerinden ve daha önce yapılmış araştırmaların bilgi toplama ölçeklerinden yararlanılarak öğrenci ve öğretmenleri tanıma formları ile 5’li likert anket ölçeği geliştirilmiştir. Öğrenciyi tanıma formu öğrencileri ve ailelerini tanımaya yönelik 45 sorudan oluşmaktadır. Öğretmeni tanıma formu öğretmenleri tanımaya yönelik 17 sorudan oluşmaktadır. Hem öğrenci hem de öğretmenlere uygulanacak olan anket ölçeği ise 30 sorudan oluşmaktadır ve 5’li likert ölçeği olarak hazırlanmıştır. Bu anket ölçeğinde 5 Her zaman, 4 Bazen, 3 Kısmen, 2 Nadiren, 1 Hiç olarak derecelendirilmiştir. Bu anket formu hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin sınıf içindeki iletişim becerilerini ölçmeye yönelik deneklerin sorulara katılma derecelerine göre verilen seçeneklerden oluşmaktadır. Bu anketin anlaşılabilirliği ve güvenilirliği uzman görüşünden de faydalanılarak test edilmiştir. Pilot çalışmanın yapılabilmesi için geliştirilen anketin güvenilirlik analizi sonucu $r = 0,67$ olarak hesaplanmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Yani anketin yeterince güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Pilot çalışma için öğrenci ve öğretmeni tanıma formları ile anket ölçekleri tesadüfî olarak bir ilköğretim okulunda 4. ve 5. sınıfları okutan 10 öğretmene ve bu sınıflarda bulunan 20 öğrenciye ön uygulama olarak yapılmıştır. Bu ön uygulama sonucunda deneklerin görüşlerinden ve uzman görüşlerinden faydalanılarak öğrenci ve öğretmen anket ölçeklerinin 5’li derecelendirilmesinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Buradaki

derecelendirme ölçeğinde; 5 Her zaman, 4 Sık sık, 3 Bazen, 2 Nadiren, 1 Hiç olarak değiştirilmiştir. Öğrenci ve öğretmeni tanıma formlarına okulun eğitim şekli de eklenmiştir. Daha sonra öğrenci ve öğretmeni tanıma formları ve anket ölçekleri çoğaltılarak tesadüfî örneklem gurubundaki deneklere vermek üzere hazırlanmıştır. İl Milli Eğitim Bakanlığında bu anket çalışmasının okullarda uygulanabilmesi için onay alındıktan sonra 2006-2007 ders yılının II. Döneminin sonuna doğru tek tek okullara araştırmayı yapan kişi tarafından gidilmiştir. Küçükçekmece ilçesinde bulunan 10 resmi ilköğretim okulundaki okul müdürleri ve müdür yardımcılarıyla görüşülmüştür. Uygulamayı yapmak için 4. ve 5. sınıf şubelerindeki sınıf öğretmenleri ile her şubeden 3'er öğrenciye tanıma formları ve anket formları dağıtılmıştır. Araştırmacı toplanan verilerin geçerliliğini artırmak amacıyla bazı okullarda uygulama sırasında sınıfta bulunmuştur. Öğrencilerin sorulara uygun cevap verebilmeleri için gerekli zaman sağlanmıştır.

Bu uygulama ile öğretmen ve öğrenci tanıma formları ve anket formları bazı okullarda hemen toplanmıştır. Bazı okullarda ise zaman ve olanaklar yetersiz olduğu için en geç bir hafta içinde öğrenci ve öğretmen tanıma formları ile anket formları toplanmıştır. Uygulama sonucunda öğretmen tanıma ve anket formlarından 2 tanesi boş gelmiştir, 12 tanesi de geri gelmemiştir. Öğrenci tanıma ve anket formlarından 10 tanesi boş gelmiştir, 20 tanesi de geri gelmemiştir. Öğrenci deneklerin 188 tanesinin başarı not ortalamaları alınmıştır. Deneklerden 44 tanesinin başarı not ortalamalarına ulaşılamamıştır.

4. Verilerin Analizi

Örnekleme uygulanan tanıma formları ve anket sonuçları rakamlarla kodlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci deneklerin verdikleri yanıtlara göre veriler, bilgisayar ortamında SPSS paket programına aktarılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS paket programı kullanılmış, programın da yardımıyla verilerin frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Veriler tablolar halinde gösterilmiştir.

5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve ortalamalar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek üzere "t" testi kullanılmıştır. Çoklu değişkenlerde Tek Yönlü Varyans analiz kullanılmıştır. Burada iki değişken vardır ve

bağımsız değişkene göre bağımlı değişkendeki ortalamalar arasında fark olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Gruplar arası tek yönlü varyans analizinin parametrik olmayan alternatifi olan Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Varyans analizinin kullanılabilmesi için gerekli varsayımlardan biri olan “varyansların homojenliği” testi için levene homojenlik testi kullanılmıştır. İki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirmek için Mann-Whitney U testi ve grupların medyanları karşılaştırılmıştır.

Öğrenciler için geliştirilen anketin güvenilirlik uygulaması $r = 0,80$ olarak hesaplanmış, öğretmenler için geliştirilen anketin güvenilirlik uygulaması $r = 0,75$ olarak hesaplanmıştır. Her iki anketin de güvenilirliği yüksek çıkmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

III.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; ilköğretim okulları I. kademe öğretmenlerinin öğrencilerle karşılaştıkları iletişim sorunları ile ilgili olarak öğretmen ve öğrencilere uygulanan tanıma formları ve anket sonuçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tabloların daha iyi anlaşılması için veriler sonucunda elde edilen bulgular, tabloların altlarında açıklanmıştır.

Bu bölüm iki başlıktan oluşmaktadır. Bunlar:

1- Öğrenci Denekler ile İlgili Bulgular: “Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Aynı Öğretmenle Birlikte Olma Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Öğretmenlerini Sevmesi Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Okullarının Eğitim Şekli Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Dersleri Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Akademik Başarıları Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular”.

2- Öğretmen Denekler ile İlgili Bulgular: “Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Aynı Okulda Çalışma Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Medeni Durum Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Okullarının Yeri Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Çocuğunun Olup Olmaması Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Meslekte Geçen Hizmet Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular”, “Öğretmenlerin Kaçınıcı Sınıfları Okuttuğu Değişkenine İlişkin Bulgular”.

1. Öğrenci Denekler ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamında öğrencilere 262 anket uygulanmıştır. Fakat bu anketlerin 10 tanesi boş olduğu, 20 tanesi de geri gelmediği için 232 anketin verileri değerlendirmeye alınmıştır.

Anketler 4. ve 5. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Bu sınıfların öğrencilerinin yaşı çoğunlukla 10-13 arası ve 13'ün üzerindedir. Anket sonuçlarına göre çıkan bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre tablolar tek tek yorumlanmaktadır.

Öğrencilere uygulanan anketin güvenilirliğini tespit etmek için likert sorulara yapılan güvenilirlik analizi sonucu yeterli değer elde edilmiştir.(Cronbach's Alfa=0,801) Anketlerin kullanılabilme düzeyleri iyidir.

Alt problemlerin (hipotezlerin) incelenmesi amacı ile öğrencilere öğretmenleri ile iletişimleri hakkında sorulan 5'li likert derecelendirme ölçekli sorular toplanmak sureti ile "iletişim tutum ölçeği" adında yeni bir değişken oluşturulmuş ve alt problemler (hipotezler) bu değişkene göre incelenmiştir.

Öğrencilerin, "Öğretmen-Öğrenci İletişimi Tutum Ölçeği" değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 64'de yer almaktadır.

Tablo 64 Deneklerin Öğretmen-Öğrenci İletişimi Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Dağılımı

Öğretmen-öğrenci iletişimi	N	Min.m.	Mak.m.	Ortalama	Standart hata
Öğretmeniniz size isminizle hitap ediyor mu?	232	1	5	4,646552	0,885225633
öğretmeniniz derse dikkatinizi çekebiliyor mu?	231	1	5	4,489177	0,89375355
öğretmeniniz sizin derse katılımınızı sağlıyor mu?	232	1	5	4,681034	0,790628419
öğretmeniniz size ödül veriyor mu?	230	1	5	3,147826	1,286432244
öğretmeniniz sizi dinliyor mu?	232	1	5	4,543103	0,861813666
öğretmeniniz dersi kendisini anlatıyor?	229	1	5	3,838428	1,275652283
öğretmeniniz sınıfta sık sık dolaşılıyor mu?	230	1	5	3,791304	1,061396067
öğretmeniniz sizlere eşit söz hakkı veriyor mu?	226	1	5	4,672566	0,735662699
öğretmeniniz derslerde güncel olaylarla ilişkilendirme yapıyor mu?	228	1	5	4,425439	0,864708084
öğretmeniniz derslerde size saka yapıyor mu?	231	1	5	3,575758	1,068164298

öğretmeniniz sizinle dostça ilişki kurabiliyor mu?	230	1	5	4,652174	0,724414876
öğretmeniniz sizinle göz teması kuruyor mu?	227	1	5	4,110132	1,133259642
öğretmeniniz sizin ailenizi tanıyor mu?	232	1	5	3,982759	1,411043387
öğretmeniniz sınıfta sert bir davranış sergiliyor mu?	231	1	5	3,614719	1,162287768
öğretmeniniz size anlamadıklarınızı sorma fırsatı veriyor mu?	230	1	5	4,643478	0,926950245
öğretmeniniz olumlu davranışlarınızı pekiştiriyor mu	230	1	5	4,404348	1,06429888
öğretmeniniz ders içi ve ders dışı faaliyetlerde sizi cesaretlendiriyor mu?	229	1	5	4,349345	0,964393277
Öğretmeniniz size yeterince destek olabiliyor mu?	231	1	5	4,714286	0,663137658
Öğretmeniniz sizi ders dışında araştırma yapmaya yönlendiriyor mu?	229	1	5	3,899563	1,312373563
Öğretmeniniz size ders içinde veya dışında olumsuz kelimeler söylüyor mu?	228	1	5	4,451754	1,135081938
öğretmeniniz sizin veya arkadaşlarınızın yaptıklarıyla alay ediyor mu?	231	1	5	4,519481	1,110546943
Öğretmeniniz ders islerken sizin bilgi düzeyinizi dikkate alıyor mu?	231	1	5	4,619048	0,770308212
Öğretmeniniz size karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor mu?	232	1	5	4,771552	0,553979079
Öğretmeniniz sınıfta giyimine dikkat ediyor mu?	232	1	5	4,732759	0,681959979
Öğretmeninizin derste sesini yeterince duyabiliyor musunuz?	225	2	5	4,822222	0,529862216
Öğretmeniniz sınıf içinde disiplini sağlayabiliyor mu?	225	1	5	4,426667	1,091852947
Öğretmeniniz sınıfta gerektiğinde ceza uyguluyor mu?	222	1	5	3,5	1,278963098
Öğretmeniniz ailelerinize yeterli iletişimi kuruyor mu?	220	1	5	4,081818	1,194598331

Öğretmeniniz sorunlarınızı etkin bir şekilde dinliyor mu?	223	1	5	4,744395	0,672599145
Öğretmen sizin ilgi ve yeteneklerinize önem veriyor mu?	225	1	5	4,733333	0,60503837

Tablo 64 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin genel olarak sorulara verdikleri cevapların ortalamalar 4 ve üzerinde değer almaktadır. Deneklerin öğretmen öğrenci iletişimi hakkında genel olarak olumlu cevaplar verdiği tespit edilmektedir. Deneklerin öğretmenleri ile aralarındaki iletişimin düzeyi olumlu olmaktadır.

1.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

İki kategoriye sahip olan cinsiyet değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminin farklılık gösterip göstermediğini incelemek için t testi uygun olmaktadır. Fakat oluşturulan iletişim tutumu ölçeği normal dağılmadığı için t-testinin alternatifi olan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Tablo 65 Deneklerin Cinsiyetinin İletişim Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyetiniz	N	Mean Rank
kız	121	127,89
erkek	111	104,08
Toplam	232	

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Mann-Whitney U	5.337,000
Wilcoxon W	11.553,000
Z	-2,701
p	0,007

Tablo 65 incelendiğinde z-değeri -2,701 olup 0,05 anlam düzeyinde ($p=0,007 < \alpha=0,05$) “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen H_0 hipotezi reddedilmektedir. Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Buna göre öğretmen- öğrenci iletişiminde kız öğrencilerin iletişimleri erkek öğrencilere göre daha olumlu olmaktadır.

2.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin yaş değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

İkiden fazla kategoriye sahip olan yaş değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminin farklılık gösterip göstermediğini incelemek için varyans analizi uygundur. Fakat oluşturulan iletişim tutumu ölçeği normal dağılmadığı için varyans analizinin alternatifi olan Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 66 Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Öğrenci-Öğretmen İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

	Yaşınız	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	9 yaşında	3	117,17
	10 yaşında	80	116,44
	11 yaşında	123	114,76
	12 yaşında	23	130,67
	> 12	3	80,00
	Total		232

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	1,998
Serbestli Derecesi	4
p	0,736

Tablo 66 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,736), 0,05 anlam düzeyinden büyük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin yaş değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilememektedir.Yaş değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişimi farklılık göstermemektedir. Buna göre öğrenci denekleri yaşları öğretmen- öğrenci arasındaki iletişimi pek fazla etkilememektedir.

3.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin aynı öğretmenle birlikte olma değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Tablo 67 Deneklerin Aynı Öğretmenle Birlikte Olma Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

	Kaç yıldan beri aynı öğretmenle berabersiniz	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	Birinci sınıftan beri	61	132,35
	İkinci sınıftan beri	21	117,60
	Üçüncü sınıftan beri	26	104,23
	Dördüncü sınıftan beri	51	115,83
	Bu sene yeni geldi	68	107,55
	diğer	4	80,50
	Total		231

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	6,694
Serbestli Derecesi	5
p	0,244

Tablo 67 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,244), 0,05 anlam düzeyinden büyük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin aynı öğretmenle birlikte olma değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilmektedir. Aynı öğretmenle birlikte olma değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminin farklılık göstermemektedir. Buna göre öğretmen- öğrenci iletişimde en çok 1. sınıftan beri aynı öğretmenle birlikte olanların iletişimi daha olumlu olmaktadır.

4. Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin öğretmenlerini sevmesi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

“Öğretmeninizi seviyor musunuz” sorusuna cevap veren 229 öğrencinin hepsi “evet” cevabı vermiş ve hiç hayır cevabı çıkmamıştır. Bu nedenle böyle bir karşılaştırma yapmak imkânsızdır. Buna göre deneklerin hemen hepsi öğretmenlerini sevdiklerini belirtmektedir.

5. Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin okullarının eğitim şekli değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Tablo 68 Deneklerin Okullarının Eğitim Şekli Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

	Okulun öğretim şekli nasıl	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	Normal eğitim	63	128,59
	İkili eğitim	145	113,82
	Taşınmalı eğitim	24	100,94
	Total	232	

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	3,568
Serbestli Derecesi	2
p	0,168

Tablo 68 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,168), 0,05 anlam düzeyinden büyük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin eğitim şekli değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilmemektedir. Eğitim şekli değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminin farklılık göstermemektedir. Buna göre deneklerin normal eğitim yaptıkları okullardakilerin öğretmen- öğrenci iletişimleri daha olumlu olmaktadır.

6.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin en başarılı olduğu derslerine göre farklılıklar göstermekte midir?

Tablo 69 Deneklerin En Başarılı Olduğu Ders Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

	En başarılı olduğunuz ders hangisidir?	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	Türkçe	53	118,73
	Fen bilgisi	50	108,11
	Matematik	74	117,17
	Resim	7	87,21
	Müzik	5	90,00
	Sosyal bilgiler	13	78,38
	Beden eğitimi	6	55,25
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	7	62,93
	Total	215	

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	15,336
Serbestli Derecesi	7
p	0,032

Tablo 69 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,032), 0,05 anlam düzeyinden küçük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin en başarılı olduğu ders değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilmektedir. Deneklerin en başarılı olduğu ders değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminde farklılık olduğu tespit edilmektedir. Buna göre öğrenci deneklerin en başarılı oldukları dersler Türkçe, Matematik ve Fen Bilgisi dersleridir. Bu derslerde öğretmenleriyle iletişimleri daha olumlu yönde olmaktadır.

Tablo 70 Deneklerin Başarısız Olduğu Ders Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

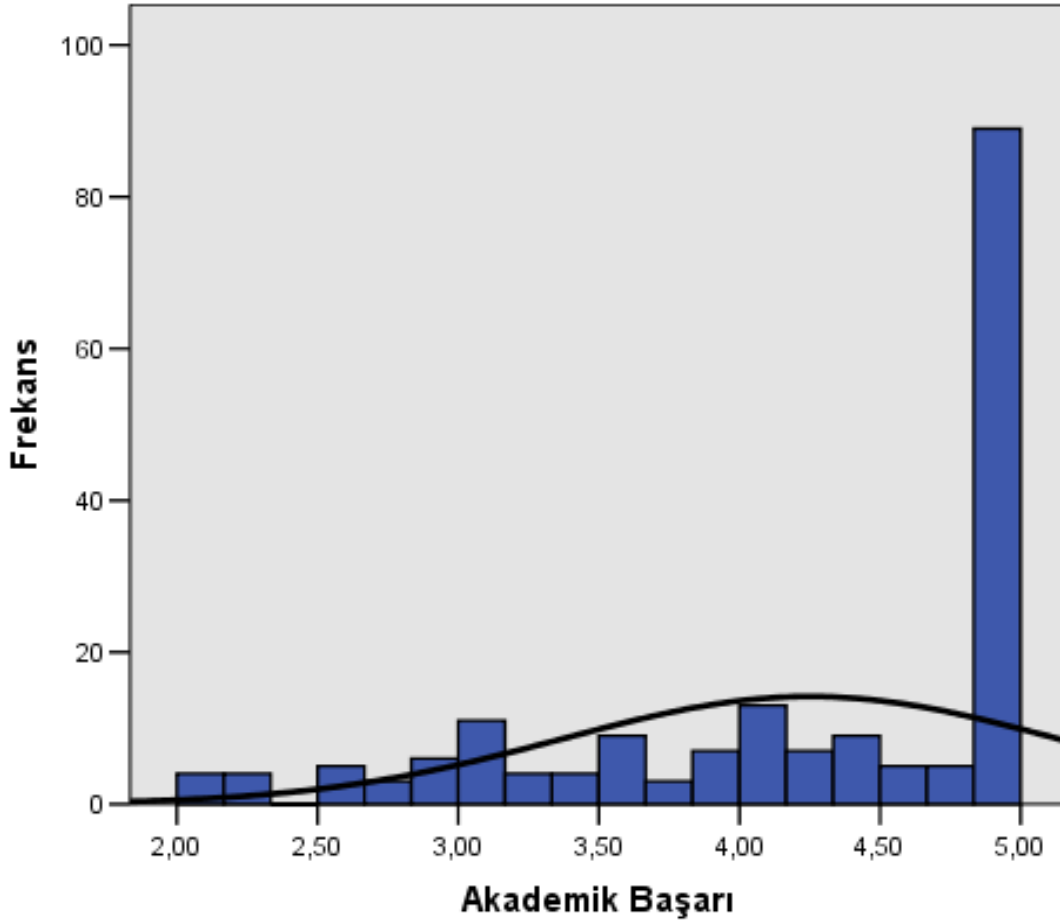
	Başarısız olduğunuz ders hangisidir?	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	Türkçe	11	36,23
	Fen bilgisi	9	39,33
	Matematik	48	60,86
	Resim	3	66,00
	Müzik	7	45,07
	Sosyal bilgiler	19	64,68
	Beden eğitimi	4	49,25
	İş eğitimi	1	25,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	6	41,25
	Total	108	
	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği		
Ki-kare	12,972		
Serbestli Derecesi	8		
p	0,113		

Tablo 70 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,113), 0,05 anlam düzeyinden büyük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin en başarısız olduğu ders değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilmemektedir. En başarısız olduğu ders değişkenine göre öğrenci-öğretmen iletişiminin farklılık göstermez. Deneklerin en başarısız oldukları dersler Resim, Sosyal Bilgiler, Matematik dersleri olmaktadır.

7. Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğrencilerin ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğrenci deneklerin ağırlıklı not ortalamalarına göre başarılarını tespit etmek üzere yıl sonu karne not ortalamaları kullanılmıştır.

Şekil 1 Deneklerin Yıl Sonu Not Ortalamalarının Dağılımı

Şekil 1’de öğrencilerin yıl sonu karne not ortalamalarına ait tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır.

Tablo 71 Deneklerin Yıl Sonu Karne Not Ortalamaları Değişkenine Göre Dağılımı

Akademik Başarı				
Birim Sayısı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Hata
188	2	5	4,252128	0,881871

Tablo 71 incelendiğinde deneklerin not ortalamalarından hareketle öğrenci denekler başarısız, orta ve başarılı olmak üzere sınıflandırılmıştır. Not ortalaması 2 ile 2,99 arasında olanlar başarısız, 3 ile 3,99 arasında olanlar orta, 4,00 ile 5,00 arasında olanlar ise başarılı olarak değerlendirilmiştir.

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğrencilerin ağırlıklı not ortalamalarındaki başarılarına göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır.

Tablo 72 Deneklerin Akademik Başarılarına Göre İletişim Tutum Ölçeği

Öğrenci iletişim tutum ölçeği	Akademik Başarı	N	Mean Rank
	Başarısız	22	51,023
	Orta	38	76,763
	Başarılı	128	107,238
	Toplam	188	

	Öğrenci iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	25,126
Serbestli Derecesi	2
p	0,000

Tablo 72 incelendiğinde test sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi öğrencilerin akademik başarılarına göre farklılık göstermektedir. ($p=0,00 < \alpha=0,05$) Sıra ortalamaları incelendiğinde, başarılı öğrencilerin iletişim puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Akademik başarı azaldıkça iletişim puanları da düşmektedir. Buna göre denekleri başarı not ortalamaları ile öğretmen- öğrenci iletişimleri arasında bir ilişki vardır. Başarılı öğrencilerin iletişimlerinin daha olumlu olduğu tespit edilmektedir.

8.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumuna göre farklılıklar göstermekte midir?

Tablo 73Deneklerin Ailelerinin Aylık Gelir Durumuna Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

	Ailenizin aylık geliri nedir?	N	Mean Rank
Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği	0-500YTL	94	100,77
	600-1000YTL	96	130,41
	1100-1500YTL	26	111,65
	1600-2000YTL	6	117,17
	>2000YTL	6	84,75
	Total	228	

	Öğrenci-öğretmen iletişim tutum ölçeği
Ki-kare	10,951
Serbestli Derecesi	4
p	0,027

Tablo 73 incelendiğinde Kruskal-Wallis testi sonucu p değeri (0,027), 0,05 anlam düzeyinden küçük çıkmıştır. “Öğretmen-öğrenci iletişiminin, öğrencilerin ailelerinin geliri değişkenine göre farklılıklar göstermediğini” ni söyleyen Ho hipotezi reddedilmektedir. Ailelerinin gelir durumu değişkenine göre öğretmen- öğrenci iletişimde farklılık olmamaktadır.

Buna göre ailelerinin gelir düzeyi 600–1000 YTL arasında olan öğrencilerin, öğretmen ve öğrenci iletişimine daha olumlu yaklaştığı görülmektedir. Deneklerden ailelerinin gelir düzeyi orta olanların öğretmen- öğrenci iletişimi daha olumlu olmaktadır. Geliri 2000 YTL’nin üstünde olan ailelerin öğrencileri ise öğretmen-öğrenci iletişimine en olumsuz yaklaşan kesim olmaktadır.

2. Öğretmen Denekler ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamında öğretmenlere 88 anket uygulanmıştır. Fakat bu anketlerin 2 tanesi boş olduğu, 12 tanesi de geri gelmediği için 74 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Anketler 4. ve 5. sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre çıkan bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre tablolar tek tek yorumlanmaktadır.

İlköğretim okulları I. kademe 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin öğrencilerle karşılaştığı sınıfta iletişim sorunlarının belirlenmesi amacıyla öğretmenlerden likert ölçeğinde hazırlanmış anket sorularını “ 5 = Her zaman, 4 = Sık sık, 3 = Bazen, 2 = Nadiren, 1= Hiç” olmak üzere değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri ile iletişimleri hakkında sorulan sorulara verdikleri yanıtlardan hareketle her bir öğretmenin sınıfta karşılaştıkları iletişim sorunlarını yansıtan “öğretmen iletişim tutum ölçeği” oluşturulmaktadır.

Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar toplanarak elde edilen bu yeni değişken 30 ile 150 arasında değerler almakta ve daha yüksek bir puan daha olumlu bir tutumu, daha iyi iletişim becerini yansıtmaktadır. Bu nedenle anket formunda olumsuz olarak belirtilen “Dersi sadece siz mi anlatıyorsunuz?”, “Sınıfta sert bir davranış sergiliyor musunuz?”, “ Öğrencilerinize ders içinde veya ders dışında olumsuz kelimeler söylüyor musunuz?” ve “Öğrencilerin söyledikleri ve yaptıklarıyla alay ediyor musunuz?” sorularının kodlamaları “ 5 = Hiç, 4 = Nadiren, 3 = Bazen, 2 = Sık sık, 1= Her zaman” olarak yapılmaktadır.

Öğretmen iletişim tutum ölçeği için yapılan güvenilirlik analizine göre $0,60 \leq$ Cronbach Alfa = $0,757 < 0,80$ olduğundan kullanılan ölçek oldukça güvenilir olmaktadır.¹

Güvenilirlik ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade eder.

Alt problemlere (hipotezlere) yanıt bulmak amacıyla kullanılacak tekniklerin belirlenmesi için öğretmen iletişim tutum ölçeğinin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov Testi ile test edilmektedir. Test sonucuna göre; $p=0,987 > \alpha = 0,05$ olduğundan değişkenin dağılımının normal dağılım olduğunu söyleyen H_0 hipotezi kabul edilmektedir. Değişken normal dağılım varsayımını sağladığından verilerin analizinde parametrik yöntemler kullanılmaktadır.

Öğretmenlerin iletişim tutum ölçeğine ilişkin dağılımı Tablo 74’de yer almaktadır.

Tablo 74 Deneklerin İletişim Tutum Ölçeği Değişkenine Göre Soruların Dağılımı

Öğretmen İletişim Tutum Ölçeği Soruları	Min.Değer	Maks.Değer	Ortalama	Std.Hata
Öğrencilerinize isimle hitap ediyor musunuz?	3	5	4,784	0,476
Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?	2	5	4,365	0,563
Öğrencilerinizin derse katılmasına izin veriyor musunuz?	3	5	4,301	0,570
Öğrencilerin verdiği cevapları ödüllendiriyor musunuz?	2	5	3,370	0,773
Öğrencilerinizin görüşlerini dinliyor musunuz?	3	5	4,635	0,538
Dersi sadece siz mi anlatıyorsunuz?	1	4	2,703	0,677
Sınıfta sık sık dolaşıyor musunuz?	3	5	4,164	0,727
Öğrencilerinize eşit söz hakkı veriyor musunuz?	3	5	4,548	0,578
Derslerde güncel olayları anlatıp ilişkilendirme yapıyor musunuz?	2	5	4,324	0,778
Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?	2	5	3,890	0,859
Öğrencilerinizle dostça ilişki kurabiliyor musunuz?	3	5	4,438	0,666
Öğrencilerinizle göz teması kuruyor musunuz?	2	5	4,635	0,632

¹ Kalaycı, Ş., SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara, 2006,s.405

Öğrencilerinizi aileleri ile birlikte tanıyor musunuz?	1	5	3,712	1,060
Öğrencilerinize sınıfta sert bir davranış sergiliyor musunuz?	1	5	3,162	0,907
Öğrencilerinize anlamadıklarınızı sorma fırsatı veriyor musunuz?	4	5	4,757	0,432
Öğrencilerinizin olumlu davranışlarını pekiştiriyor musunuz?	3	5	4,554	0,527
Öğrencilerinizi ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendiriyor musunuz?	3	5	4,459	0,601
Öğrencilerinize yeterince destek olabiliyor musunuz?	2	5	3,699	0,845
Öğrencilerinizi ders dışında araştırma yapmaya yönlendiriyor musunuz?	1	5	4,123	0,881
Öğrencilerinize ders içinde veya dışında olumsuz kelimeler söylüyor musunuz?	1	5	4,162	0,937
Öğrencilerinizin yaptıklarıyla alay ediyor musunuz?	1	5	4,608	0,963
Öğrencilerinizin ders işlerken bilgi düzeyini dikkate alıyor musunuz?	1	5	4,493	0,784
Öğrencilerinize karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor musunuz?	3	5	4,589	0,573
Sınıfta giyiminize dikkat ediyor musunuz?	3	5	4,784	0,504
Derste öğrencileriniz sesinizi yeterince duyabiliyor mu?	4	5	4,957	0,205
Sınıf içinde disiplini yeterince sağlayabiliyor musunuz?	2	5	4,391	0,752
Öğrencilerinize sınıfta gerektiğinde ceza uyguluyor musunuz?	1	5	3,101	1,031
Öğrencilerinizin başarılı olması için aileleriyle yeterli iletişimi kuruyor musunuz?	1	5	3,779	1,049
Öğrencilerinizin sorunlarını etkin bir şekilde dinliyor musunuz?	3	5	4,449	0,607
Öğrencilerinizin ilgi ve yeteneklerinize önem veriyor musunuz?	3	5	4,536	0,558

Tablo 74 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin “Sık Sık” yargılarını kendilerine sıklıkla uyduğunu belirttikleri söylenebilir. En düşük ortalamalar ise 3,101 ile “Öğrencilerinize sınıfta gerektiğinde ceza uyguluyor musunuz?.” ve 3,370 ile “Öğrencilerin verdiği cevapları ödüllendiriyor musunuz?” sorularına aittir. Deneklerin genellikle öğretmen- öğrenci iletişimleri olumlu olmaktadır.

Olumsuz anlam taşınması nedeniyle ters kodlanan sorular incelendiğinde; deneklerin çoğu “Dersi sadece siz mi anlatıyorsunuz?” sorusuna sıklıkla(2= Sık Sık) “Öğrencilerinize sınıfta sert bir davranış sergiliyor musunuz?” sorusuna bazen (3), “Öğrencilerinize ders içinde veya dışında olumsuz kelimeler söylüyor musunuz?” ve “Öğrencilerinizin yaptıklarıyla alay ediyor musunuz?” sorularına nadiren yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 75 Deneklerin Öğretmen İletişim Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi Tablosu

Öğretmen iletişim ölçeği	
Kolmogorov-Smirnov Z	0,454
p	0,986

Tablo 75’e deneklerin öğretmen- öğrenci iletişim ölçeği oldukça güvenilir olmaktadır.

9. Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin cinsiyeti değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için t-testi kullanılmaktadır.

Tablo 76 Deneklerin Cinsiyeti Değişkenine Göre İletişim Ölçeği Dağılımı

Öğretmen İletişim Ölçeği				
Cinsiyetiniz	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
Erkek	29	126,862	7,065	1,312
Kadın	31	126,258	8,298	1,490

Öğretmen İletişim Ölçeği						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
0,303	58	0,763	0,604	1,996	-3,392	4,600

Tablo 76 incelendiğinde kadın öğretmenlerin iletişim tutum ölçeği ortalaması 126,258, erkek öğretmenlerin ise 126,862’dir. t-testi sonucuna göre Öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenin cinsiyetine göre farklılık göstermez.($p=0,303 > \alpha=0,05$) Buna göre kadın öğretmenler ile erkek öğretmenler arasında öğretmen- öğrenci iletişimde pek fark görülmemektedir.

Ölçeği oluşturan soruları ayrı ayrı incelenmiştir. Ölçekteki 30 soru da normal dağılım gösterdiğinden cinsiyete göre farklılığın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla t-testi kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre;

Öğrencilere ismiyle hitap etme açısından öğretmenlerin cinsiyetine göre fark vardır. ($p=0,006 < \alpha=0,05$)

Tablo 77 Deneklerin, “Öğrencilerinize ismiyle hitap ediyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinize ismiyle hitap ediyor musunuz?						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
-2,853	72	0,006	-0,302	0,106	-0,513	0,091

Öğrencilerinize ismiyle hitap ediyor musunuz?				
Cinsiyetiniz	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
Erkek	39	4,641	0,584	0,094
Kadın	35	4,943	0,236	0,040

Tablo 77 incelendiğinde, kadın öğretmenlerin (4,943) erkek öğretmenlere göre (4,641) daha fazla öğrenciye ismi ile hitap etmektedir. Buna göre kadın öğretmenler öğrencilere ismiyle hitap etme konusunda erkek öğretmenlere göre daha başarılı olmaktadır .

Öğrencilere derste şaka yapma açısından öğretmenlerin cinsiyetine göre fark vardır.

Tablo 78 Deneklerin, “Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
-2,193	71	0,032	-0,430	0,196	-0,821	-0,039

Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?				
Cinsiyetiniz	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
Erkek	38	3,684	0,842	0,137
Kadın	35	4,114	0,832	0,141

Tablo 78 incelendiğinde, kadın öğretmenlerin (4,114) erkek öğretmenlere göre (3,684) daha fazla derslerde şaka yaptığı belirtilmektedir. Buna göre kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre derslerde daha fazla şaka yapmaktadır.

Öğrencilerin derse dikkatini çekme açısından öğretmenin cinsiyetine göre fark vardır. ($p=0,048 < \alpha=0,05$)

Tablo 79 Deneklerin “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
2,013	72	0,048	0,259	0,128	0,003	0,515

Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?				
Cinsiyetiniz	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
Erkek	39	4,487	0,506	0,081
Kadın	35	4,228	0,598	0,101

Tablo 79 incelendiğinde, erkek öğretmenler (4,487) kadın öğretmenlere göre (4,228) derse dikkat çekme konusunda daha başarılı olmaktadır. Buna göre erkek öğretmenler sınıf içinde disiplini sağlama konusunda kadın öğretmenlere göre daha başarılı olmaktadır.

10. Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin yaş değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin yaşına göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans analizinin kullanılabilmesi için örneklemelerin seçildiği anakütlelerin varyansların eşit olması gerekmektedir. Varyans eşitliğinin sınanması için Levene Testi kullanılmaktadır.

Levene $F=0,804 \rightarrow p=0,572 > \alpha=0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir. Varyans analizinin temel varsayımı sağlandığından elde edilen sonuçların sağlıklı olmaktadır.

Tablo 80 Deneklerin Yaş değişkenine Göre İletişim Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	299,090	6	49,848	0,833	0,550
Gruplar İçi	3169,760	53	59,807		
Toplam	3468,850	59			

Tablo 80 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimde öğretmenlerin yaşına göre farklılık görülmemektedir.

Ölçeği oluşturan sorular ayrı ayrı incelendiğinde;

Öğrencilerin derse dikkatini çekme açısından öğretmenin yaşına göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım ve eşit varyans varsayımı (Levene $F=2,167$, $p=0,057 > \alpha=0,05$) sağlandığından Varyans Analizi kullanılmaktadır. Analiz sonucuna göre öğrencilerin derse dikkatini çekme açısından öğretmenin yaşına göre fark olmaktadır.

Tablo 81 Deneklerin, “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Yaş değişkenleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	6,443	6	1,074	4,307	0,001
Gruplar İçi	16,705	67	0,249		
Toplam	23,149	73			

Tablo 81 incelendiğinde deneklerin hangi yaş grupları arasında öğrencilerin derse dikkatini çekme açısından fark olduğunun belirlenmesi amacıyla Post Hoc yaklaşımı kullanılarak Bonferonni testi uygulanmıştır. Aşağıdaki tablo hangi yaş grupları arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 82 Deneklerin Yaş Grupları Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş Grupları		Ortalama Farkı	Std. Hata	Kuyruk Olasılığı	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
21-25	51 üstü	-0,9	0,273	0,034	-1,764	-0,036
36-40	46-50	-0,667	0,208	0,044	-1,325	-0,008
	51 üstü	-1	0,269	0,009	-1,851	-0,149

Tablo 82 incelendiğinde deneklerin 51 ve üstü yaş grubundakiler 21-25 yaş grubundakilere göre öğrencinin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaktadır.

Deneklerden 46-50 yaş grubundakiler 36-40 yaş grubundakilere göre öğrencinin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaktadır.

Deneklerden 51 üstü yaş grubundakiler 36-40 yaş grubundakilere göre öğrencinin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaktadır.

Diğer yaş grupları arasında öğrencinin derse dikkatini çekme konusunda fark yoktur.

Öğrencilerine sevecen yada hoşgörülü davranma açısından öğretmenin yaşına göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım varsayımı sağlanmış olmasına rağmen eşit varyans varsayımı (Levene $F=10,344$, $p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğundan H_0 reddedilir, varyanslar eşit değildir) sağlanamadığından Varyans Analizi sonuçlarına güvenilemez bu nedenle alternatifi olan Kruskal Wallis H Testi kullanılmaktadır.

Tablo 83 Deneklerin, “Öğrencilerinize karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor musunuz?”Sorusuna İlişkin Yaş Değişkenleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinize karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor musunuz?	Yaşınız	N	Mean Rank
	21-25	10	36,5
	26-30	19	33,921
	31-35	13	33,308
	36-40	11	25,773
	41-45	4	50,5
	46-50	11	47,318
	>51	5	50,500
	Toplam	73	

	Öğrencilerinize karşı sevecen yada hoşgörülü davranıyor musunuz?
Ki-kare	14,174
Serbestli Derecesi	6
p	0,028

Tablo 83 incelendiğinde deneklerin; öğrencilerine sevecen yada hoşgörülü davranma açısından öğretmenin yaşına göre fark olmaktadır. ($p=0,028 < \alpha=0,05$) Sıra ortalamaları incelendiğinde, yüksek yaş gruplarındaki öğretmenlerin öğrencilerine karşı daha sevecen yada hoşgörülü davrandığı söylenebilmektedir. Buna göre öğretmenlerin

yaşları ilerledikçe öğrencilere karşı daha sevecen ve hoşgörülü oldukları tespit edilmektedir.

11.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin aynı okulda çalışma süresi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin aynı okulda çalışma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=1,83 \rightarrow p=0,152 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir. Çıkan sonuç birbirine yakın olmaktadır.

Tablo 84Deneklerin aynı okulda çalışma süresi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	276,818	3	92,273	1,619	0,195
Gruplar İçi	3192,032	56	57,001		
Toplam	3468,850	59			

Tablo 84 incelendiğinde deneklerin iletişim ölçeği Varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin aynı okulda çalışma sürelerine göre farklılık göstermemektedir. ($p=0,195 > \alpha=0,05$)

Ölçeği oluşturan sorular ayrı ayrı incelendiğinde;

Öğretmenlerin öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme açısından aynı okulda çalışma sürelerine göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım ve eşit varyans varsayımı (Levene $F=2,125$, $p=0,105 > \alpha=0,05$) sağlandığından Varyans Analiz kullanılmaktadır. Analiz sonucuna göre öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme açısından öğretmenin aynı okulda çalışma sürelerine göre fark olmaktadır. ($p=0,043 < \alpha=0,05$)

Tablo 85 Deneklerin Aynı Okulda Çalışma Sürelerine Göre, “Öğrencilerinizi ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendiriyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinizi ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendiriyor musunuz?	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	2,877	3	0,959	2,857	0,043
Gruplar İçi	23,501	70	0,336		
Toplam	26,378	73			

Tablo 85 incelendiğinde deneklerin aynı okulda çalışma süreleri arasında öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme açısından fark olduğunun belirlenmesi amacıyla Post Hoc yaklaşımı kullanılarak Bonferonni testi uygulanmaktadır. Aşağıdaki tabloda hangi aynı okulda çalışma süreleri arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 86 Deneklerin Hangi Aynı Okulda Çalışma Süreleri Arasında Farklılık Olup Olmadığı Değişkenine Göre Dağılımı

		Ortalama Farkı	Std. Hata	Kuyruk Olasılığı	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
5-10 yıl	15 yıl	-0,756	0,286	0,048	-1,509	-0,004

Tablo 86 incelendiğinde deneklerden 15 yıldır aynı okulda hizmet veren öğretmenler 5-10 yıldır aynı okulda hizmet veren öğretmenlere göre öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme konusunda daha başarılı oldukları tespit edilmektedir. Buna göre uzun süre aynı okulda çalışan öğretmenler diğer öğretmenlere öğrencileri ders içi ve ders dışı faaliyetlere katılmaları açısından cesaretlendirmektedir.

Diğer aynı okulda çalışma süresi grupları arasında öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme konusunda fark yoktur.

12.Öğretmen-öğrenci iletişimi, öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin medeni durumuna göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=1,215 \rightarrow p=0,304 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir.

Tablo 87 Deneklerin Medeni Durumu Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	18,047	2	9,024	0,149	0,862
Gruplar İçi	3450,803	57	60,540		
Toplam	3468,850	59			

Tablo 87 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin medeni durumlarına göre farklılık göstermemektedir.

Ölçeği oluşturan sorular ayrı ayrı incelendiğinde;

Öğrencilerin derse dikkatini çekme açısından öğretmenin medeni durumuna göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım varsayımı sağlanmış olmasına rağmen eşit varyans varsayımı (Levene $F=33,587$, $p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğundan H_0 reddedilir, varyanslar eşit değildir) sağlanamadığından Varyans Analizi sonuçlarına güvenilemez bu nedenle alternatifi olan Kruskal Wallis H Testi kullanılmaktadır.

Tablo 88 Deneklerin, Medeni Durumu Değişkenine Göre “Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?	Medeni Durum	N	Mean Rank
	Evli	49	42,12
	Boşanmış	2	12,25
	Bekar	23	29,85
	Toplam	74	

	Öğrencilerinizin derse dikkatini çekebiliyor musunuz?
Ki-kare	10,871
Serbestli Derecesi	2
p	0,004

Tablo 88 incelendiğinde deneklerin derse dikkatini çekme açısından öğretmenlerin medeni durumuna göre fark olmaktadır. ($p=0,004 < \alpha=0,05$) Sıra ortalamaları incelendiğinde, evli öğretmenlerin öğrencilerin dikkatini derse çekme konusunda bekar öğretmenlere göre daha başarılı olduğu söylenebilmektedir. Buna göre evli öğretmenler daha yaşlı olmakta ve mesleğinde bekar ve genç öğretmenlere göre daha tecrübeli olmaktadır. Böylece öğrencilerin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaktadır.

Öğretmenlerin öğrencilerini aileleri ile birlikte tanıma açısından medeni durumlarına göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım ve eşit varyans varsayımı (Levene $F=0,388$, $p=0,68 > \alpha=0,05$) sağlandığından Varyans Analizi kullanılmaktadır. Analiz sonucuna göre öğrencilerini ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirme açısından öğretmenin medeni durumuna göre fark olmaktadır.

Tablo 89 Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre “öğrencilerinizi aileleri ile birlikte tanıyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

Öğrencilerinizi aileleri ile birlikte tanıyor musunuz?	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	11,052	2	5,526	5,533	0,006
Gruplar İçi	69,907	70	0,999		
Toplam	80,959	72			

Tablo 89 incelendiğinde deneklerin hangi medeni durumlar arasında öğrencilerini aileleri ile birlikte tanıma açısından fark olduğunun belirlenmesi amacıyla Post Hoc yaklaşımı kullanılarak Bonferonni testi uygulanmaktadır. Aşağıdaki tablo hangi medeni durumlar arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 90 Deneklerin Hangi Medeni Durumlar Arasında Farklılık Olduğu Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni Durum		Ortalama Farkı	Std. Hata	Kuyruk Olasılığı	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
Evli	Bekar	0,802	0,256	0,008	0,173	1,431

Tablo 90 incelendiğinde evli olan öğretmenler bekar öğretmenlere göre öğrencilerini aileleri ile birlikte tanıma konusunda daha başarılı olmaktadır. Aralarındaki ortalama farkı 0,802’dir ve 0,05 anlam düzeyinde anlamlıdır. ($p=0,008 < \alpha=0,05$)

Buna göre evli olan öğretmenlerin öğrencileri aileleri ile birlikte tanıma olasılığı daha yüksek olmaktadır. Çünkü evli ve uzun süre aynı okulda çalışan öğretmenler öğrenci velilerini daha sık görmekte ve onları tanıma fırsatı bulabilmektedirler.

Diğer medeni durumlar arasında öğrencilerini aileleri ile birlikte tanıma konusunda fark yoktur.

Sınıf içinde disiplini yeterince sağlama açısından öğretmenin medeni durumuna göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım varsayımı sağlanmış olmasına rağmen eşit varyans varsayımı (Levene $F=3,16$, $p=0,049 < \alpha=0,05$ olduğundan H_0 reddedilmektedir, varyanslar eşit değildir) sağlanamadığından Varyans Analizi sonuçlarına güvenilemez bu nedenle alternatifi olan Kruskal Wallis H Testi kullanılmaktadır.

Tablo 91 Deneklerin Medeni Durum Değişkenine Göre “Sınıf içinde disiplini yeterince sağlayabiliyor musunuz?” Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

Sınıf içinde disiplini yeterince sağlayabiliyor musunuz?	Medeni Durum	N	Mean Rank
	Evli	45	38,944
	Boşanmış	2	5,000
	Bekar	22	29,659
	Toplam	69	

	Sınıf içinde disiplini yeterince sağlayabiliyor musunuz?
Ki-kare	9,662
Serbestli Derecesi	2
p	0,008

Tablo 91 incelendiğinde deneklerin sınıf içinde disiplini yeterince sağlama açısından öğretmenin medeni durumuna göre fark olmaktadır. ($p=0,008 < \alpha=0,05$) Sıra ortalamaları incelendiğinde, evli öğretmenlerin sınıf içinde disiplini yeterince sağlama konusunda daha başarılı olduğu söylenebilmektedir. Buna göre evli öğretmenler bekar öğretmenlere göre öğrencilere sınıf içinde daha fazla disiplin sağlamaktadır. Bekar öğretmenler genellikle genç ve mesleğe daha yeni başlamış öğretmenler olmaktadır. Bu nedenle sınıf içinde disiplini sağlama konusunda daha başarısız olabilmektedir.

13.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin mezun olduğu fakülte değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin mezun olduğu fakülteye göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=0,104 \rightarrow p=0,957 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir.

Tablo 92 Deneklerin Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	297,867	4	74,467	1,292	0,285
Gruplar İçi	3170,983	55	57,654		
Toplam	3468,85	59			

Tablo 92 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin mezun olduğu fakülteye göre farklılık göstermemektedir.

Ölçeği oluşturan sorular ayrı ayrı incelendiğinde;

Öğretmenlerin sınıfta sık sık dolaşma açısından mezun oldukları fakülteye göre fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla normal dağılım ve eşit varyans varsayımı (Levene $F=0,539$, $p=0,657 > \alpha =0,05$) sağlandığından Varyans Analiz kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre sınıfta sık sık dolaşma açısından öğretmenin mezun olduğu fakülteye göre fark olmaktadır.

Tablo 93 Deneklerin Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre “Sınıfta Sık Sık Dolaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Görüş Farklılıkları

Varyans Analizi Tablosu

Sınıfta sık sık dolaşıyor musunuz?	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	5,646	4	1,412	2,964	0,026
Gruplar İçi	32,381	68	0,476		
Toplam	38,027	72			

Tablo 93 incelendiğinde deneklerin hangi fakülteler arasında sınıfta sık sık dolaşma açısından fark olduğunun belirlenmesi amacıyla Post Hoc yaklaşımı kullanılarak Bonferonni testi uygulanmaktadır.

14.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin okullarının yeri değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin görev yaptıkları okulun yerine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=1,142 \rightarrow p=0,326 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir.

Tablo 94 Deneklerin Okullarının Yeri Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Varyans Analizi Tablosu

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	30,318	2	15,159	0,251	0,779
Gruplar İçi	3438,532	57	60,3251285		
Toplam	3468,85	59			

Tablo 94 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi de öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerine göre farklılık göstermemektedir.

Ölçeği oluşturan sorular ayrı ayrı incelendiğinde de öğretmenlerin görev yaptıkları okulun konumuna göre fark olmadığı görülmektedir.

15.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=1,185 \rightarrow p=0,281 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilmektedir. Varyanslar homojendir.

Tablo 95 Deneklerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	173,072	2	86,536	1,497	0,233
Gruplar İçi	3295,778	57	57,821		
Toplam	3468,850	59			

Tablo 95 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Buna göre lisans mezunu, eğitim enstitüsü veya yüksek lisans mezunu öğretmenlerin öğrencilerle olan iletişimlerinde farklılık olmamaktadır.

16.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin çocuğunun olup olmaması değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin çocuğunun olup olmasına göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için t-testi kullanılmaktadır.

Tablo 96 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmaması Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen İletişim Ölçeği				
Çocuğunuz var mı?	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
Evet	32	127,25	7,675	1,357
Hayır	28	125,75	7,720	1,459

Tablo 97 Deneklerin Çocuğunun Olup Olmamasına Göre Farklılık Gösterip Göstermediği Değişkeninin Dağılımı

Öğretmen İletişim Ölçeği						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
0,753	58	0,454	1,5	1,992	-2,486	5,486

Tablo 96 ve 97 incelendiğinde deneklerden çocuğu olan öğretmenlerin iletişim tutum ölçeği ortalaması 127,25, çocuğu olmayanların ise 125,75'dir. t-testi sonucuna göre öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin çocuğunun olup olmasına göre farklılık göstermektedir. Çıkan sonuçlar birbirine çok yakındır. Buna göre çocuğu olan öğretmenler ile çocuğu olmayan öğretmenler arasında öğretmen- öğrenci iletişimde farklılık olmamaktadır.

17.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin meslekte geçen hizmet süresi değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin meslekte geçen hizmet sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için Varyans Analizi kullanılmaktadır.

Varyans eşitliğinin sınanması için kullanılan Levene Testi sonucuna göre, Levene $F=1,447 \rightarrow p=0,231 > \alpha =0,05$ olduğundan H_0 kabul edilir, varyanslar homojendir.

Tablo 98 Deneklerin Meslekte Geçen Hizmet Süresi Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen iletişim ölçeği	Ort. Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Ort. Kare	F	Kuyruk Olasılığı
Gruplar Arası	198,630	4	49,657	0,835	0,509
Gruplar İçi	3270,220	55	59,459		
Toplam	3468,850	59			

Tablo 98 incelendiğinde deneklerin varyans analizi sonucuna göre; öğretmen- öğrenci iletişimi öğretmenlerin meslekte geçen hizmet sürelerine göre farklılık göstermemektedir. Buna göre uzun yıllar aynı meslekte çalışan öğretmenler ile daha kısa süre aynı meslekte çalışan öğretmenler arasında öğretmen- öğrenci iletişimi olumlu olmaktadır.

18.Öğretmen- öğrenci iletişimi, öğretmenlerin kaçınıcı sınıfları okuttuğu değişkenine göre farklılıklar göstermekte midir?

Öğretmen-öğrenci iletişiminin öğretmenlerin kaçınıcı sınıfı okuttuklarına göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması için t-testi kullanılmaktadır.

Tablo 99 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfları Okuttuğu Değişkenine Göre İletişim Tutum Ölçeği Dağılımı

Öğretmen İletişim Ölçeği				
Kaçınıcı sınıfı okutuyor sunuz?	Birim Sayısı	Ortalama	Std Hata	Ort. Std. Hata
4. Sınıf	33	128,242	7,538	1,312
5. Sınıf	26	124,308	7,535	1,478

Tablo 100 Deneklerin Kaçınıcı Sınıfı Okuttuklarına Göre Farklılık Gösterip Göstermediği Değişkeninin Dağılımı

Öğretmen İletişim Ölçeği						
t	Serbestlik derecesi	Çift taraflı kuyruk olasılığı	Ortalama Farkı	Std. Hata	95% Güven aralığı	
					Alt Limit	Üst Limit
1,991	57	0,051	3,935	1,976	-0,023	7,892

Tablo 99 ve 100 incelendiğinde deneklerden 4. sınıf öğretmenlerinin iletişim tutum ölçeği ortalaması 128,242, 5. sınıf öğretmenlerinin ise 124,308'dir. t-testi sonucuna göre öğretmen-öğrenci iletişimi öğretmenlerin kaçınıcı sınıfı okuttuklarına göre farklılık göstermektedir. Çünkü anlam düzeyi kuyruk olasılığına çok yakındır. ($p=0,051 \approx \alpha=0,05$)

İletişim tutum ölçeği ortalamaları incelendiğinde 4.sınıf öğretmenlerinin 5. sınıf öğretmenlerine göre iletişim konusunda daha başarılı olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

İletişim, bireylerin birbirleriyle etkileşim içinde olmalarını sağlayan en önemli unsurdur. İletişim sayesinde bireyler birbirleriyle anlaşabilirler. Bireyler arasındaki sorunlar ancak iletişim yoluyla çözülebilir. İletişim olmadan bireyler karşısındaki kişiler hakkında bilgi sahibi olamazlar. Böylelikle birbirlerinin düşüncelerinin farkında olmaları ve sorunların çözülmesi de güç olmaktadır.

İletişim sözle olduğu gibi yazıyla ya da sözsüz olarak da kurulabilmektedir. Bazen sözcüklerin yetersiz olduğu durumlar olabilir. Bu durumlarda bireyler bazı jest ve mimiklerle, bedeninin duruşuyla el ve kol hareketleriyle daha etkili bir sözsüz iletişim kurabilmektedir. İletişimi anlatan yazılı kaynaklar sözsüz iletişimin sözlü iletişimden daha etkili olduğunu belirtmektedir. Fakat bu araştırmada sözlü iletişimin etkisinden daha çok bahsedilmektedir.

Etkili bir iletişimin kurulmasında karşıdaki kişinin söylediklerini anlayabilmek için dinlemek gerekmektedir. Etkili bir iletişimin kurulmasında eğer karşıdaki kişi dinleniyorsa iletişim kurulmaktadır. Karşıdaki kişi söylenenleri dinlemiyorsa iletişim tek taraflı olur ve o kişiyle etkili bir iletişimin kurulması zor olmaktadır.

Aktif dinlemeyle ilgili yapılan bir çalışmada; dinleme, aktif dinlemenin bir süreci olan iletişimin unsurları, aktif dinleme, aktif dinlemede uygulanacak teknikler ve aktif dinlemenin aile, eğitim-öğretim ortamındaki faydaları üzerinde durulmuştur. Bu çalışma, iyi dinlemeyi engelleyen faktörlerin dinlemeye kapalı olma, dinliyormuş gibi davranma ve dinlemeye odaklanmama olduğunu belirtmektedir. Hayatın her aşamasında aktif dinlemeden yararlanılabileceği, özellikle aile ortamında ebeveynlerle çocuklar arasında, eğitim-öğretim ortamında ise öğrencilerin sorunlarına yardımcı olmak için aktif dinlemeyi kullanmaları, öğüt vermek veya yol göstermekten daha yararlı olacağını belirtmektedir.

Eğitimin okulda etkili bir şekilde yapılabilmesi için iletişimin en fazla kullanıldığı ortam sınıftır. Öğretmenin sınıf içinde veya dışında görevini yerine getirmesinde, öğrenciler üzerinde başarıya ulaşmasında en önemli unsur iletişimdir. Öğretmenin sınıfta öğrencileriyle kuracağı etkili bir iletişim öğrencinin okul hayatında da olumlu ve etkili olabilmektedir. Sınıf içindeki etkili bir iletişim ortamı eğitimin de kalitesini yükseltmeye

yardımcı olabilmektedir. Sınıf dışında da öğretmenin öğrencileriyle kurduğu etkili iletişim onların arkadaşlarıyla ve çevresindeki insanlarla kurduğu iletişimin de etkili ve olumlu yönde olmasını sağlayabilmektedir.

Öğretmenlerin iletişim becerisi eğitimi almasının öğrenciler üzerindeki etkileriyle ilgili yapılan bir araştırmada, insan kaynakları uygulamaları arasında yapılan personel eğitimlerinden, iletişim becerileri eğitiminin etkileri incelenmiştir. Bu araştırma iletişim becerisine sahip öğretmenlerin sözlü iletişimde buldukları öğrencilerin öğrenme sonuçlarını etkilediklerini belirtmektedir. Öğrencilerin akademik başarıları ile psikolojik gereksinimlerinin karşılanması arasında bir bağ olduğu belirtilmektedir. Eğitimde kalite ve yüksek düzeyde öğretimin sağlanabilmesi için öğrencilerin sorunlarının ortadan kaldırılmaya çalışılması gerektiği belirtilmektedir. Bunun için öğretmenin sınıf yönetimi, sınıf içi sözlü iletişim ve psikoloji konularında iyi yetişmiş olması gerektiği belirtilmektedir.

Bu araştırmada öğretmenleriyle etkili iletişim kuran öğrencilerin akademik başarıları ile iletişimleri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmektedir. Başarılı öğrencilerin öğretmenleriyle sınıf içinde daha olumlu iletişim kurmakta oldukları, öğrencilerin akademik başarıları düştükçe öğretmenleriyle sınıf içinde iletişim kurmakta daha fazla zorlanmakta oldukları tespit edilmektedir. Bu durumda öğretmen ve öğrenci iletişimde öğrencilerin başarıları ile iletişimleri arasında bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin öğretmenleriyle iletişimi daha olumlu olurken başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin öğretmenleriyle iletişimleri daha az olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin başarı düzeyleri öğretmenleriyle aralarındaki iletişime etki etmektedir.

Bu araştırmada öğrenciler öğretmenleriyle Türkçe, matematik ve fen bilgisi derslerinde daha çok iletişim içinde olabilmekte oldukları tespit edilmektedir. Öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim kurmada en başarılı oldukları dersler ise Türkçe, matematik ve Fen Bilgisi dersleri olarak tespit edilmektedir. Çünkü öğrenciler bu derslerde sınıf içinde aktif olarak öğretmenleriyle daha fazla iletişim içinde olmaktadır. Özellikle Türkçe dersinde sınıf içinde öğrenciyle öğretmen arasında iletişim kurulmadan dersin işlenmesi çok zor olmaktadır. Yine Türkçe, Matematik ve Fen Bilgisi dersleri de temel dersler

oldukları ve haftalık ders saatleri diğer derslere oranla fazla olduğu için sınıf içinde öğretmen ve öğrenci arasında iletişim de fazla olmaktadır.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin hepsi öğretmenini sevdiğini belirtmekte oldukları tespit edilmektedir. Bu araştırmaya göre öğretmen ve öğrenci iletişimde öğrencilerin yaşına, aynı öğretmenle birlikte olmalarına, okullarının eğitim şekline göre farklılıklar görülmemektedir. Çünkü özellikle ilköğretimin birinci devresindeki öğrencilerin öğretmenlerini çok sevdiğini ve ona koşulsuz olarak bağlandıklarını gözlenmektedir. Öğrenciler bu dönemde öğretmenlerini kusursuz ve her söylediği doğru olan bir varlık olarak görebilmektedir. Öğretmenlerine aşırı bağlı ve sevgi dolu olabilmektedir.

Öğrencilerin okul başarılarını etkileyen çeşitli faktörlerin incelenmesiyle ilgili yapılan bir araştırma, öğrencilerin ait olduğu sosyo-ekonomik düzeyin, anne ve babanın öğrenim durumunun, öğrenciye sunulan eğitim ve öğretim imkanlarında farklılıklar oluşturduğunu öğrencinin okul başarısını etkilediğini belirtmektedir.

Bu araştırmanın sonucunda öğretmen-öğrenci iletişimde, ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin öğretmenleriyle daha az iletişim kurabilmektedir. Çünkü bu öğrenciler öğretmenleriyle iletişim kurmada sorun yaşayabilen öğrencilerdir. Bu öğrenciler sınıf içinde pek fazla konuşmayan, soru sormakta zorlanan, derslerini tam ve doğru yapamadığı için öğretmene göstermekte çekinen öğrencilerdir. Gelir düzeyi orta olan ailelerin öğrencileri öğretmeni ile daha olumlu iletişim kurabilmektedir. Bu öğrenciler öğretmenleri ve arkadaşları ile iletişim kurmakta zorlanmayan ve sınıf içinde kendilerini rahatlıkla ifade edebilen öğrenciler olmaktadır. Ailelerinin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin ise öğretmenleriyle iletişim kurmaya en az yaklaşan öğrenciler oldukları tespit edilmektedir.

Öğretmenler sınıf içinde öğrencileriyle bazen sözsüz iletişim kurmaktadır. Sınıf içinde öğrencilerle kurulan göz teması iletişimin etkili olması açısından çok önemlidir. Öğretmenler derste özellikle iletişim kurmakta zorlandığı öğrencilerle sık sık göz teması kurmalıdır. Bazen de öğretmenin öğrenciye küçük bir dokunuşu veya ona gülümsemesi iletişimin sağlanmasında sözden daha etkili olmaktadır.

Sınıf yönetiminde; öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmenin ve olumlu sınıf ortamı yaratmanın rolleriyle ilgili yapılan araştırma, öğretmenin öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmesi için, kendini iyi ifade edebilmesi ve karşısındakini anlamasının gerektiğini belirtmektedir. Bu araştırma sınıf içinde öğrencilerle iletişim kurulurken, öğretmenin; • Önce dinlemeyi bilmesi, • Ben dilini kullanması, • Öğrencileriyle göz teması kurması, • Öğrencilere soru sorduğu zaman yanıt için onlara zaman tanınması, • Öğrencilerle yakın mesafeden ilişki kurması gerektiğini belirtmektedir.

Öğretmen ile öğrenci arasında sınıf içinde etkili bir iletişimin kurulabilmesi ve öğrencilerle öğretmenler arasındaki iletişimin geliştirilmesi için empati kurulmalıdır. Öğretmenin öğrencisiyle empati kurması sınıf içindeki iletişim sorunlarının giderilmesinde etkili olmaktadır.

Çocuklarda empatinin gelişimi, empatinin gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisiyle ilgili yapılan bir araştırma, empati kurma becerisinin iletişim çatışmalarını engelleyerek daha olumlu ilişkilerin kurulmasını sağladığını, empatinin kendini açma, toplumsallaşma, sosyal duyarlılık, topluma uyum, yardımlaşma ve diğer pro-sosyal davranışları artırdığını, bunun yanı sıra saldırganlığı ve diğer anti-sosyal davranışları azaltıcı bir rol oynadığını ve çocukların derslerindeki başarılarını arttırdığını göstermektedir. Bu araştırma, düzenlenen öğrenme yaşantıları sırasında ve çocukla etkileşimde buldukları her ortamda anne baba ve eğitimcilerin çocuklara empatik davranarak ve söylediklerini kendileri uygulayarak iyi birer model olmaları gerektiğini belirtmektedir.

İlköğretim okulları I. kademe öğretmenlerinin sınıfta iletişimi sağlama etkinlikleriyle ilgili yapılan bir çalışma, ilköğretim okulları I. kademe öğretmenlerinin sınıf içinde öğrencilere sert davranmakta, üzücü ve kırıcı sözler kullanmakta olduklarını belirtmektedir. Bu çalışmada öğretmenler öğrencilerle sınıfta alay etmektedirler. Sınıf içinde kız öğrencilere erkek öğrencilerden daha çok ilgi göstermektedirler. Kız öğrencilere karşı daha sabırlı ve güler yüzlü olmaktadırlar. Erkek öğrencilere ise sert davranmakta ve onların yaptıkları yanlış davranışlarla alay etmektedirler.

Bu çalışmada sınıf ortamında öğretmenler öğrencilerin cinsiyetlerine ve derslerdeki başarı durumlarına göre öğrenciler arasında ayırım yapmaktadır. Öğretmenlerin kız

öğrencilerle erkek öğrencilere göre daha fazla olumlu iletişimde buldukları tespit edilmektedir. İletişimin etkili bir şekilde yapılabilmesi için öğrencilerin cinsiyetlerine göre sınıfta ayırım yapılmamalıdır. Sınıf içinde öğrencilere sert davranmak, kırıcı ve aşağılayıcı konuşmalarda bulunmak, öğrencilerin yanlış yaptıkları davranışlarla alay etmek öğretmenlerle öğrenciler arasındaki iletişimde sorun olmaktadır. Böyle bir sınıf ortamı öğrencinin okula gitmek istememesine ve öğretmene karşı olumsuz duygular içinde olmasına sebep olabilmektedir.

Bu araştırmada, öğretmen ve öğrenci iletişimde, sınıf içinde bayan öğretmenlerin öğrencilere erkek öğretmenlerden daha fazla şaka yapmakta oldukları tespit edilmektedir. Bayan öğretmenler öğrencilere daha sevecen ve hoşgörülü davranırken erkek öğretmenler daha otoriter ve sert davranmaktadır. Sınıf içinde öğrencilere sert davranmak, kırıcı ve aşağılayıcı konuşmalarda bulunmak, öğrencilerin yanlış yaptıkları davranışlarla alay etmek öğretmenlerle öğrenciler arasındaki iletişimde sorun olmaktadır. Bu durum sınıftaki öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimi etkilemektedir. Böyle bir sınıf ortamı öğrencinin okula gitmek istememesine ve öğretmene karşı olumsuz duygular içinde olmasına sebep olabilmektedir. Erkek öğretmenlerin öğrencilere daha sevecen ve olumlu yaklaşması iletişimlerini olumlu yönde etkileyebilir.

Bu araştırmanın sonucunda öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğrencilere isimleriyle hitap etmeleri açısından farklılıklar olduğu tespit edilmektedir. Bayan öğretmenler sınıfta erkek öğretmenlere göre öğrencilere daha çok ismiyle hitap etmekte oldukları tespit edilmektedir. Bu da iletişimin sınıf içinde daha etkili olmasını sağlamaktadır. Öğretmenlerin öğrencilere sınıf ortamında isimleriyle hitap etmelidir. Öğretmenlerin sınıf içinde öğrencilerle etkili iletişim kurabilmesinde öğrencilere ismiyle hitap etmesi çok önemlidir.

Sınıf içinde disiplinin sağlanması da sınıf içinde iletişimin kurulmasında önemli olmaktadır. Fakat sınıf içinde aşırı baskıcı ve otoriter bir disiplin anlayışı sınıf içindeki iletişim kurulmasını da olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin kurallara uymaları, olumsuz davranışlarını olumluya dönüştürebilmeleri, sorumluluk duygusu ve özdenetimlerini geliştirebilmeleri açısından sınıfta disiplin sağlanmaktadır.

Bu araştırmada öğrencilerin dikkatini derse çekme açısından öğretmenlerin cinsiyetlerine ve yaşına göre farklılıklar olduğu tespit edilmektedir. Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre öğrencilerin dikkatini derse çekme konusunda daha başarılı oldukları gözükmektedir. Yaşlı öğretmenler ise genç öğretmenlere göre öğrencilerin derse dikkatini çekme, öğrencilere sevecen ve hoşgörölü davranma konusunda daha başarılı olmaktadır. Genç öğretmenlerin de sınıfta disiplini sağlama ve öğrencilerin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaları gerekmektedir. Çünkü genç öğretmenler genellikle mesleğinde daha tecrübesiz olmaktadır. Teorik bilgilerini uygulamaya geçirmekte zorlanabilmektedir. Sınıfta disiplini sağlama ve öğrencilerin derse dikkatini çekme konusunda daha başarısız olmaktadır. Bayan öğretmenler de erkek öğretmenlere göre sınıf içinde disiplini sağmakta ve öğrencilerin dikkatini derse çekme konusunda zorlanmaktadır. Çünkü öğrenciler bayan öğretmenleri daha ılımlı görmektedir.

Öğretmenlerin medeni durumlarına göre evli olan öğretmenlerin sınıfta öğrencilerin dikkatini derse çekme ve sınıf içinde disiplini yeterince sağlama konusunda bekar öğretmenlere göre daha başarılı oldukları tespit edilmektedir. Çünkü evli olan öğretmenlerin genellikle bekar öğretmenlere göre meslekte geçen hizmet süreleri daha fazla olmaktadır. Bu öğretmenler mesleğinde daha tecrübeli öğretmenler olmaktadır. Bekar öğretmenler ise daha mesleğe yeni başlamış ve genç öğretmenler olmaktadır. Bu nedenle bekar öğretmenler sınıfta öğrencilerin dikkatini derse çekme ve sınıf içinde disiplini yeterince sağlama konusunda daha tecrübesiz olmaktadır.

Öğretmenlerin öğrencileri ders içi ve ders dışı faaliyetlerde cesaretlendirmesi konusunda uzun süre aynı okulda çalışan ve evli olan öğretmenler bekar öğretmenlere göre daha başarılı olmaktadır. Öğretmenlerin medeni durumlarına göre evli olan öğretmenler öğrencileri aileleri ile birlikte tanımakta oldukları tespit edilmektedir. Çünkü bu öğretmenler yaşı ilerlemış ve dolayısıyla evlenmiş öğretmenler olmaktadır. Bu öğretmenler uzun süre aynı okulda çalıştıkları için uzun süre bu okulda çalışmayan ve bekar olan öğretmenlere göre çalıştđđ okulun öğrencilerini ve ailelerini daha fazla tanıma fırsatı bulmaktadır. Çalıştđđ okulun fiziki yapısını iyi bildiđđ için öğrencilerle ders içinde ve dışında yapılacak faaliyetlere uygun çalışma ortamını daha rahat sağlayabilmektedir.

Öğretmen-öğrenci iletişimde, öğretmenlerle öğrencileri arasında sınıfta daha etkili bir iletişimin kurulabilmesi ve aralarındaki iletişim sorunlarının giderilebilmesi için bazı önerilerde bulunmaktadır. Bunlar:

1. Sınıf öğretmenliği bölümüne, öğrencilerle etkili iletişim kurma ve iletişim sorunlarını çözme yöntemleri dersleri konulmalıdır. Bu derslerde teorik eğitimden çok uygulamalı eğitime ağırlık verilmelidir.

2. Öğretmenlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini daha etkili bir şekilde yürütebilmeleri ve öğrencilerle yaşanan olumsuz duyguların giderilmesi için sınıf içinde etkili bir iletişim ortamı oluşturulmalıdır.

3. Sınıf içinde öğretmenler, öğrencilerle iletişim kurarken onların bireysel farklılıklarını ve gelişim özelliklerini dikkate almalıdır.

4. Öğretmenler, sınıf içinde bazı öğrencilerle sözlü iletişim kurmakta zorlandıklarında bu öğrencilerle sözsüz iletişim ve empati kurma yollarını denemelidir.

5. Genç öğretmenlerin sınıfta disiplini sağlama ve öğrencilerin derse dikkatini çekme konusunda daha başarılı olmaları için seminerler düzenlenmelidir.

6. Öğretmenlere etkili iletişim becerileri ve sınıf içinde etkili iletişim kurma teknikleri konusunda hizmet içi eğitim kursları verilmelidir.

Bu konuda araştırma yapacak kişilere öneriler şunlardır:

1. Sınıf içinde etkili iletişimin kurulabilmesinde öğrenci velilerinin öğretmen ve öğrenci iletişimine olan etkileri araştırılabilir.

2. Aile içi etkili iletişimin öğrencinin okul başarısına ve sınıf içindeki iletişimine etkileri araştırılabilir.

3. Sözsüz iletişim ile sözlü iletişimin öğrenci üzerindeki etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A., Kundaktan Okula Çocuklarımız, Ankara, 2003.
- Adler, A., Çocuk Eğitimi, (Çev. K. Şipal), İstanbul,2000.
- Alıcıgüzel, İ., Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim, İstanbul, 2003.
- Alkan, C.,- Hacıoğlu, F., Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi, Ankara, 1997.
- Akyüz, E., Çocuk Haklarının ve Güvenliğinin korunması, Ankara,2000.
- Arıca, T., Nasıl Bir Disiplin?, İstanbul,1997.
- Aydın , M., Eğitim Yönetimi, Ankara, 2005.
- Başar, H., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2006.
- Başaran, İ.E., Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul, Ankara, 2000.
- Başaran,İ.E, Eğitim Psikolojisi.(Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri) , Ankara,1974.
- Başaran,İ.E., Eğitim Psikolojisi.(Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri), Ankara,1991.
- Başaran, İ.E., Türkiye Eğitim Sistemi, Ankara, 1996.
- Bencuya, C., “Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.
- Bilbil, E. K., “Etkili İletişimi Gerçekleştirmede Sözsüz İletişimin Gücü”, İletişim Fakültesi Dergisi, S.16, İstanbul, 2003.
- Briggs, D. C., Çocuğunuzla Birlikte Büyüyün, (Çev.M. Geylani)., İstanbul, 2000.
- Budak , G.,- G., İşletme Yönetimi, İzmir, 2004.
- Bulut, D., “Bir Psiko-Sosyal Araç Olarak İletişim Düzeni”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995.
- Bursalıoğlu, Z., Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara, 2000.
- Can, H., Organizasyon ve Yönetim, Ankara, 2005.
- Carlson, D., Teachers and Crisis Urban School Reform and Teachers Work Culture, New York, 1992.
- Celep, C. , Sınıf Yönetimi ve Disiplini, Ankara,2004.
- Covey, S. R., Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı,(Çev. O. Deniztekin-F. N. Deniztekin) İstanbul, 2005.

- Covey, S. R., 8'inci Alışkanlık Bütünlüğe Doğru, (Çev. S. Soner- Ç. Erendağ) İstanbul, 2005.
- Covey, S. R., Etkili Ailelerin 7 Alışkanlığı, (Çev. S. Yeniçeri) İstanbul, 1999.
- Cüceloğlu, D., Keşkesiz Bir Yaşam İçin İletişim Donanımları, İstanbul, 2002.
- Dökmen, Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul, 2006.
- Durukan, H.,- Öztürk, H. İ ., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2005.
- Ekmekçi, F.Ö. , Bilinçli Anne Baba ve Başarılı Çocuk Çocuğun Başarısında Ailenin Rolü, İstanbul, 2005.
- Erden, M., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2001.
- Erdoğan , İ. , Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği, İstanbul,2003.
- Ergün, M. , Eğitim Sosyolojisine Giriş, Ankara, 1997.
- Eren, E., Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar), İstanbul, 2003.
- Eren, E. , Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, İstanbul, 2004.
- Genç, N., Yönetim ve Organizasyon – Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar, Ankara, 2004.
- Gordon,T. , Etkili Öğretmenlik Eğitimi (Çev. E. Aksay), İstanbul, 2001.
- Gruen, A., Empatinin Yitimi (Çev.İ. İgan), İstanbul, 2006.
- Hesapçıoğlu, M., Öğretim İlke ve Yöntemleri.Eğitim Programı ve Öğretim, İstanbul, 1998.
- Hoşgörür, V., Sınıf Yönetimi, Ankara, 2002.
- <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTTP/1266/unite6-8.pdf> (28.08.2007)
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/demirbulak.htm> (27.11.2007)
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/176> (27.11.2007)
- http://www.manas.kg/pdf/sbdp_df18/09Aslanargun.pdf (27.11.2007)
- <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi.asp?dosya=86> (28.11.2007)
- <http://www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/10.1994> (28.11.2007)
- <http://egitirim.inonu.edu.tr/ozlem-etkili-iletisim.htm> (28.11.2007)
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ipsir.htm> (28.11.2007)

İÜİF, II. Uluslar arası Çocuk ve İletişim Kongresi. “İletişimin Çocuğa Etkisi”, İstanbul, 2005.

Jandt, F. E., Yönetim Sorunlarına Etkili Çözümler, (Çev.L.Akın- V. G. Diker), İstanbul 2002.

Kağıtçıbaşı, Ç., Yeni İnsan ve İnsanlar , İstanbul, 2005.

Kalaycı, Ş., SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara, 2006.

Keskin Paktuna, S., Çocuklarla Doğru İletişim, İstanbul, 2005.

Kılıçcı, Y. , Okulda Ruh Sağlığı, Ankara, 2006.

Küçükahmet, L., Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, Ankara, 2003.

Kyriacou, C. , Essential Teaching Skills, 1995.

Mountrose, P., Çocuklarla ve Gençlerle İletişime Geçmenin 25 Yöntemi, İstanbul, 2000.

Olson, J. , Atak Yöneticinin Organize Olma Kelimesi. İstanbul,1999.

Öner, M.,“İlköğretim Okulları I. Kademe Öğretmenlerinin Sınıfta İletişimi Sağlama Etkinlikleri”,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.

Piaget, J. , Çocukta Zihinsel Gelişim, (Çev. H. Portakal) ,İstanbul,1999.

Russell, B., Eğitim Üzerine, (Çev.N. Bezel), İstanbul, 1996.

Sabuncuoğlu, Z.,- Tüz, M. , Örgütsel Psikoloji, Bursa, 2005.

Salk,L., Bebeklikten Yetişkinliğe Çocuğun Duygusal Sorunları (Çev.E.Onur),İstanbul, 1998.

Şimşek, A., Eğitim İletişimi, Eskişehir, 2000.

Terzi, A. R., Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı,(Ed. Özden, Y.) Ankara, 2004.

Tizard, B., - Hughes, M., Young Children Learning, 1984.

Tutar, H., Örgütsel İletişim, Ankara, 2003.

Ünal, S., - Ada, S., Sınıf Yönetimi, İstanbul, 2003.

Vural, B., Öğrenci Başarısı İçin Aile Okul Birlikteliği, İstanbul, 2004.

Whirter, J., - Acar, N., Çocukla İletişim, İstanbul,1998.

Yavuzer, H., Çocuk Eğitimi El Kitabı, İstanbul, 1997.

Yeşilyurt, S. ,“Örgütsel İletişim Sorunu ve İletişim İlişkilerinin İyileştirilmesi”,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1984.

Yılmaz,H. , Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur Musun!, Konya, 2005.

Yörükoğlu, A. , Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, İstanbul, 1992.

Yörükoğlu, A. , Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar, İstanbul, 1989.

Yüksel, G., “İlköğretim Öğrencilerinin Gelişim Alanlarının İşaretçisi Olan İhtiyaçlar ve
Geliştirilmesi Gereken Beceriler” Milli Eğitim Dergisi, S.159 , Ankara, 2003.

Yüksel, A.H., Genel İletişim, Ankara, 2006.

Zıllıoğlu, M., İletişim Nedir?, İstanbul, 2003.

ÖZGEÇMİŞ

03.Ocak 1980 tarihinde, Çanakkale ili Ayvacık ilçesi Paşaköy' de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Paşaköy'de, Lise eğitimini Ayvacık ilçesinde tamamladıktan sonra, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü'ne kaydoldu. Bu bölümden 2001 yılında mezun oldu. 2001 yılında Ağrı ilinin Hamur ilçesi Yukarı Ağadeve Köy'ünde 2001-2002 eğitim ve öğretim yılında sınıf öğretmeniği yaptı. 2002 yılında İstanbul ili KüçükÇekmece ilçesi Şamlar Köy'ünde göreve başladı. Burada iki yıl görev yaptı. Halen KüçükÇekmece ilçesinin Mustafa Eravutmuş İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmenidir. 2006 yılında, Beykent Üniversitesi, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı.

Özel ilgi alanları; edebiyat, şiir yazmak, kitap okumak ve sosyal faaliyetlere katılmaktır.

Yabancı dili İngilizce olup, evli ve bir çocuk annesidir.

Aday: Hatice COŞKUN

EKLER

EK 1 Beykent Üniversitesi Anket Çalışması Hakkında Yazılan Yazı

Konu : Hatice COŞKUN'ın anket çalışması hk.

08.05.2007

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Enstitümüzün Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans programında danışmanlığında tez çalışması yapan Hatice COŞKUN'ın tez çalışmaları kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı; İstanbul ili Küçükçekmece ilçe teşkilatına bağlı ilköğretim okullarında . "İlköğretim Okullarında 4. ve 5. sınıf Öğretmen ve Öğrencilerinin İletişim Sorunları" konusunda hazırladığı anket çalışması için gerekli iznin İstanbul İli Küçükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınması hususunda gereğinin yapılmasını arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Şule KAYA

EKLER:

- 1.Tez Önerisi
- 2.Öğretmen Tanıma Formu (1 sayfa)
- 3.Öğrenci Bilgi Formu (1 sayfa)
- 4.Anket (1 sayfa)

Ek 2 Öğrenci Tanıma Formu 1. Sayfa

ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

1. Adınız – Soyadınız

.....

2. Cinsiyetiniz

- (a) Kız
(b) Erkek

3. Yaşınız

- (a) 9
(b) 10
(c) 11
(d) 12
(e) Diğer.....

4. Doğum yeriniz

.....

5. Nüfusa kayıtlı olduğunuz yer

.....

6. Kaç kardeşiniz?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4
(e) Diğer.....

7. Kaçınıcı çocuksunuz?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4
(e) Diğer.....

8. Devam ettiğiniz sınıf

- (a) 4. sınıf
(b) 5. sınıf

9. Bir yılın içindeki devamsızlık durumunuz

- () 1-10 gün
() 11-20 gün
() 21-30 gün
() 31 günden fazla

10. Anneniz

- () Öz
() Üvey

11. Babanız

- () Öz
() Üvey

12. Anne – babanızın birliktelik durumu

- () Birlikte
() Boşanmış
() Anne vefat
() Baba vefat
() Anne – baba vefat

13. Annenizin yaşı

- () ... - 20
() 21 – 25
() 26 – 30
() 31 – 35
() 36 – 40
() 41 – 45
() 46 – ...

14. Babanızın yaşı

- () ... - 20
() 21 – 25
() 26 – 30
() 31 – 35
() 36 – 40
() 41 – 45
() 46 – ...

15. Annenizin öğrenim durumu

- () Okur yazar değil
() Okur yazar
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite mezunu
() Yüksek lisans mezunu
() Doktora mezunu

16. Babanızın öğrenim durumu

- () Okur yazar değil
() Okur yazar
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite mezunu
() Yüksek lisans mezunu
() Doktora mezunu

Ek 3 Öğrenci Tanıma Formu 2. Sayfa

17. Annenizin mesleği
 Çalışmıyor
 İşçi
 Memur
 Serbest meslek
 Diğer
18. Babanızın mesleği
 Çalışmıyor
 İşçi
 Memur
 Serbest meslek
 Diğer
19. Ailenizin aylık geliri nedir?
 0 - 500 YTL
 600 - 1000 YTL
 1100 - 1500 YTL
 1600 - 2000 YTL
 2100 - YTL
20. Aile gelirine katkıda bulunmak için bir işte çalışıyor musunuz?
 Evet
 Hayır
21. Kaç yıldır İstanbul'da yaşıyorsunuz?
 0 - 5 yıl
 6 - 10 yıl
 11 - 15 yıl
 16 - 20 yıl
 20 - ... yıl
22. Oturduğunuz ev kime ait?
 Kendimize ait
 Kira
 Lojman
 Diğer.....
23. Evinizdeki oda sayısı
 Bir oda
 Bir oda ve salon
 İki oda ve salon
 Üç oda ve salon
 Diğer.....
24. Size ait bir odanız var mı?
 Evet
 Hayır
25. Evinizde televizyon var mı?
 Evet
 Hayır
26. Bir günde televizyon başında geçirdiğiniz süre
 0 - 30 dakika
 30 dakika - 1 saat
 1 saat - 2 saat
 2 saat - 3 saat
 3 saat - 4 saat
 Diğer.....
27. Evinizde bilgisayar var mı?
 Evet
 Hayır
28. Bir günde bilgisayar başında geçirdiğiniz süre
 0 - 30 dakika
 30 dakika - 1 saat
 1 saat - 2 saat
 2 saat - 3 saat
 3 saat - 4 saat
 Diğer.....
29. Bilgisayarı nasıl kullanıyorsunuz?
 Oyun oynuyorum
 İnternete giriyorum
 Ödev hazırlıyorum
 Diğer.....
30. Okulunuzu seviyor musunuz?
 Evet
 Hayır
31. Öğretmeninizi seviyor musun?
 Evet
 Hayır
32. Öğretmeninizle ilişkiniz nasıl?
 İyi
 Orta
 Kötü
33. Arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıl?
 İyi
 Orta
 Kötü

Ek 4 Öğrenci Tanıma Formu 3. Sayfa

34. Kaç yıldan beri aynı öğretmenle berabersiniz?
a- () Birinci sınıftan beri
b- () İkinci “ “
c- () Üçüncü “ “
d- () Dördüncü “ “
e- () Bu sene yeni geldi.
f- () Diğer
35. Öğretmeninizin yaşından etkilenmeniz:
a- () Öğretmenimizin genç olmasını istiyorum.
b- () Öğretmenimizin orta yaşlı olmasını istiyorum.
c- () Öğretmenimizin yaşlı olmasını istiyorum.
d- () Benim için fark etmez.
36. Öğretmeninizin genç olmasını istemenizin sebebi nedir?
a- () Bizimle arkadaş oluyor.
b- () Daha sevecen ve hoşgörülü oluyor.
c- () Daha kolay iletişim kurabiliyoruz.
d- () Bizim derse katılımımızı daha çok sağlıyor.
e- () İstedığımız soruları rahatça sorabiliyoruz.
37. Öğretmeninizin cinsiyeti nedir?
a- () Bayan b- () Erkek
38. Öğretmeninizin cinsiyetin ne olmasını istersiniz?
a- () Bayan b- () Erkek c- () Fark etmez
39. Öğretmeninizin medeni durumu nedir?
a- () Evli b- () Boşanmış c- () Bekar d- () Nişanlı
40. Öğretmeniniz en fazla hangi derste sizinle iletişim kuruyor?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
a- () Türkçe b- () Fen Bilgisi c- () Matematik d- () Resim
e- () Müzik f- () Sosyal Bilgiler g- () Beden Eğitimi h- () İş Eğitimi
ı- () Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
41. Öğretmeninizle ders dışında hangi etkinlikleri yapıyorsunuz?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
a- () Piyas çalışması yapıyoruz.
b- () Bayram törenleri ve kutlamalarla ilgili çalışmalar yapıyoruz.
c- () Spor ve halk oyunları etkinlikleri yapıyoruz.
d- () Öykü ve şiir yazma çalışmaları yapıyoruz.
e- () Araştırma ve incelemeler yapmamızı teşvik ediyor.
f- () İzcilik çalışmaları yapıyoruz.
g- () Bulmaca çözme veya santraç oynama çalışmaları yapıyoruz.
h- () Hiçbiri
42. En çok sevdiğiniz ders veya dersler hangisidir?
.....
43. En başarılı olduğunuz ders veya dersler hangisidir?
.....
44. Sevmediğiniz ders veya dersler hangisidir?
.....
45. Başarısız olduğunuz ders veya dersler hangisidir?
.....

Ek 5 Öğrencilere Yönelik Anket Soruları 1. Sayfa

ÖĞRENCİ ANKETİ

Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 5 4 3 2 1 ölçekleriyle cevap verilecektir. "5= Her zaman, 4= Sık sık, 3=Bazen, 2= Nadiren, 1= Hiç" olarak olumludan olumsuzu doğru sıralanmıştır. Size hangisi uygun ise o sayının üstüne çarpı(X)veya artı(+) işareti koyunuz.

SORULAR	Her	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiç
	Zaman			(çok az)	
1. Öğretmeniniz size isminizle hitap ediyor mu?	()	()	()	()	()
2. Öğretmeniniz dikkatinizi derse çekebiliyor mu?	()	()	()	()	()
3. Öğretmeniniz sizin derse katılımınızı sağlıyor mu?	()	()	()	()	()
4. Öğretmeniniz verdiğiniz doğru cevaplara karşı size ödül veriyor mu?	()	()	()	()	()
5. Öğretmeniniz görüşlerinizi dikkate alıp dinliyor mu?	()	()	()	()	()
6. Öğretmeniniz dersi sadece kendisi mi anlatıyor?	()	()	()	()	()
7. Öğretmeniniz sınıfta sık sık dolaşüyor mu?	()	()	()	()	()
8. Öğretmeniniz sınıfta herkese eşit söz hakkı veriyor mu?	()	()	()	()	()
9. Öğretmeniniz derslerde güncel olayları anlatıp konuyla ilişkilendirme yapıyor mu?	()	()	()	()	()
10. Öğretmeniniz derslerde size şaka yapıyor mu?	()	()	()	()	()
11. Öğretmeniniz sizinle dostça ilişki kurabiliyor mu?	()	()	()	()	()
12. Öğretmeniniz sizinle göz teması kurabiliyor mu?	()	()	()	()	()
13. Öğretmeniniz sizin ailenizi tanıyor mu?	()	()	()	()	()
14. Öğretmeniniz sınıfta sert bir davranış sergiliyor mu?	()	()	()	()	()
15. Öğretmeniniz size anlamadıklarınızı sorma fırsatı veriyor mu?	()	()	()	()	()
16. Öğretmeniniz olumlu davranışlarınızı pekiştiriyor mu?	()	()	()	()	()
17. Öğretmeniniz, ders içi veya ders dışı faaliyetlerin yaparken sizi cesaretlendirici konuşuyor mu?	()	()	()	()	()
18. Öğretmeniniz size yeterince destek olabiliyor mu?	()	()	()	()	()
19. Öğretmeniniz sizi ders dışında araştırma yapmaya yönlendiriyor mu?	()	()	()	()	()
20. Öğretmeniniz size ders içinde veya ders dışında olumsuz kelimeler söylüyor mu?	()	()	()	()	()
21. Öğretmeniniz sizin arkadaşlarınızın söyledikleri yaptıklarıyla alay ediyor mu?	()	()	()	()	()
22. Öğretmeniniz ders işlerken sizin bilgi düzeyinizi dikkate alıyor mu?	()	()	()	()	()
23. Öğretmeniniz sınıfta ve okulda size karşı sevecen hoşgörülü davranıyor mu?	()	()	()	()	()
24. Öğretmeniniz sınıfta giyimine dikkat ediyor mu?	()	()	()	()	()
25. Öğretmeninizin derste sesini yeterince duyabiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
26. Öğretmeniniz sınıf içinde disiplini sağlayabiliyor mu?	()	()	()	()	()

Ek 6 Öğrencilere Yönelik Anket Soruları 2. Sayfa

27. Öğretmeniniz sınıfta gerektiğinde ceza uyguluyor	()	()	()	()	()
28. Öğretmeniniz ailelerinizle yeterli iletişimi kuruyor	()	()	()	()	()
29. Öğretmeniniz sorunlarınızı etkin bir şekilde dinliyor	()	()	()	()	()
30. Öğretmeniniz sizin ilgi ve yeteneklerinize önem veriyor mu?	()	()	()	()	()

Ek 7 Öğretmen Bilgi Formu

ÖĞRETMEN BİLGİ FORMU

1. Adınız – Soyadınız

.....

2. Cinsiyetiniz

- (a) Bay
(b) Bayan

3. Yaşınız

- (a) 21 – 25
(b) 26 – 30
(c) 31 – 35
(d) 36 – 40
(e) 41 – 45
(f) 46 – 50
(g) 51 - ...

4. Doğum yeriniz

.....

5. Nüfusa kayıtlı olduğunuz yer

.....

6. Medeni durumunuz

- (a) Evli
(b) Bekar
(c) Boşanmış

7. Eğitim düzeyiniz

- (a) Eğitim Enstitüsü, Ön lisans
(b) Lisans
(c) Yüksek lisans
(d) Doktora

8. Mezun olduğunuz üniversitenin adı,

.....

9. Mezun olduğunuz fakülte

- (a) Eğitim Fakültesi
(b) Fen Edebiyat Fakültesi
(c) Yabancı Dil
(d) Öğretmen Okulu
(e) Diğer

10. Branşınız

- (a) Sınıf öğretmeni
(b) Branş öğretmeni
(c) Diğer

11. Aşağıdakilerden kendinize uygun olanı işaretleyiniz.

- (a) Kadrolu
(b) Vekil
(c) Görevlendirme
(d) Diğer.....

12. Öğretmenlikte geçen hizmet süreniz

- (a) 0 – 5 yıl
(b) 6 – 10 yıl
(c) 11 – 15 yıl
(d) 16 – 20 yıl
(e) 21 - ... yıl

13. Aynı okulda geçen hizmet süreniz

- (a) 0-5 yıl
(b) 5-10 yıl
(c) 10 yıl
(d) 15 yıl

14. Kaçınıcı sınıfı okutuyorsunuz?

- (a) 4. sınıf
(b) 5. sınıf

15. Okulunuzun bulunduğu yer,

- (a) Merkezde
(b) Merkeze yakın
(c) Merkeze uzak
(d) Gecekondu mahallesinde

16. Çocuğunuz var mı?

- (a) Evet
(b) Hayır

17. Kaç çocuğunuz var?

- (a) 1
(b) 2
(c) 3
(d) 4
(e) 5

Ek 8 Öğretmen Anketi 1. Sayfa

ÖĞRETMEN ANKETİ

Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 5 4 3 2 1 ölçekleriyle cevap verilecektir. "5= Her zaman, 4= Sık sık, 3=Bazen, 2= Nadiren, 1= Hiç" olarak olumludan olumsuzu doğru sıralanmıştır. Size hangisi uygun ise o sayının üstüne çarpı(X)veya artı(+) işareti koyunuz.

SORULAR	Her	Sık	Bazen	Nadiren	Hiç
	Zaman	Sık		(çok az)	
1. Öğrencilerinize ismiyle hitap ediyor musunuz?	()	()	()	()	()
2. Öğrencilerinizin dikkatini derse çekebiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
3. Öğrencilerinizin derse katılımını sağlıyor musunuz?	()	()	()	()	()
4. Öğrencilerin verdiği doğru cevaplara karşı ödül veriyor musunuz?	()	()	()	()	()
5. Öğrencilerin görüşlerinizi dikkate alıp dinliyor musunuz?	()	()	()	()	()
6. Dersi sadece siz mi anlatıyorsunuz?	()	()	()	()	()
7. Derste sınıfta sık sık dolaşılıyor musunuz?	()	()	()	()	()
8. Sınıfta herkese eşit söz hakkı veriyor musunuz?	()	()	()	()	()
9. Derslerde güncel olayları anlatarak konuyla ilişkilendirme yapıyor musunuz?	()	()	()	()	()
10. Öğrencilerinize derslerde şaka yapıyor musunuz?	()	()	()	()	()
11. Öğrencilerinizle dostça ilişki kurabiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
12. Sınıfta öğrencilerinizle göz teması kurabiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
13. Öğrencilerinizin ailelerini tanıyor musunuz?	()	()	()	()	()
14. Sınıfta sert bir davranış sergiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
15. Öğrencilerinize anlamadıklarını sorma fırsatı veriyor musunuz?	()	()	()	()	()
16. Öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştiriyor musunuz	()	()	()	()	()
17. Öğrencilerinize, ders içi veya ders dışı faaliyetlerinde cesaretlendirici konuşuyor musunuz?	()	()	()	()	()
18. Öğrencilere ders dışında da destek olabiliyor musunuz	()	()	()	()	()
19. Öğrencileri ders dışında araştırmaya yönlendiriyor musunuz?	()	()	()	()	()
20. Öğrencilerinize ders içinde veya ders dışında olumsuz kelimeler söylüyor musunuz?	()	()	()	()	()
21. Öğrencilerin söyledikleri ve yaptıklarıyla alay ediyor musunuz?	()	()	()	()	()
22. Ders işlerken öğrencilerin bilgi düzeyini dikkate alıyor musunuz?	()	()	()	()	()
23. Sınıfta ve okulda sevecen ve hoşgörülü davranıyor musunuz?	()	()	()	()	()
24. Okulda, sınıfta giyiminize dikkat ediyor musunuz?	()	()	()	()	()
25. Derste öğrencilerin sizi duyabileceği şekilde konuşuyor musunuz?	()	()	()	()	()
26. Sınıf içinde yeterince disiplini sağlayabiliyor musunuz?	()	()	()	()	()
27. Öğrencilerinize gerektiğinde ceza uyguluyor musunuz?	()	()	()	()	()
28. Öğrencilerin aileleriyle yeterli iletişimi kuruyor musunuz	()	()	()	()	()
29. Öğrencilerin sorunlarını etkin bir şekilde dinliyor musun ?	()	()	()	()	()
30. Öğrencilerinizin ilgi ve yeteneklerinize önem veriyor musunuz?	()	()	()	()	()

Ek 9 Anket Uygulaması İçin Alınan Valilik Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/1727
KONU: Anket (Hatice COŞKUN)

30 Mayıs 07

VALİLİK MAKAMINA

İLGİ : a-)Beykent Üniversitesi Rektörlüğü' nün 17.05.2007 tarih ve 359/2108 sayılı yazısı.

b-)Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma,Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 18.08.2003 tarih ve B.0.0.APK.0.03.05.02/2430 sayılı emri.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Hatice ÇOŞKUN, İlimiz Küçükçekmece İlçesindeki İlköğretim Okullarında "İlköğretim Okullarında 4.ve 5. Sınıfları Öğretmen ve Öğrencilerin İletişim Sorunları" konusunda anket uygulaması yapma hakkında ilgi(a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Adı geçenin yukarıda belirtilen konuda, eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile ve okul Müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla, (EK: 5' den 5/14') de belirtilen anket çalışmasını ilimiz Okul Öncesi eğitim kurumlarında uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

M.ATA ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :
Ek-1. İLGİ (a)yazı ve ekleri

OLUR
29..05/2007

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİM
%100
DESTEK

NOT :Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres :İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526
13 82

4440632